

XIX. ÉVFOLYAM

18. SZÁM.

BUDAPEST, 1929

JUNIUS 20.

M. kir.
Hadtörténelmi Levéltár
IV. csoport
Nagy
Budapest, IV.,

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ :

PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ :

MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL : BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Tíz év.

A napokban ünnepelte meg az ország az újjászületett magyar királyi honvédség fennállásának tizedik évfordulóját. A Kormányzó úr Öföméltósága hadparancsban méltatta az elmúlt évtized jelentőségét és emelte ki mindazok érdemeit, akik a mi, anyagi méreteiben kicsiny, de erkölcsi erejében nagy és hatalmas szemünkfényének, honvédségünknek megteremtésében és mai színvonalára fejlesztésében résztvettek.

Mai honvédségünk megszületése nem jelentette számunkra a magyar katonaságnak a semmiből való megteremtését, hanem csupán teljes nemzeti önállóságunknak a honvédelem terén is való visszanyerését: független haderőnk korszakalkotó jelentőségét mégsem szabad kevésre becsülnünk. Ezer éves katonanemzet vagyunk s ilyen, még a történelem távlatában is hosszú ideig való fennmaradásunkat Isten segítségén kívül katonavoltunknak és vitézi erényeinkhez való törhetetlen hűségünknek is köszönhetjük. A szerencse forgandó szeszélye gyáva népnek is hazát juttathat, de azt megtartani csak az a nemzet tudja, amelyik nemcsak élni tud érette, hanem meghalni is, ha kell.

Igaz, hogy mai, zsoldos rendszerre alapított honvédségünket a világtörténelem leggyászosabb és legszegyenteljesebb korszaka szülte s hogy életrekelésének históriája magyar történelmünk legsötétebb lapjaira van feljegyezve. De ez és éppen ez kell, hogy drágává és féltetté tegye előttünk, éppen ez kell, hogy bizonyosságot tegyen a világ előtt arról, hogy élni tudó és akaró nemzet vagyunk, mert a keserű megpróbáltatás, amelynek részesei voltunk, nem a gyáva siránkozás és a kicsinyes lemondás karjaiba kergetett, hanem erőské tett minket és bátrakká ahhoz, hogy akkor is az őseink földjét visszaígérő egyetlen utat merjük választani, amikor az egész világ ellenünk fordult.

Honvédségünk ma még Trianon bilincseit hordozza; még magán viseli az általános leszerelés képmutató, hazug ürügyének szegyenteljes védtelenségét, de sziklaszilárdak vagyunk hitünkben, hogy már nem sokáig. Rövidesen el kell jönnie a mi Igazságunk győzelmének, el kell jönnie a felszabadulás órájának, amikor nem a magyar lélek előtt is idegen zsoldos alapra, hanem az általános védkötelezettségnek szükségszerű és egyedül igazságos alapjára épített honvédségünk lesz nekünk is s amikor nem fogják meg szabni, hány puskával szabad magunkat védelmeznünk s hogy hányunknak szabad a szomszédok gyilkos gázai ellen gázálcot magunkra vennünk.

Az elmúlt tíz esztendő alatt bőségesen volt alkalomunk tapasztalni, hogy s miként beszél még a legutolsó nácio is egy olyan országgal, amelynek nincsen a maga erejéhez mért hadserege. Minden újdonsült hatalmasság feljogosítottnak érezte magát, hogy legbensőbb ügyeinkbe is az erősebb pökhendiségével beleszóljon s mindjárt a kardjával hadonásszék az orrunk előtt, mihelyt nem a kedvére cselekedtünk. Vállaltuk ezt a lealázó szerepet, mert a helyzetet a maga realitásában kellett felfognunk és mert időre volt szükségünk, hogy magunkhoz jöjjünk. De most majd aztán egyszer vége szakad a mi jámborságunknak is! Tízéves számkivetettségünk és elhagyatottságunk reménytelen sötétsége lassan oszladozni kezd: a magyar igazságnak hatalmas pártfogói akadtak, akikben egészen bizonyosan nem fogunk csalatkozni s akik majd meg fogják a telhetetlen szomszédoknak is magyarázni, hogy minek hol van a maga határa.

Nem rajtunk mulott, hogy ellenségeink hátulról jött segítséggel leteperhettek minket; fegyverünkön csorba s becsületünkön folt nem esett! A hadiszerencse forgandóságán nincs mit szégyenkeznünk, legfeljebb tanulnivalónk akadt a jövőre nézve. Jó ezt megjegyezniök azoknak, akik azt hiszik, hogy örökre kitörülhettek minket a hadtörténelemből.

Nem vagyunk mi békebontók, nem akarunk mi háborút, mert a háború mindenkire egyformán borzalmas. De békét is csak olyat akarunk, amely nem tankokra, hanem az igazságra van alapítva. Es mindaddig, amíg ezt el nem érjük, »rossz gyermekek« leszünk, olyan rosszak, hogy még a virgácsot is ki fogjuk csavarni a kezéből annak, aki fenyegetni merészel vele!

Szeressétek a honvédséget és benne minden egyes honvéd bajtársunkat, csendörök! Forrasszon egy szívvé és lélekké velük a magyar katonának ezeréves tradíciókból fakadó igaz bajtársiassága, a közös sors minden szenvedése és megaláztatása, de majdani dicsősége is! Legyen minden csendőr lelkes szószóloja a honvédelem szent ügyének, hirdessétek mindenfelé, amerre utatok elvezet, hogy Magyarország feltámadásának csak egyetlen biztos záloga és ígérete van: az általános védkötelezettségen alapuló, befelé katonákat és hazafiakat nevelő, kifelé pedig tiszteletet parancsoló nagy magyar honvédsereg!

Mai honvédségünket pedig mi is bajtársi szeretettel s igaz magyar szívvél köszöntjük az első tíz év fordulóján. A Nemzet hálája fogja kísélni azokat, akik az úttörés nehéz feladatát vállalták s akik megmentették az alapot, amelyre majd építenünk kell. Tartsa meg a magyarok Istene lelkük és karjuk erejét, bátorságukat és lelkesedésüket, amellyel a százszor megtépett zászló alá sorakoztak s fakadjon ebből a tíz keserves esztendőből egy újabb, boldogabb ezredév hajnalának gyönyörű pirkadása!

A csendőrség szolgálata Nagymagyarország határain.

Irta: tordai SÁNDOR LÁSZLÓ ny. ezredes.

Csonkamagyarország határszéli szolgálatának ellátása jelenleg nem képezi ugyan a m. kir. csendőrség feladatát, a határszéleken elhelyezett csendőrőrsök azonban rendes szolgálatuk keretében még ma is sok határszéli természetű tennivalót végeznek s így talán nem lesz érdektelen, ha a háború előtti Nagymagyarország határaitól, azok fontosságáról és az akkori viszonyoknak a csendőrségre vonatkozó multjából egyet-mást elmesélek.

A háború előtti m. kir. csendőrség sem volt a határőrizetre kellően megszervezve és előkészítve, de végeredményében és amennyire gyenge létszámából tellett, nemcsak a határszéli szolgálatot látta el, hanem a háború folyamán annak védeimét is. Tartalék nélkül szétforgácsolt állapotában is erejét felülmuló hősiesség küzdelmet fejtett ki. Hogy ez a sok véráldozatot követelt küzdelem nem vezetett a kellő eredményre, annak oka nem a küzdő csendőrségben és hőseiben rejlett.

Nagymagyarország határai szigorúan vett idegen államokkal csak keleten és délen érintkeztek, a többi rész (Ausztriával szemben) inkább csak mint politikai határvonal szerepelt. Nyilvánvaló tehát, hogy a szerb és román határ lettek volna fontosabbak, ezek közül pedig utóbbi a legfontosabb, de, sajnos, erre sem nagy súlyt fektettek.

Ezt látszanak igazolni a román határkiigazítások alkalmával tanúsított elnézéseink az 1902—1903-as években, mikor Romániának a vegyesbizottság olyan

területeket engedett át, melyek átengedése ellen nemcsak a magyar tulajdonosok, hanem a magyar érdekek, sőt a hegy- és vízrajzi viszonyok is tiltakoztak. De ezt látszanak igazolni a román határvonal mentével szomszédos belterületek nehezen fejlődött köz- és vasúthálózatának hiányossága, végül a területek ipari, kereskedelmi és közgazdasági visszamaradottsága, különösen ha azokat a belterületi viszonyokkal összehasonlítjuk. Ez a helyzet azonban, a határszorosok kivételével, jórésztben a bukovinai és galíciai határszélekre, de különösen Máramarossziget, Munkács vidékére is kiterjedt.

A közbiztonsági követelmények jóformán mindenhol ugyanazok voltak, csak annak végrehajtása volt a terep, annak lakói és kultúrája szerint különböző.

A lajtamenti határon p. o., ahol előhaladott kultúrviszonyok és könnyen hozzáférhető terep állottak rendelkezésre, a szolgálat egészen más jellegű volt, mint az Északi-, Keleti- és Déli-Kárpátok nehezen járható, gyéren lakott területén vagy a Szerbiával határos Duna mentén. Olyan területeken ugyanis, ahol a csendőr elhagyatottan csupán testi és lelki erejére van utalva, az őrsök a védelmi szempont figyelmen kívül hagyása esetén is nagyobb létszámot igényelnek mint másutt.

Egy adott országos határvonal fontosságát egyébként sem csupán annak lakói és belviszonyai, hanem elsősorban földrajzi, hegy- és vízrajzi fekvése határozza meg, azután jön a néprajzi, östermelési, közlekedési, ipari, kereskedelmi viszonyok mérlegelése, melyekhez a közbiztonsági és védelmi berendezkedésnek igazodnia kell.

Ha egy iskolai atlaszban Európa térképére tekintünk, első pillanatra feltűnik, hogy Hazánk Európa

Temetés a Székelyföldön.

Irta: SICUL.

Becze Tamás csendőrőrmester hátrafordult a kocsii ülésén, miközben a kis hegyi lovak szaporán kocogtak fölfelé a meredek hegyi úton. Ősz felé járt az idő s a távoli lapályon mint terített asztal tárult meg a Marosmente a reggeli párázatban.

Becze Tamás arra gondolt, hogy köröskörül ég a világ négy tája, ömlik a vér s a tarlóban maradt földeket lövedékek szántják, őseinek ezt a földjét azonban megkímélte a háború a pusztítástól. Szemét örömmel jártatta szét a békés tájakon s szívéből a hála fohásza zendült. De aztán újra elfogta az aggodalom, amely hosszú útján végigkísérte. A messzi Wolhyniából jött egyenesen haza, ahol tábori csendőri szolgálatot teljesített. Egy öreges, reszketős kézzel írt tábori levelezőlap indította útnak, amelyen csak ezek a kusza sorok állottak:

»Fiam! Ha még életben akarsz látni, jere haza«. Az anyja írta.

Nyomban jelentkezett a parancsnokságánál. Mivel a szabadsága amúgy is esedékessé vált, megkapta az engedélyt.

Tudta, hogy özvegy anyja betegséggel küzd, de nem gondolta volna, hogy a vég ily gyorsan bekövetkezzék. Anti bá't, az öreg székely fuvarosát kezdte faggatni. A vén, ravasz székely göbéből azonban nehezen lehetett kihúzni a szót. Beszért mindenről, a termésről, a nagy drágaságról, a sarjúkaszalásról, csak éppen arról nem, ami Becze őrmester ebben a percben mindennél jobban érdekelte: az anyjáról. Végül is megsokallta a dolgot s megragadta az öreget a vállánál:

— Hát beszéljen már kelmed egyenesen, mi van az anyámmal?

Küss Anti leemelte ősz fejről a kucsmáját s visszafordult. Vizenyős szemére homály ereszkedett:

— Hát... — instálom... — a ténsasszony tegnap hajnalban... meghótt.

Becze Tamás hangtalanul esett vissza az ülésre. A nagy fájdalom egyszerre erejét vette. Maga sem tudta, meddig ült így összeroskadva, mikor hirtelen észbekapott, fölnesselt... Mintha távolból ágyúdörgést hallott volna. Anti bá' is megállította a lovakat, ő is fülelt... Most újra ágyúlövések, gyors egymásutánban. Nem tévedett, jól ismerte ezt a hangot.

Az öreg székely ijedt csodálkozással nézett rá.

— Hát ágyúszó biz ez, öreg! Még pedig szalvé. Biztosan a tüzérség gyakorlatozik.

A vén székely azonban felállott, levette a kucsmáját s keresztet vetett. Felnézett az égre homályos szemével:

— Szent atyaságos Isten! — békövetkezett! Nincs nekünk itt — instálom — tüzérségünk. Ezeket az ellenség lötte. Már hetek óta hírlík, hogy az olájok is ellenünk lépnek.

kellős közepében fekszik, északon, keleten és délen a Kárpátok karéja védi, nyugatról és délnyugatról úgyszólván nyitott belterületét kisebb-nagyobb folyók szelik át, melyek mind egy nagy folyamba, a Dunába ömlenek, hogy közben délen a magyar határt is részben bezárva, a Fekete-tengerbe jussanak.

A természet e különös adománya nemcsak határaink kialakulására, hanem a befoglalt terület egységére és a nemzetközi viszonyok kialakulására is igen fontos befolyással volt.

Talán nem térek el nagyon a tárgytól, ha nem csupán a Kárpátokból eredő, hanem a nyugatról keletre és a Dunába igyekvő folyók eredetére, végül pedig a Duna felső-folyása és annak mellékfolyói által képezett völgyek és medencék alakulási viszonyaira is rámutatok. E folyók völgyei és medencéi a mindenkori lakók számára már történelem előtti idők óta a legtermészetesebb közlekedési lehetőséget nyújtották, ma meg az östermelés, ipar és kereskedelem, a közművelődés felvirágzásának, a megszapordott lakosság meg-

élhetésének elsőrendű, tehát nélkülözhetetlen útjai. Tartozzanak ezek a területek tehát politikailag vagy érzelmileg bárhová, gazdasági és kulturális egymáshoz tartozandóságukat elvitatni már az emberileg meg nem változtatható föld- és vízrajzi fekvésüknél fogva sem lehet.

Ez a helyzet e területek lakóit Magyarország felé utalja, Magyarországot pedig a Duna völgyén át kelet és délkelet kulturális zászlóvivőjévé predestinálta. Es e legtermészetesebb helyzet kialakulását nem a területek különféle nemzetiségű lakóinak egymás iránti ellenszenvé, hanem az állandó szerencsétlen politikai alakulatok és irányzatok, az ellenséges befolyások és aknamunkák, jelenleg pedig a trianoni boszorkánykonyha papirszerződésai pótolják.

Ez a helyzet azonban csak ideiglenes lehet, mert mihelyt e területek lakossága a megélhetés kényszerének nyomása alatt egymásrautaltságának és mai alárendelt helyzetének tudatára ébred, a dióhéjba szorított csonka határok gyűrűje kívülről vagy belülről, de okvetlenül szétpattan, hogy régi helyét elfoglalja s az általános boldogulás lehetőségének künn és benn is utat nyisson.

Rá kellett e különben is közismert helyzetre mutatnom, hogy Csonkamagyarország határainak tarthatatlanságát, a hegy- és vízrendszer együvértartozandóságát igazoljam és ezek keleti, északi és déli védelmi vonalának, a Kárpátoknak fontosságát bizonyítsam. Nem mindegy tehát, hogy a Kárpátok kinek a birtokában vannak, mert azoktól az ezeréves Magyarország és vele közös érdekű nyugati és délnyugati szomszédainak békés megélhetése, tehát Közép-Európa annyiszor hangoztatott békéje is függ.

Most kitört itt is a háború. Pedig mikor még otthonról elindultam, csend volt a határon.

Hirtelen kézbekapta a gyeplőt s megcsapkodta a kis lovakat, amelyek még nagyobb igyekezettel kocogtak a Sötét-Putnatető felé.

*

Fent a hegygerincen megtorpantak. Mélyen lent a völgyben, az országúton emberek, állatok és járművek sokasága nyüzsgött, hatalmas porfellegeket verve fel. E pillanatban megértettek mindent. A határszéli szülőfalujuknak lakossága menekült a váratlanul betört ellenség elől. Kiüzetve a hontalanság országútjára, vonult az elsodort falu népe bizonytalan jövője felé. Sok száz év nyugalma után kitépettek a völgy enyhességéből, a hegyek lankáiról. Itt kellett hagyni az ősi hazát, a megmunkált rögöket, a megszántott sziklákat, a megfaragott fákat s mindent, amelyhez ősi juss és a verejték becsé ragadt.

Mire leértek a völgybe, a menekülők elhaladtak előttük a hegy lábánál. Néhány elmaradt embertől megtudták a történeteket. Reggelre kelve azzal verték föl a falut, hogy meneküljön, aki tud. A határszorosnál betört az ellenség s a hegyeken keresztül már a falu felé tart. Becze Tamásnak az anyjáról nem tudtak felvilágosítást adni, csak annyit hallottak, hogy azelőtt való nap meghalt.

Kemény, elszánt elhatározás fészkelődött meg Becze Tamásban. Megállította a lovakat s rászólt Küss Antira: — Anti bá! Kelmed visszafordulhat tüstént, de én megyek tovább gyalog.

Az öreg egy pillanatig gondolkozott, de aztán meg-
rázta a fejét:

— Hazáig vállaltam a fuvart, instálom. Meg osztán én is bé akarok menni a faluba. A marhák az istállóba

vannak, ki kell őket engedni, mert éhen-szomjan vesznek a szegény nyomorultak.

Nem esett több szó köztük a dologról, pedig mind a ketten el voltak szánva akár a legrosszabbra is...

A meghajszolt lovak a falu felé ragadták őket, mikor észrevették, hogy előttük valaki magánosan bandukol szintén a falu irányába. Csak közelebből ismerték fel reverendájáról, hogy valami papféle. Láthatólag ki volt fáradva, erőtlően bukdácsolt az út porában. Meglepődve ismerték fel benne a falu öreg plébánosát. Mikor meghallotta a kocsizörgést, bevárta őket. Odaérve, leugrottak s hozzá siettek. Mikor megismerte Becze Tamást, megölelte és hangosan zokogni kezdett. Csak nehezen tudta lecsillapítani.

— Édes fiam! — hajtogatta mindegyre, — hát ezt kellett megélnünk! És neked e szörnyű bajban még külön gyászod is van... Tudod úgy-e fiam, hogy anyád meghalt... Utolsó szava is az volt, hogy bárcsak még megláthatna. Ott voltam mellette, szépen halt meg...

Becze Tamásnak valami keserűség fojtotta a torkát, alig tudta megkérdezni:

— És most mi van — tisztelendő uram — az anyám holttestével?

A pap halálos szomorúsággal válaszolta:

— A ravatálon fekszik, a szülői házban. Ma délután kellett volna eltemetnünk, már a sirja is meg van ásva. Felsőhajtvá tette hozzá: Hogy ki fogja most már eltemetni szegényt, a jó Isten tudja.

Becze Tamás a mellére ütött:

— Hát én!

— A halálodba rohansz fiam, — ott már ellenség van.

Becze Tamásnak csak most jutott eszébe, hogy megkérdezze:

Egy vesztett háborúnak, milliók vérének, könnyének, anyagi megsemmisülésének és ma is tartó keserves vezeklésének kellett elkövetkeznie, hogy erre az igazságra mindnyájunkat megtanítsanak? Szomorú.

E kérdés fejtegetése egyébként a csendőrség körében már a háború előtt és folyamán is sok vitára adott alkalmat, mert egyes jelenségekben az elkövetkező események már akkor előrevetették az árnyékukat. Nagy kár, hogy az itt-ott akkor megnyilvánult aggodalmakat nem vették elég komolyan, sőt lekicsinyelték és agyrémeknek nevezték.

Az események azonban ezzel mit sem törődtek, sőt inkább a csendőrség belszolgálatát a határőrizeti szolgálattal fokozatosan és önkéntelenül,* különösen a déli és keleti határvonalon, mind szorosabb vonatkozásba hozták, egyre gyorsabb fejlődésük miatt pedig a csendőrséggel szemben tanúsított követelmények — amint később látni fogjuk — az időközben újraszerveztett csendőrségi szolgálati utasítás és egyéb a kiképzésre, felszerelésre stb. vonatkozó intézkedések kereteit is túlnőtték.

A határvonalakon a határőrizeti szolgálat főleg a fontosabb átjáróknál, a határvám- és vesztegintézetek, végül a belépőállomás kirendeltségének működésében jutott kifejezésre. A csendőrség ezek felhívására leginkább csak karhatalmi szolgálatot teljesített, az átjárók szakadatlan őrizetére, ahol erre szükség volt, állandó őrségeket tartott fenn. Az átkelőhelyek köré eső határvonalat az oda legközelebb eső vagy külön e célra létesített őrsök rendes szolgálati teendőik mellett és azokkal összevonva vagy külön utasítások szerint portyázták.

A m. kir. csendőrségnek a növekedő határszéli

igényekhez alakuló fokozatos igénybevétele nemcsak a határszéli és az azokkal szomszédos őrsök szolgálataira, hanem az illetékes előjáró parancsnokságok egész területén elhelyezett őrsök működésére s így az egész szolgálat felsőbb vezetésére is lényeges befolyással volt.

Ehhez járultak a határterületek lakóinak különféle megfigyelést, sőt intenzív felügyeletet igénylő nemzetiségi viszonyai is.

A Kárpátok északi lejtőit magyarokkal vegyesen tótok, a Tisza felső folyása mentét rutének, a keleti és déli határvonal mentét, a székelyek lakta területek leszámításával, magyarokkal vegyesen, de mégis jelentős számban szászok és románok, míg Szerbiával szemben a Duna mentét magyarokkal vegyesen svábok és szerbek lakták.

Legtöbb gondot okozták a csendőrségnek a Szerbiával és Romániával szomszédos határvonalak és ezek lakói.

A szerbeket nyugtalan vérük a nagy délszláv állam álmai felé hajtotta, a románokat Dákórománia eszméje fűtötte. A falusi papok, jegyzők, tanítók és a magyar ösztöndíjakon, magyar segítséggel tudáshoz és álláshoz jutott szerb és román értelmiség viselkedése egyre gyanusabb jelleget öltött. Nyilvánvaló lett, hogy ezek Szerbiával és Romániával szorosabb, államellenes összeköttetésben álltak, oda nyíltan és titokban gyakran átjártak vagy itt gyanús vendégeket fogadtak, de azt oly ravaszul tették, hogy e céljukat leleplezni és ellenük bizonyítékokat szerezni ritkán sikerült.

A szerbekkel szemben az Angyelits Gozmán szerb patriarcha ellen elkövetett politikai jellegű gyilkosság,

— De hát akkor tisztelendő uram miért megy vissza?

Az öreg papnak újra könnyek szöktek a szemébe. A kérdésre kérdéssel válaszolt:

— Mondd fiam, mi történik az olyan katonával, aki az ellenség elől elmenekül s a fegyverét elhagyja? Úgy-e, ez a legnagyobb bűn? Az én bűnöm ennél is nagyobb. A nagy ijedtségben, a menekülés sietségében megfeledkeztem az oltári szentségről. Ott hagytam a templomban a szentséges tabernákulumot. Megyek vissza, hogy a hibámat jóvátegyem.

Becze Tamás mélyszégyéssel nézte az öreg pap fájdalomtól és könnyektől átszellemült arcát.

Tisztelendő Úram, — szólott — hiszen alig van jártányi ereje. Csak bizza rám. Ha egy lehetőség lesz, ha még egy parányi erő marad bennem, visszahozom a szentséget, az életemre esküszöm.

Ezzel felugrottak a kocsijukra s maguk mögött hagyva a kétségek és lelki harcok által dúlt papjukat, tovább kocogtak a falu felé.

*

Az elárvult faluban hire-hamva sem volt még az ellenségnek, csak a hátrahagyott állatok bögtek társaik és gazdáik után. Becze Tamás halkán nyitotta ki a halottas szoba ajtóját. A szoba fekete posztóval el volt sötétítve s csak a gyertyák égtek fogyó pislákolással a ravatal körül, amelyen megbékélve, szelid arccal feküdt az édesanyja. Lerogyott a ravatal lépcsőjére s hosszasan nézte anyja jóságos arcát. Hirtelen kinyíltak a fájdalom fojtogató zsilipjei, könnyei bőven ömlöttek anyja kezére s jótékony megkönnyebbülést érzett. Csendes, önfeledt szemlélődésbe merült, amelyben feleledtek a rég elfeledett emlékek, a gyermekkor sok-sok boldog órája...

Hirtelen lábak dobogása verte fel a csendet. Az ajtó puskatussal bevágták s oláh katonák szuronyt szegezve nyomultak be a szobába, de a következő pillanatban meghökkentek. A halál fensége előtt lábuk a földbe gyökerezett. Becze Tamás meg sem mozdult térdeplő helyzetéből. Elszánt magyar dac feszítette meg a mellét. E néma mozdulatlanúsággal minden szónál ékebben fejezte ki a gondolatát:

— Mit háborgattok? Nem érek rá félni tőletek, most sokkal nagyobb az én dolgom, az én bánatom.

A katonák mereven állottak s a tisztjük felé sandítottak, aki kényszerű habozása miatt mérgesen rágt a bajuszát. Végül intett nekik s eltávoztak...

Végre Becze Tamás felállott s leszegezte a koporsót. Még kint állott a koci az udvaron a befogott lovakkal. Anti bá'val együtt kicipelték a koporsót s ráhelyezték, majd kifordultak az utcára. Szép lassan megindultak a falu vége felé, ahol a templom közelében a temető volt. Elöl ment Anti bá' levett kucsmával, Becze Tamás pedig a koporsót kísérte. Derüs napsütéses volt a csendes falu, a madarak vidáman énekeltek s nyoma sem volt annak, hogy itt most nagy temetésre készül a Székelyföld...

Agyúszó dörrent a távoli hegyekből, a Piatra Rosul la Comarnic felől. A lövedék sivitó bűgással szántotta a levegőt s becsapott előttük néhány száz lépésre az útra. Úgy látszik, hogy az átvonuló ellenség ezt a temetési menetet fent a hegyekből valami katonai járműnek nézte s azért kezdett el ágyúzni rá.

A temetés — mintha mi sem történt volna — tovább haladt. Becze Tamásból a fájdalom kiölt minden félelmet, a nagyszerű öreg székely pedig úgyis hiábavalónak tartotta az általános megsemmisülésben a maga életét.

később a Bosznia annektálása alakalmával megnyilvánult mozgalmak jelenségei, a románokkal szemben pedig a Romániából kiinduló céltudatos izgatás, de különösen egy juhász esete nyújtott letagadhatatlan bizonyítékot. Ez a juhász, aki magát félkegyelműnek szinlelte, hosszú ideig volt a titkos összeköttetés egyik kapcsolója, míg a szeben- és fogarasmegyei örsök hosszadalmas és fáradságos nyomozás útján végre mégis leleplezték és elfogták. Kiderült róla, hogy a határon át titkos híreket hozott és vitt. A két megye területén több faluban bérelt lakása volt. E lakásairól több kocsirakomány izgató röpirat, nyomtatvány, kiáltvány, stb. koboztatott el, melyeket a juhász terjesztés céljából Romániából a határon részletekben csempésztett át. Előkerült egy fénykép is, amelyen a juhász román miniszterek társaságában volt levéve. A juhászt és a bizonyítékokat a csendőrség a brassói kir. ügyészségnek átadta, ahonnan a juhász rövidesen szabadlábra bocsáttatott, az iratok pedig tanulmányozás és magyarra fordítás végett a belügyminisztériumba küldettek.

Később ugyancsak egy fogarasmegyei faluból egy »*Carte de Cletire*« című romániai II. és III. oszt. állami elemi iskolai olvasókönyv is őrizetbe vétetett, mely Romániában az elemi iskolákban mint rendszerezett tantárgy szerepelt és amelyben a gyermekek figyelme arra volt felhíva, hogy a Magyarországon élő fajrokonait megnyerni igyekezzenek. Végül a könyv mellékletét képező térképen, mely a »Történelmi térkép« címet viselte, Magyarország majdnem egész keleti fele a Tiszaig, mint történelmileg Romániához tartozó terület volt feltüntetve. Nekünk is élnek p. o. Moldvában fajrokonaink, vannak nem légből kapott,

hanem valóságos történelmi jogaink, de így egyetlen szomszédunkkal szemben sem viselkedtünk. Bizonyítéknak e könyv is a belügyminisztériumba küldetett. Történetek pedig ezek 1902—1903 körül.

Vége 1905. évben, a valószínűleg felgyülemlett javaslatok és panaszok, arra indították a belügyminisztériumot, hogy a határszéli helyzetről általános képet szerezendő, egy csendőrtisztet a Romániával szomszédos határvonal bejárásával megbízott. A nagyszebeni hadtestparancsnokság felhasználva az alkalmat, a csendőrtiszt mellé ugyanolyan megbízással két, egymást útközben felváltó, állományabeli tisztet is kirendelt.

Az így megejtett tanulmányútról beérkezett jelentésből kiderült, hogy a határvonal nemcsak közbiztonsági, de állambiztonsági szempontból is jóval intenzívebb őrizetet és felügyeletet igényel és hogy az egyedül a határszéli csendőrség létszámának szaporításával és egyéb hiányok orvoslásával volna elérhető. E megállapítás szerint p. o. a 772 km. hosszú magyar-román határvonalon csak 266 csendőr teljesített szolgálatot, kikre fejenként 782 lakos és 47.2 km² felügyeleti terület esett. Ezzel szemben ugyanakkor a kis Románia ugyanakkora határvonalán 1250 főnyi határőrségből 514 fő teljesített szolgálatot, fejenként 1.5 km² felügyeleti területtel, míg a határőrség másik fele kiképzés alatt állott. A román határőrség tehát már 1905-ben háromszorosa volt a magyar határszélen szolgálatot teljesítő csendőrségnek.

Az általános helyzetről teljes képet nyújtó jelentésben foglaltak orvoslása érdekében most már a csendőrfelügyelőség is közbelépett, a javaslatoknak azonban, sajnos, így sem sok eredményük lett.

Az ágyúlövedékek tovább tapogatták őket s most már a közelükben robbantak. Becze Tamás a megvadult lovak elé ugrott s lassú menetre kényszerítette őket.

— Ha nem szól a harang, — kiáltott fel — legalább ágyúszó kísér utolsó utadra, anyám!

Az ágyúzás azonban nemsokára abba maradt s így baj nélkül érték ki a temetőbe. Itt leemelték a koporsót s elhelyezték a megásva talált sírba. Rövid miatyánkot mondtak, aztán elhantolták a halottat. Ennek végeztével Becze Tamás megölelte Anti bá'-t, megköszönve a szíves segítségét, úgy állapodtak meg, hogy az öreg fuvaros hazakukkant, utánanézz az állatoknak s felpakol egyetmást a szekérre, majd bevárja Becze Tamást, mert a háza ügyis útjába esett annak...

Tamás sietve bement a templomba. Ahitatos csend honolt ott. A papnak tett ígérete járt az eszében s keresni kezdte az oltáriszentség fülkéjének a kulcsát. Miután azt többszöri kutatás ellenére sem találta, hirtelen elhatározással feszegetni kezdte az ajtócskát oldalfegyverével. Végül is a tabernákulum ajtója felpattant s Becze Tamás éppen nyúlt a szentségtartó felé, amikor hirtelen oláfi szó harsant a templom homályos hajójából. Meglepetve fordult meg és mindenünnen fegyvereket lát ott lövésre készen ráirányulni. Ugyanazok a katonák voltak, akik már a halottas szobába behatoltak. A tisztjük most már kárörvendőleg mosolygott. Becze Tamás sejtette, hogy ezek az ellenséges hadsereg felderítő járőre lehetnek, akik úgy látszik, bár nem zavarták meg a temetést, de nyomon követték.

A tiszt parancsára kivezették Becze Tamást a templomból s a temetőkert falához állították. A tiszt néhány szót mondott. Annyira ismerte az ellenség nyelvét, hogy megértette a tiszt szavait. Agyonlöveti, mert fosztogatáson s hozzá még templonrablásou érte tellen.

Nem ellenkezett, tudta, hogy ügyis hiábavaló. Már attól kezdve, hogy anyja eltemetését elhatározta, el volt szánva a halálra. A tiszt saját zsebkendőjét átadta az egyik altisztnek, aki bekötötte a szemét. Türelmesen állt és várt. Most vezényszavakat hallott. A katonák a közelében állottak fel s a fegyvereik megzörrentek. Távolról lovak dobogását, kürtszót s lármát hallott. Azt gondolta, hogy utolsó perceiben hallucinál. Ujabb vezényszó harsant a fülébe... Most! — gondolta. Lelki szemei előtt látta, amint a katonák fegyvereiket célzásra emelve tartják s a tüzet vezénylő utolsó szóra várnak. Most! — gondolta még egyszer... De a fegyverek nem dördültek el, hanem ehelyett zavaros lármát hallott, mintha többen közeledtek volna. A kendőt letépte a szeméről s látta, hogy a katonák lábhoz tett fegyverrel állanak. A tiszt egy magasabb rangban lévő lovasnak jelentést tett, a templom udvarát pedig tiszték és lovasok csapata lepte el. De más meglepetés is érte. A lovasok közül hirtelen előtört a jó öreg pap, akit annak idején a falu végén az út porában hagyott. Hozzászaladt és átölelte, majd hirtelen a tábornok elé állt s elmondta, miről van szó. A tábornok feléje lovagolt s így szólt:

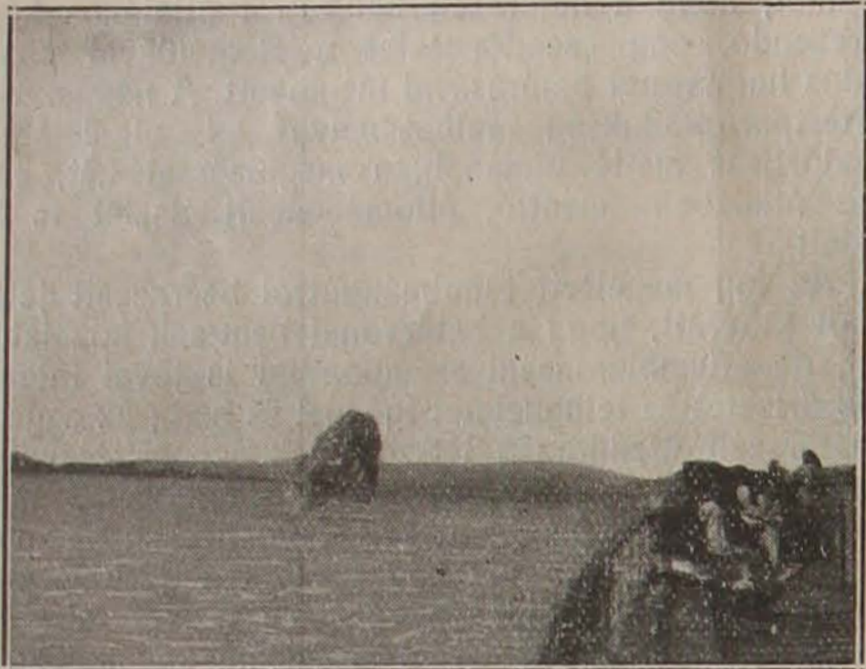
— Ez alkalommal megmenekült a haláltól, de nyomban távozzanak el a helységről, mert a továbbiakért nem állok jót.

Már éppen indulni akartak a pappal, mikor a tábornok valamivel enyhébben utánuk szólt:

— A templomi értékeket is magukkal vihetik...

Mikor elszomorodottan kifelé haladtak a faluból, Anti bá'-t, az öreg székelty pillantották meg, amint a kertjében kaszált. Rákiáltottak, hogy meneküljön velük, mert a faluban már bent van az ellenség. Az öreg megrázta ősz fejét s búcsút intett. Még egyszer visszanéztek a távolból. Meggörnyedve kaszált az ősi talajon, ahol megvetette a lábát... Kitéphetetlenül, mint a vén tölgyfa...

Közben többféle kombináció is napvilágot látott, melyekkel a helyzeten segíteni akartak. Általános visszhangot keltett különösen az az eszme, hogy a nemzetiségek lakta területek határait — tehát a határvonalak szomszédságába is — fokozatosan, megbízható, nyug-

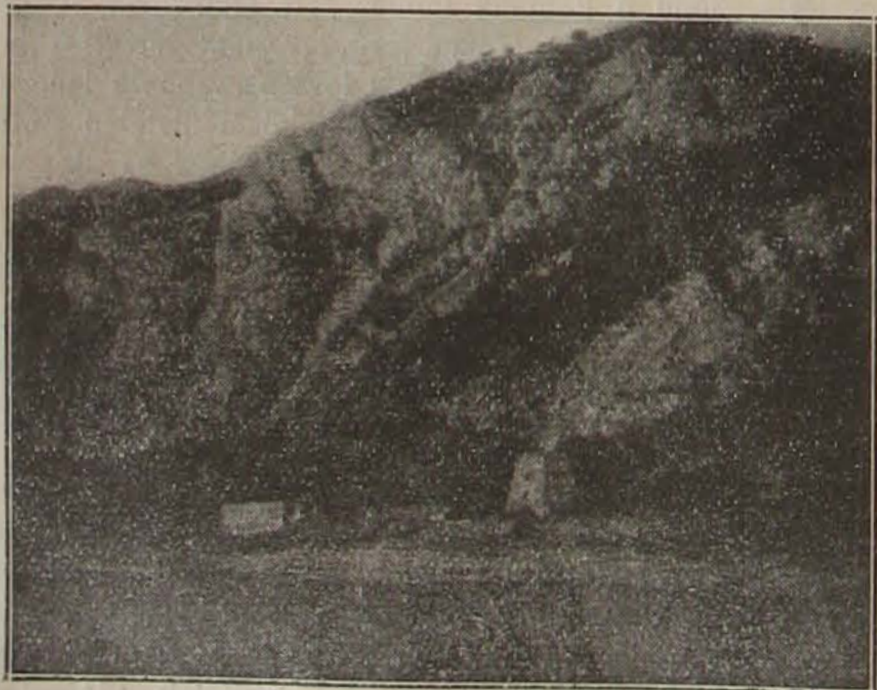
Képek Nagymagyarország határaitól: Babagáj szikla a Duna közepén.

dijba vonult csendőr és honvéd altisztek és állami alkalmazottak telepíttessenek. Ez a terv kiszámíthatlan és sokoldalú előnyt ígért, azt azonban felsőbb helyen »nem találták időszerűnek« s így, sajnos, teljesen abba maradt.

Kísérleteztek azzal is, hogy a határőrizeti szolgálatot a közben polgári alakulatként felállított határrendőrség vegye át. Négy év telt el, míg e kísérletek meddő volta nyilvánvalóvá lett.

Négy esztendő azonban még egy család életében sem telik el nyom nélkül, annál kevésbé a nemzetek és nemzetiségek egymáshoz való életviszonyosságában. Ahol az események számaránya és következménye hatványozottan emelkedik, ott az idő fontossága is hatványozva nő.

Hogy az általános viszonyokról és helyzetről megfelelő képet nyújthassak, szükségesnek tartom kedves olvasóimnak előbb a határszélek terep, azután a közbiztonsági és létszám, végül a nemzetiségi viszonyait és azok multját leírni. Kezdetben csak a román, de

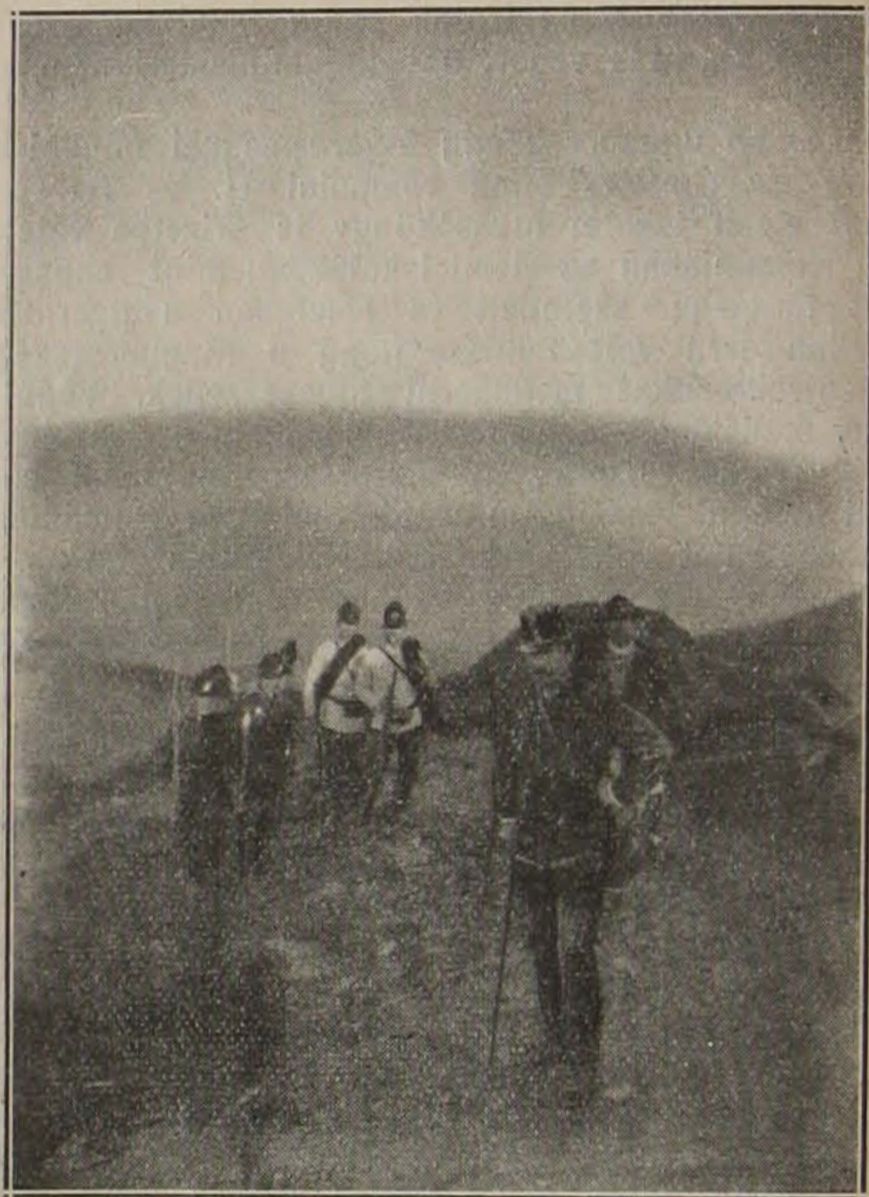

Képek Nagymagyarország határaitól: Mészégető a Dunaparton.

később a szerb viszonyok is előtérbe nyomultak s így az 1908. évi helyzet változását mindjárt a Szerbiával akkor szomszédos Dunavonal terepviszonyaival kezdem el.

A szerb határvonal mentét Zimonytól Ada-Kaleh szegetéig a Duna medrének közepe képezte. A Dunában fekvő 8—10 nagyobb és még néhány kisebb sziget is tehát hozzánk tartozott. Ezek között legfontosabb a Temessziget és Ada-Kaleh, melyeken hasonnév alatt községek is vannak, a Moldvasziget is elég nagy és mint buja legelő, elég értékes is.

Ada-Kaleh sziget a török világból ittmaradt mohamedán lakosságával, régi, omladozó erődeivel sok idegent vonzott oda, közigazgatásilag pedig bizonyos önkormányzati jogokkal birt. Gyümölcsfák, szőlőlugasok és virágos ágyak mögé bujt apró házaival, turbános, szakállas törökjeivel és fátyolos asszonyaival egy darab

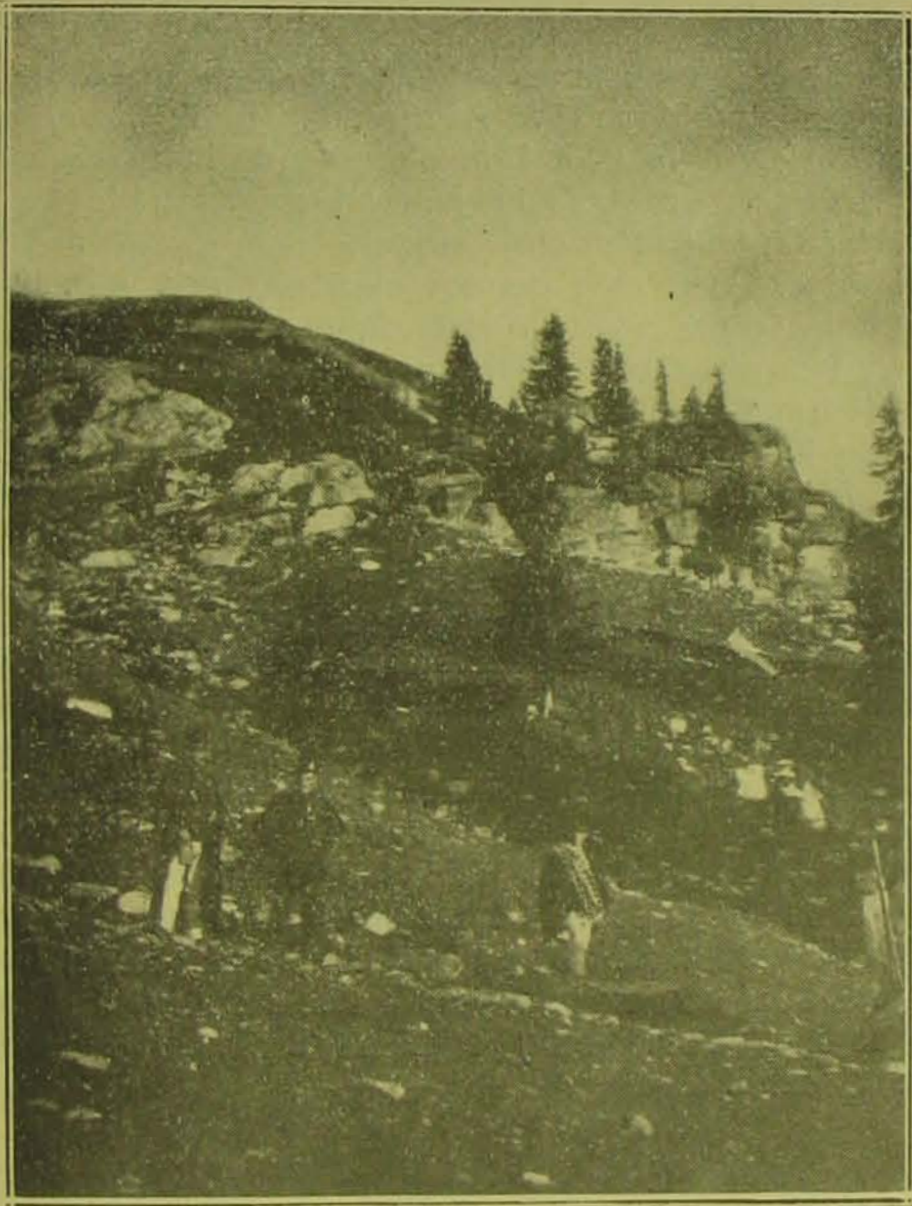
Képek Nagymagyarország határaitól: Járható ut a hegyéleken. (Magyar csendőrök és román határőrök közös utvonala).

festői kis Törökország volt Magyarország déli sarkán. Lakossága az őket látogató utasoktól és némi dohánycsempészetből élt csendes békekességben.

Temessziget szerb nemzetiségű lakossága földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkozott. A többi szigetek — Moldva kivételével, mely a Duna medréből eléggé kiemelkedik — már mélyebben fekszenek s a Duna azokat, különösen tavasszal, egészben vagy részben elönti s ezért csak legeltetésre és az erdők fájának kihasználására alkalmasak. Sűrű bozót, buja szeder, nem ritkán ott feledett szőlő és más vadnövények kemény indái teszik őket majdnem áthatolhatatlanná, éger- vagy fűzfáik gyökerei azonban már vízenyős talajba mélyednek s míg koronájukon a halászsas pihen, alattuk a szunyogok felhőszerű raja támadja a betolakodó idegent.

Ezek a szigetek azért fontosak, mert Nagymagyarországhoz tartoztak és mert rajtuk és mögöttük rejtőztek el a legkönnyebben azok, akik a csendőrzárort kerülték. A temesszigeti, ada-kalehi és partmenti csendőrösök ugyanis valamennyien csónakkal és evezősökkel rendelkeztek s ezek segítségével nemcsak a part mentét, hanem a szigetek útvesztőit is figyelemmel tartották és létszámukhoz mértén rendszeren portyázták. E szigeteken rejtették el legszívesebben a lopott állatot és holmit nemcsak a mindkét parti tettesek, de a rablással foglalkozó szerb komitácsik is. Katonai szempontból azért voltak fontosak ezek a szigetek, mert a Dunán való átkelést megkönnyítették.

A Duna balpartja részben nyílt, részben fűz- és égerfával benőtt homokos vagy vizenyős területet képez, mely Pancsovától nyugatra Borcsa, Bărănyos községek körül egy hatalmas vizenyős területté mélyül, melyből

Képek Nagymagyarország határaitól: Ut a Coasta lui Rusu juhtanyához.

magas vizállás esetén csak egyes dombok, az erdők fái és a két község házai látszanak ki. Ezzel ellentétben Băziástól Orsováig a Kárpátok festői bércei kísérik a Dunát.

A Romániával szemben fekvő határvonalat a déli és keleti Kárpátok 800—2000 méterig is emelkedő gerincei és ezek völgyei képezték. Tengersizemeket magukban rejtő csupasz hegyóriások, sűrű, alig áthatható fenyvesekkel körített mély völgyek, kisebb-nagyobb patakok és több száz méter mély szakadékok változó sorozatából állt e határ, mely Orsovától Bukovináig mintegy 770 km. hosszú volt.

E vonalat összesen csak 9 műút és 8 átkelőtöri át, a hegyek hátát és oldalát azonban nyílt és rejtett ösvér és gyalogutak hálózák be, melyeket a két ország lakossága, jobbak hiányában, használni

kénytelen. Ezek az utak néhol a tetőkön hosszú vonalban kocsival is járhatók volnának, ha az utas oda már kijuthatott, de egyebütt nagyon kényelmetlenek. Gyakran 40—45° alatt is emelkednek és lejtnek, néhol csak gyakorlott szem által ismerhetők fel, a szikláról-

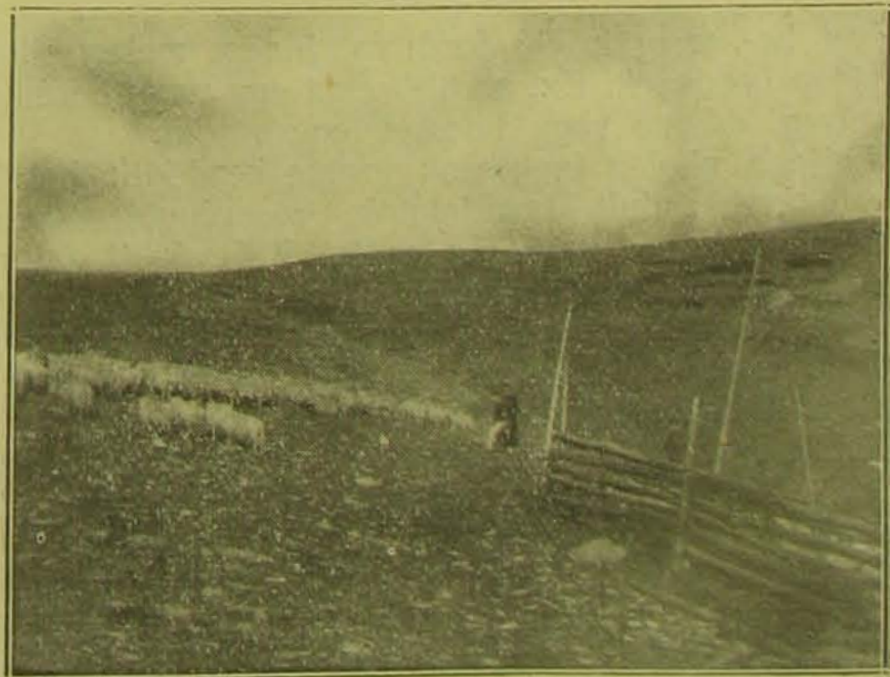
Képek Nagymagyarország határaitól: Megterhelt hegyi ló a hegygerincen.

sziklára mászva folytathatók és sok helyütt veszélyesek is, amennyiben gyakran egy kis elcsúszás elég, hogy az utas valamely alatta tátongó mélységbe zuhanjon.

A rajtuk való járás jó tüdőt, gyakorlott testi erőt s a gyakran mutatkozó köd miatt jó tájékozóképességet igényel. Csak gyalog és hegyi lovakkal járhatók, melyek biztosságuk, ügyességük és hihetetlen teherbirásuk folytán a hegyvidékek teherforgalmának lebonyolítására egyedül alkalmasak.

A hegyláncolatnak Orsovától Bucsecsig jellemző sajátága, hogy Magyarország felé eső lejtői, melyek az északi szélnek, viharoknak jobban ki vannak téve, meredek falakban gazdagok, míg a déli oldalak lassan ereszkednek le Románia termékeny síkságára, melyet a Duna völgye képez.

A lakosság jobbára a fentvázolt terepviszonyokhoz alkalmazkodva helyezkedett el. Közvetlen a határ mentén, leszámítva az átkelésre használt szorosokba épített vám- és átkelő-telepeket, melyek néhány idővel köz-

Képek Nagymagyarország határaitól: Juhtanya a Varvu-Sgliveren.

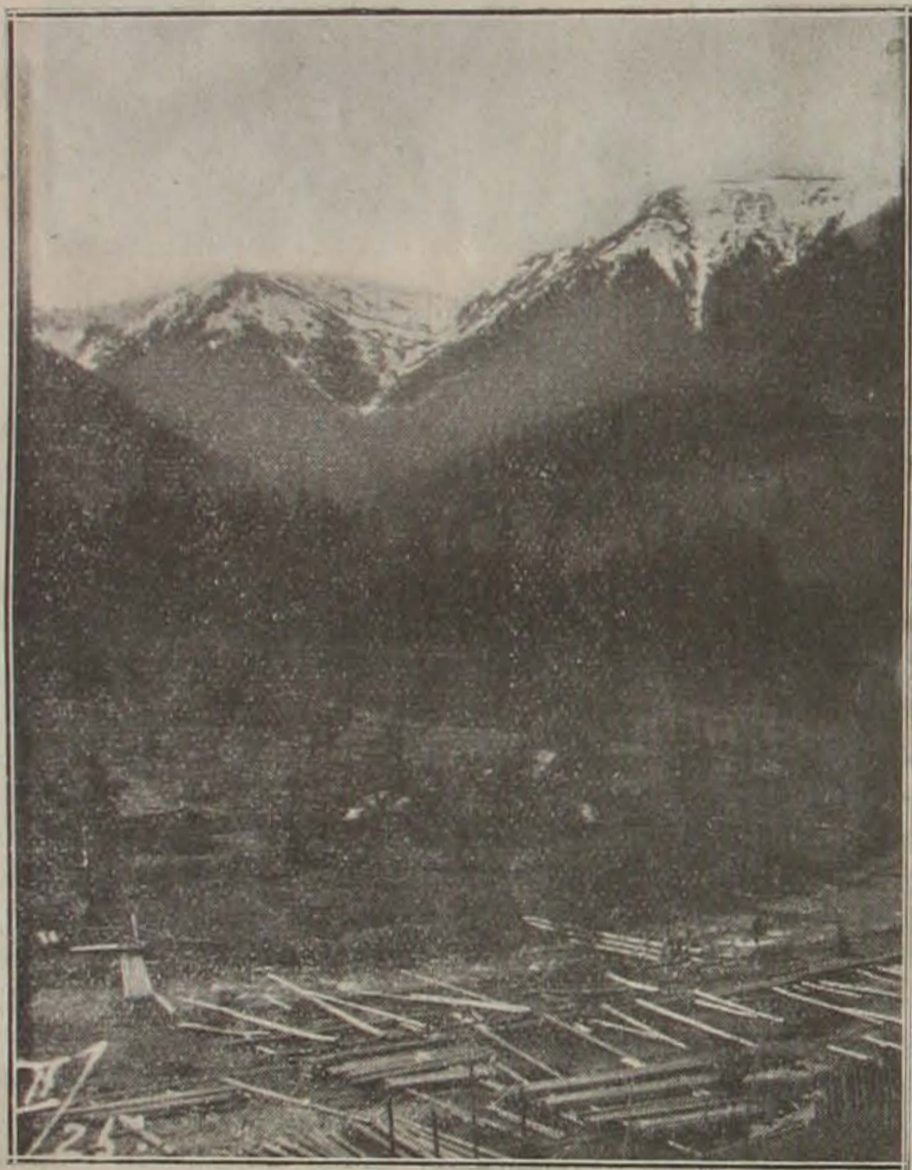
ségekké alakult, igen kevés falu fekszik. Az 1000 méteren felüli magaslatok télen át jobbra lakatlanok, csak szétszórtan találni egyes kunyhókat olyan helyeken, ahonnan a tulajdonos szénáját elszállítani nem tudta s ezért marháival télen át is mindaddig ott tartózkodik, míg a takarmányát fel nem etette.

Nyáron a magaslatokon buja fű terem. Ilyenkor juhnyájak, gulyák, pásztorok népesítik be és szél-től védett helyen tanyát ütve maguknak, szeptember-október elejéig ott tartózkodnak.

Átlag közép magas, izmos, nélkülözéshez szokott, edzett, egészséges emberek ezek a pásztorok, kik nyáron a hegyeken, télen a völgyekben állandóan a szabad ég alatt őrzik a nyájaikat. Az idő viszontagságai ellen egyedül báránybőr bundájuk védi őket, melyet

Képek Nagymagyarország határaitól: Juhtanya a malajesti völgyben.

Képek Nagymagyarország határaitól: Fatelep a borbói havasok között.

szőrével be- vagy kifelé fordítva, hideg, meleg ellen állandóan hordanak. Ezt az öltözetet egy nagy báránybőr süveg, csizma vagy bocskor egészíti ki.

Lejjebb, ahol a fenyvesek vonala kezdődik, hatalmas tökével indult favállalatok, részvénytársaságok munkásainak ezrei irtják az erdőt. A levágott fatörzseket csúsztatón, sodronypályán szállítják a völgybe, hol a patakok vizét néha napokig is mesterségesen megduzzasztva e törzseknek a vízi- és gőzfürészhez való leszállítására használják fel. 1905-ben a határszéli favállalatok telepein mintegy 18.000, 1908-ban pedig már 20—22.000 munkás dolgozott. E munkásoknak körülbelül egyharmada székely, a többi román, rutén, szerb, bolgár, orosz, olasz, görög nemzetiségű volt, akik aránylag gyengén fizetve, legtöbbször magán-élelmezési vállalkozók vagyonokat gyűjtő uzoráinak kiszolgáltató, emberfeletti megerőltetéssel járó nehéz munkával keresik kenyerüket.

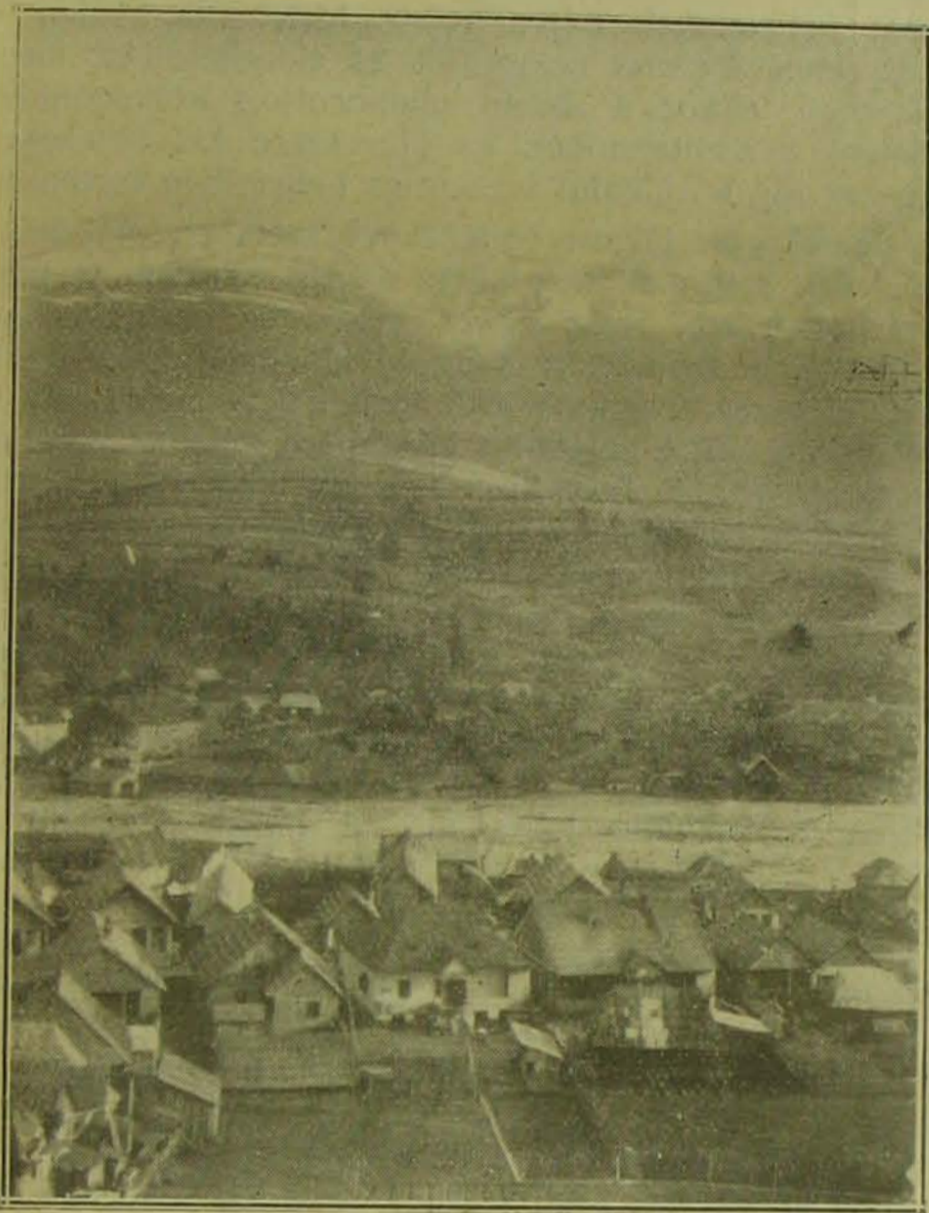
Nagyon szeretik a szeszest; közjük menekülnek a társadalom üldözöttjei. A Macedóniából, Szerbiából elmenekült komitácsi a Potemkin orosz hadihajó menekültjével és az olasz brigantival együtt hallgatta a szibériai száműzetés elől bujkáló bombavető meséit. A csendőrségnek elég gondot okoztak, mert mindenre kaphatók voltak és igen sok kém is volt közöttük.

A fenyvesek vonalával egy magasságban már újraültetett fiatal fenyvesek útvesztői között meg-meg villan egy-egy kunyhó fehér fala is, melyet tulajdonosa téli-nyári lakhelyül birtokára épített és körülötte marhalegeltetéssel, némi földműveléssel foglalkozik. Így kezdődnek a szétszórt községek, mint p. o. *Felsőtöröcsvár mellett Fundáta, Alsó-felső Mocs, Sirnea* stb. Ezek legtöbbször több négyzetkilométer területen szétszórt házakból állanak. Egyik ház néha több kilométerre fekszik a másiktól. Útcája sincs, útja sincs mindig, sőt itt még gyakran a kocsis is használhatatlan közlekedési eszköz. A lakosság egyedüli kincsei a birka, a tehén, a kecske és a ló, különösen az utóbbi egyedüli segítőtársa is. A ló hátán megy férfi és nő a templomba, vásárra, annak hátán szállítja fel bútorát, élelmiszerét a házához, melynek egyik fele lakóház, a másik fele istálló, néha pedig egyetlen szobából telik ki mind a kettő.

Képek Nagymagyarország határaitól: Hegyvidéki fogat és viselet Magura-Calului-ról.

A hegyek aljában szélesedő völgyek mélyén egy-egy kétsoros házak csoportjánál már a községi jelleg jobban kivehető. Itt van a szétszórt községek központja is, a templom, iskola és sajnos, ezeknél mindig nagyobb számban a korcsma is. Rendesen valami bolt-

Képek Nagymagyarország határaitól: Bélbor falu Kelemen havassal a háttérben.

félével áll kapcsolatban, hol a havasi lakosság a legprimitívebb szükségleteit vásárolja be. A völgyekben vannak a nagyobb szabású fűrésztelepek is, szintén több ezer igen vegyes munkással.

(Folytatjuk.)

A vízbőlmentés.

Irta: revisnyei REVICZKY ZSIGMOND százados.

A fürdési időszak beálltával, különösen, ha az idő meleg, szinte naponkint olvasunk az ujságokban szerencsétlenségekről, midőn valaki a hullámok között vesztí életét. Es hányszor látható közel a parthoz egy-egy fuldoklónak élet-halál küzdelme, amit sokszor egy egész tömeg is tétlenül néz, dacára annak, hogy akad köztük nem egy elsőrangú úszó. A nézők tétlenségét sokan közömbösségnek vagy gyávaságnak tulajdonítják, pedig ez nem mindig van így, mert a legtöbb úszó sem képes fuldokló felebarátjának segítségére sietni, ha a mentés fogásait nem ismeri. Előfordul az is, hogy az önfeláldozó mentő szintén elpusztul, mert az élet után görcsösen kapaszkodó fuldokló őt is magával ragadja; ez is csak azért van, mert a mentő kritikus pillanatban a szükséges védekezéssel sincsen tisztában.

Az utóbbi években nálunk is történtek kezdeményező lépések abban az irányban, hogy a közbiztonsági szervek és így a csendőrség tagjai közül is

minél többen nyerjenek rendszeres kiképzést a vízbőlmentésben. Természetes, hogy ezekbe a tanfolyamokba nem mindenkit lehetett bevezényelni s így az eredmény is csak a kiképzettek számával állhat arányban. Gondolom, jó szolgálatot teszek csendőr bajtársaimnak, ha az alábbiakban megismertetem őket a vízbőlmentésnek azokkal a tudnivalóival, amelyeknek ismeretében ezt önszorgalmukból is elsajátíthatják és megszerezhetnek egy bizonyos gyakorlatot, amely természetesen minden elméleti tudásnál lényegesebb és többet érő. Ott, ahol fürdésre alkalom és lehetőség van, jól teszik a csendőrök, ha fürdés közben ennek is szentelnek egy-egy félórát.

Németországban a vízbőlmentés megszervezését természetesen azzal kezdték, hogy egyesületet alakítottak. Az egyesület tagjai a mentés terén szakszerű oktatásban részesültek, sőt még három vizsgát is kellett tenniük.

A három vizsga anyaga közül az elsőt minden növendéktől tökéletesen megkövetelték. Ennek a vizsgának az anyaga a következő volt:

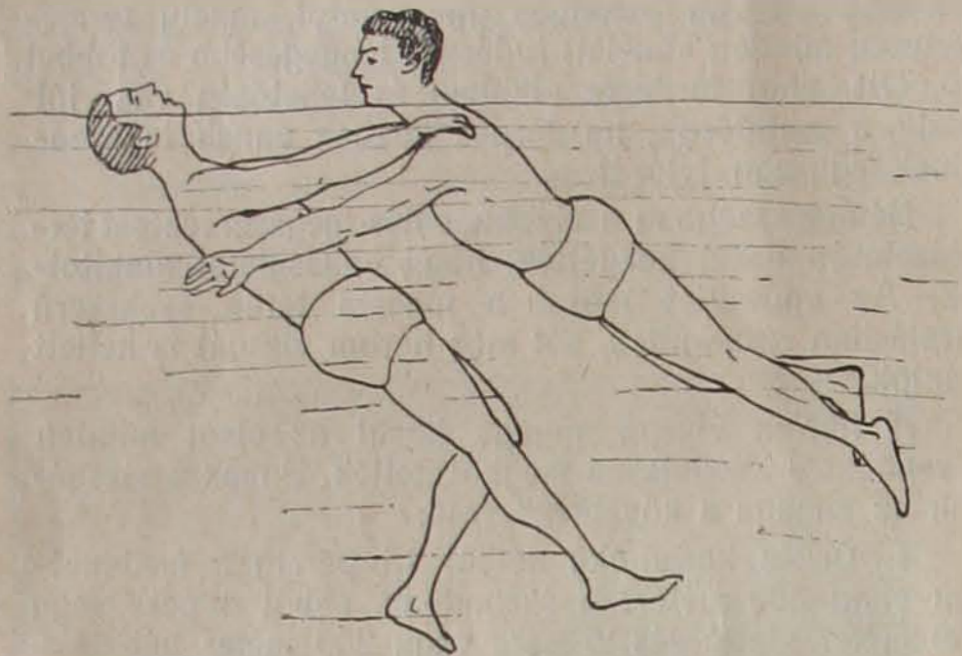
1. Úszás karmunka nélkül 15 percig a medencében vagy 600 métert a szabadban, ebből 4 perc vagy 100 méter mellúszás, 5 perc vagy 200 méter hátúszás.
2. 50 méter úszás ruhában (cipő nélkül).
3. Levetkezés a vízben úszó helyzetben vagy víztaposás közben.
4. 25 méter úszás a víz alatt (fejes udrással 1—2 méter magasról).
5. Lemerülés a felszín alá 2—3 méter mélységre két ízben és egy kb. 5 font súlyú testnek felhozatala.
6. A mentő- és kiszabadítófogások ismerete a szárazföldön.
7. 10 méter mentés (hónalj- és fejfogással).

Ahhoz, hogy valaki mást ki tudjon menteni, természetesen elsősorban az szükséges, hogy a mentő maga kifogástalanul tudjon úszni. Ezt magam is feltételezem s azért itt a rendes úszás szabályaival nem is foglalkozom. Azok a gyakorlatok, amelyek fentebb az 1—5. pontok alatt fel vannak sorolva, nem szorulnak bővebb magyarázatra, mert azokat akármelyik úszó önmagától is elsajátíthatja. A 6. pontban említett *mentő- és kiszabadítófogások* azonban magyarázatot igényelnek. Ezeket minden mentőnek úgy a szárazföldön, mint a vízben tökéletesen ismernie kell, mert ezek képezik a tulajdonképeni alapját az egész vízbőlmentésnek.

A vízbőlmentés módszereire lényeges befolyással van, hogy az az egyén, akit meg akarunk menteni, tud-e szintén úszni vagy sem. Természetes, hogy úszni nem tudó vagy vízhez egyáltalában nem szokott embert lényegesen nehezebb menteni, mint egy jó úszót vagy az olyan gyenge úszót, aki veszély esetén megijed és bátorságát veszti.

Mielőtt valaki egy fuldokló megmentésére vállalkozik, ismernie kell természetesen azokat a fogásokat, amelyekre ilyen esetekben szüksége van. A mentésnél általában használatos fogásokat két csoportra osztjuk: *mentő- és kiszabadítófogásokra*. A mentőfogások arra valók, hogy azokkal a megmentendőt megragadjuk és partra vonszoljuk, a kiszabadítófogásokat pedig akkor kell alkalmazni, ha a megmentendő a mentőt átkarolta, abba belékapaszkodott s ezáltal nemcsak a saját megmentését gátolja meg, hanem még a mentő életét is veszélyezteti. A fuldokló görcsös kapaszkodása közmondásos.

A menteni szándékozó a segítségre szorulóhoz mellfekvésben úszik és annak karjait a vállára vagy tarkójára engedi helyezni, olyképen, hogy mindkettőjük melle egymással szembe kerüljön (1. ábra.) s ilyen helyzetben igyekezzék nyugodtan biztos helyre úszni. Ez egyszerű eljárás, ha a segítségre szoruló egyén szintén tud úszni, tehát nyugodtan fog viselkedni, hogy

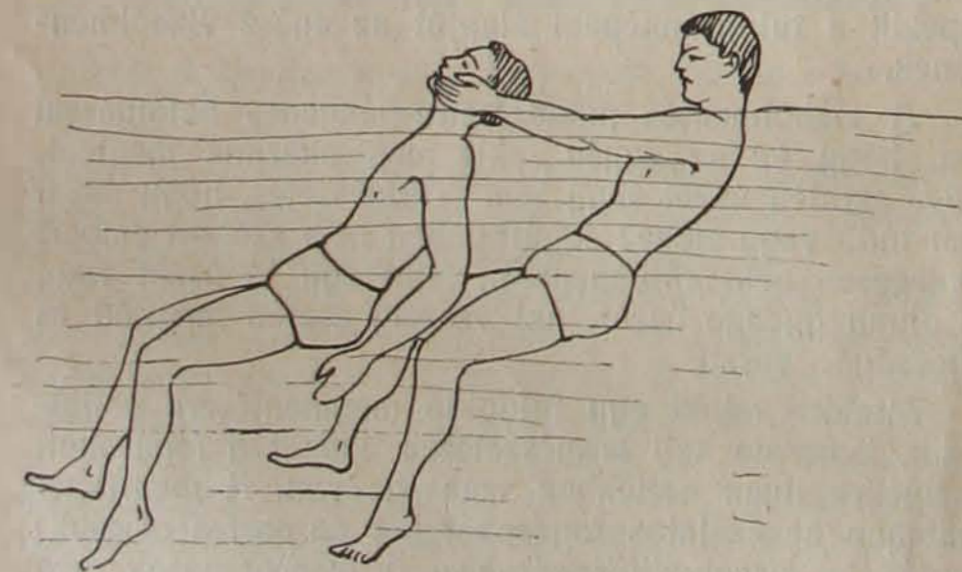

1. ábra. Úsznitudó egyén mentése.

mentője helyzetét elősegítse. Ez a mentési mód igen előnyösen alkalmazható még akkor is, ha magával tehetetlen kis gyermek kimentéséről van szó, de egyébként igen jól alkalmazható akkor is, midőn egy kevésbé jó úszót vizen kell keresztül vinni.

Sokkal nehezebb a helyzet, ha a segítségre szoruló *nem úszó*, aki félelme és tehetetlensége következtében ezt az egyszerű módot lehetetlenné teszi. Ilyenkor első és főszabály az, hogy a mentő minden esetben *csak hátulról közeledjék* a megmentendőhöz, azért, hogy biztosan megakadályozhassa a fuldoklónak a mentőbe való kapaszkodását és annak átkarolását, tehát mindenkor az legyen az elv, hogy mindig *hátulról közeledni* és a következő négy fogás valamelyikét alkalmazni.

Fejfogás. Ez a legkönnyebb fogások egyike. Akkor kell alkalmazni, ha a kimentendő teljesen öntudatlan állapotban van vagy kimerültség folytán teste tehetet-

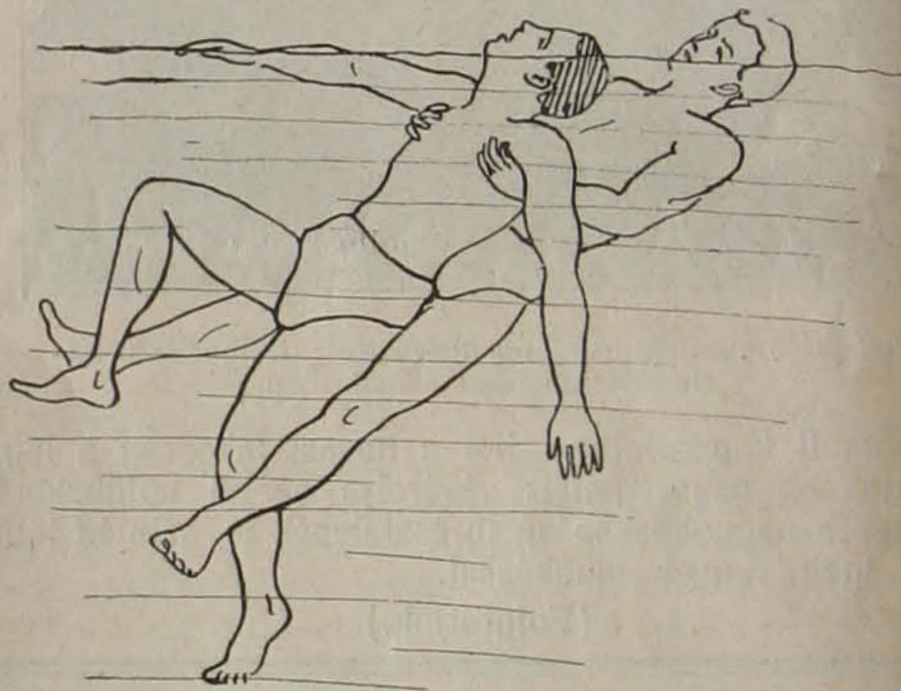

2 ábra Fejfogás.

lenül a víz színén, vagy valamivel ez alatt úszik. Itt az átkarolás veszélye kevésbé fenyeget. A karokat úgy kell a megmentendő fejéhez helyezni, hogy a hüvelyujjak kb. a fülön, a kisujj az állkapocscsont hosszában, a többi ujjak pedig az arcon feküdjenek.

(2. ábra.) A mentendő fejét tarkóban kissé hátra kell hajlítani, azért, hogy a száj és az orr, de lehetőleg a nyak is szabadon a víz felett feküdjenek. Ilyen helyzetben a mentő háton (karmozgás nélkül) a part felé úszik és maga után húzza a szintén háton fekvő kimentendőt. Ha a segítségre szoruló tiszta statikai (úszó) helyzeténél fogva, alsó testét, de főleg a lábait lefelé lógatná és ezáltal az előrehaladást megnehezítené, akkor a mentő gyakoroljon időközönként térdeivel a mentendőnek az ülőrézsére kis lökéseket, hogy azt így körülbelül vízszintes helyzetben tarthassa.

Hónaljfogás. Olyan egyénekkal szemben *alkalmazható*, akik magukat még a víz színén képesek tartani. Amennyiben egy ilyen egyén veszélybe kerül, utánaugrással kell segítségére sietni. Különös figyelmet kell fordítani arra, nehogy előlről történjék a megközelítés, tehát addig kell a fuldoklót kerülgetni, míg az hátulról el nem érhető. A fulladozó a mentő felé való fordulást minden körülmények között meg fogja kísérelni, ami rendszerint sikerül is neki. A mentő a fejre vagy vállakra irányított nyomással merítse a fuldoklót a víz alá, hogy újra való felbukkanása esetén hátulról a nyakánál (hajzatánál) fogva megfogja és hátra húzassa. A fuldokló ezen húzás következtében függőleges helyzetből hátfekvésbe kerül. A mentő egyik karjával nyúljon a fuldokló hóna alá, a másik karjával a

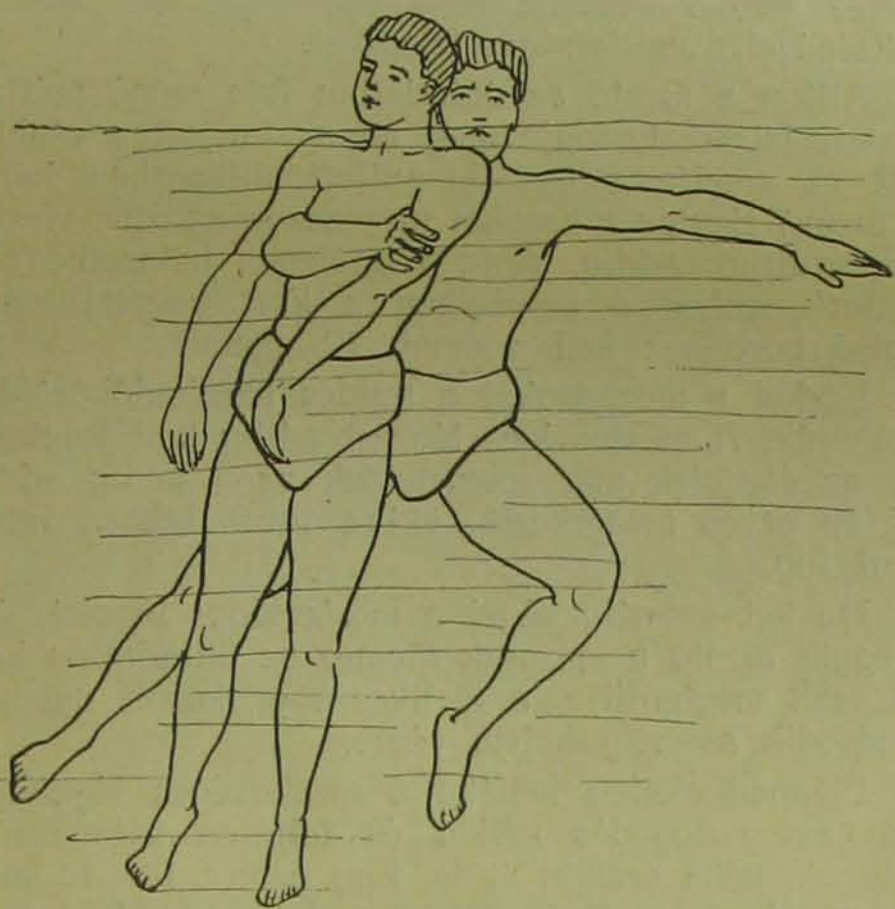
3. ábra. Hónaljfogás.

másik hónalj alá és annak testét szorítsa magához. (3. ábra.) Ebben a helyzetben a fuldokló teljesen ártalmatlan és a mentőjét legfeljebb csak a csipő környékén foghatja meg. Hogy azonban ezt megtehesse, kénytelen a karjait a víz alá meríteni, ami a mentőnek csak előnyére válik, mert ennek következtében a mentő feje a vízből jobban kiemelkedik. Ez a fogás is hátúszással történik.

Felsőkarfogás. Ezt ugyanolyan esetben kell alkalmazni, mint a hónaljfogást, de mert ez sokkal hathatósabb, azért erőszakosabb fuldoklóval szemben kell használni. A mentő jobbkarjával (balkarjával) a mentendő jobb- (bal) karja alatt, illetve fölött, úgy nyúljon át, hogy annak bal felső (jobb felső) karját egy kemény fogással megfoghassa. Közben az illetőt folyton tartsa szem előtt. (4. ábra.) Minden átkaroló és a testet elcsavaró kísérletet a megfogott karnak kiméletlen ellennyomásával meg kell akadályozni.

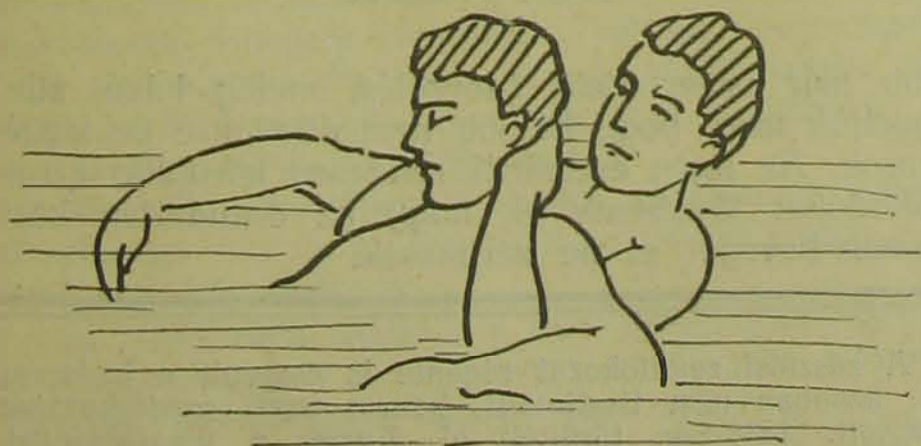
Végül jön a **Tarkófogás.** Ez a legnehezebb, de egyúttal a legbiztosabb mentőfogás. Még a legveszé-

lyesebb fuldokló is, aki halálfélelmében legvadabbul csapkod körül és a mentője ellen támad, kimenthető, ha az úszó maga biztosan mozog a vízben, a tarkófogást tudja alkalmazni jól, de persze nemcsak elméletileg a szárazföldön, hanem gyakorlatilag a vízben is. A mentő hátulról közelítse meg a fuldoklót s addig

4. ábra Felsőkarfogás.

várakozzék nyugodtan, míg alkalmas pillanatra talál. Ekkor a két karjával lehetőleg egyszerre hirtelen a fuldokló hónaalján keresztül nyúl s a tarkót ráfektetett tenyereivel leszorítja. (5. ábra.) Ebben a helyzetben a fuldokló már hatalmába került. Első kötelesség a fuldoklót némileg megnyugtatni. Ez vagy megnyugtató szavakkal történhetik, vagy ha ez hasztalan volna, úgy egy *kiméletlen* nyomással le kell hajtani a fejét a vízbe olyképen, hogy a fuldokló a víz alá kerüljön és kénytelen legyen vizet nyelni. Ha ez többször megismétlődik, a fuldokló annyira elgyengül, hogy könnyen kezelhetővé válik. A tarkófogás kényszerfogás, melynek segítségével a partot is el lehet érni, de ha ez túlmessze volna, a fuldoklót addig kell ebben a helyzetben a víz színén tartani, amíg mentőcsónak nem érkezik. Ha a mentés színhelyén csónak áll rendelkezésre, azzal a mentésnek nagyon elővigyázatosan kell történnie; a kimentett személyt soha sem szabad a csónak oldalán beemelni, mert ennek megakadályozhatatlan következménye lenne a csónak felbillenése. A beemelés mindig a csónak orránál vagy faránál történjék.

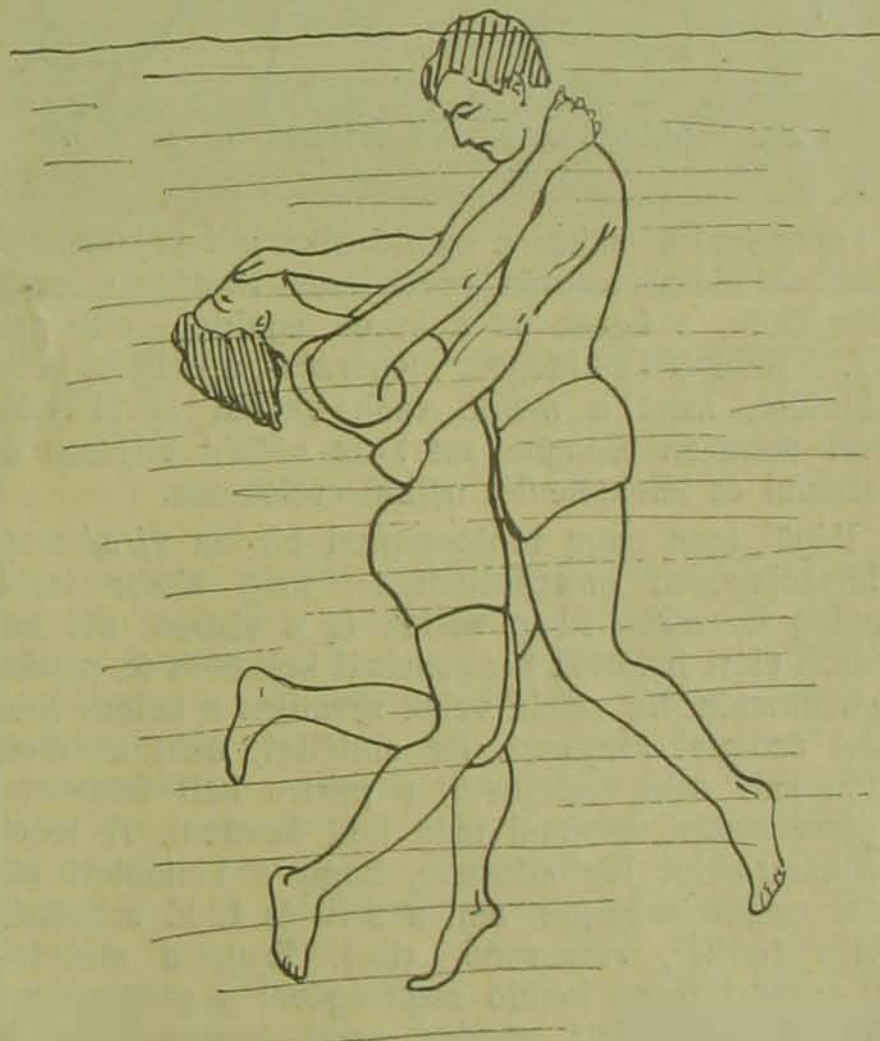
5. ábra Tarkófogás.

Ha a part közel van a fuldoklás helyéhez és a csónakon két személy van, akkor elég, ha az egyik az elaléltat a víz felszínén tartja, a másik pedig kivez. Ez azonban csak csendes vízben lehetséges.

Kiszabadítófogások. Ha a fuldoklónak sikerülne a mentőjét átkarolni vagy azt lábával átkapcsolni, amit a fuldokló feltétlenül megkísérel, a mentő életveszélyes helyzetbe kerül. A segélyt nyújtó tehát a fuldoklót, aki nagy erőt szokott kifejteni, igyekezzék magától minden körülmények között távol tartani. A mentő úszás közben fujja ki magát és teljes nyugalommal közelítse meg *hátulról* a kimentendőt. Tegyük fel, hogy a fuldokló mentőjét átkarolja és őt ezáltal mindennemű úszásban akadályozza. Ekkor az úszó először is vegyen mély lélegzetet s utána a kapaszkodóval együtt merüljön le.

A lemerülés alatt a tenyerek segítségével igyekezzék a fuldokló állkapcsa alá nyúlni, ujjjaival annak száját elzárni, a hüvelyk- és mutatóujjakkal pedig az orrát befogni. Nyomja hátra a fejét, — ezt a nyomást a másik karjával is elősegítheti — azonkívül, ha szükséges, a fuldokló gyomratája felé felhúzott térdekkkel egy rúgást is intézhet, a rúgásnak természetesen a fej hátranyomásával egy időben kell megtörténnie. (6. ábra.)

Ha az átkarolás hátulról történik, akkor ebből a

6. ábra Lemerülés a fuldoklóval

helyzetből a mentő csak úgy tud megszabadulni, ha a fuldokló egyik ujját erőszakosan hátranyomja, aminek következtében az azonnal engedni fog. (7. ábra.)

Amint a fuldokló erőszakos kapaszkodása engedett, a mentő forduljon szembe a fuldoklóval és az előbbi eljárás szerinti rúgással szabaduljon meg tőle. Ezzel a mentő módszerrel már egy 12—14 éves közepesen fejlett gyermek is a legerősebb ember kapaszkodásától megszabadulhat.

Nagyság és szerencse: két egészen különböző dolog; s mégis a sokaság e kettőt rendszerint összetéveszti. Nagyságot szerencsétlenségben megismerni s tisztelni, ritkának adatott.

Kölcsey.

kodásától is szabadulni képes. Ha a fuldokló a karjaival felsőfogással a mentő csuklójába vagy alkarjába kapaszkodnék, akkor a mentő úgy tud megszabadulni, hogy karjait először ökölbe szorított kezekkel a vízbe süllyeszti, majd energikus és villámgyors mozgással ivben felfelé rántja. Ha ellenben a fuldokló alsófogás-

7. ábra. Védekezés a fuldoklónak hátúlról jövő átkarolása ellen.

sal kapaszkodik, akkor a mentő alkarjait valamennyire emelje felfelé és ezután erőteljesen rántsa le azokat a könyökök, a kezek és a karok egyidejű elforgatásával. A főfeltétel a hidegvér megőrzése, a helyzet helyes áttekintése, mert a mentő csak ezáltal kerül ellenfelével szemben előnybe, mert az utóbbi teljesen öntudatlanul és lélekjelenlét nélkül cselekszik.

Végül igen nagy fontossággal bír az *újraélesztés*. A látszólagosan »megfulladtak«, még akkor is, ha aránylag hosszabb ideig voltak is a vízben, sőt ha a laikusok előtt halottak benyomását keltették is, gyakran megmenthetők, ha valaki velük szemben a helyes intézkedést azonnal megteszi. Az elaléltat, akin az életjel tisztán már nem észlelhető, a partra kell fektetni és az újraélesztést azonnal meg kell kezdeni. A legelső és egyszersmint legfontosabb, hogy a kimentett mindentől megszabaduljon, ami a szív és tüdő működését gátolja (gallér, ruhanemű, stb.). Egy, a mutatoujj köré csavart tiszta kendő segítségével a szájon vagy orrban felgyülemlett piszkot vagy homokot el kell távolítani. Ezután a szerencsétlenül jártat, a mentő térdén keresztül kell fektetni, hogy a felső teste és feje meglehetősen lefelé függjön, majd lapos tenyérrel a lapocka alá egy erőteljes ütést kell mérni. (8. ábra.)

Ezáltal a víz, mely a légcsőben és tüdőben felgyülemlett, a szájon és orron keresztül lassan kifolyik. Minden körülmények között mellőzni kell a fejtetőre való állítást. Később a megmentendőt valamelyik oldalára kell fektetni.

Meg kell figyelni, hogy a mellkas és a szív hogyan és milyen időközben működnek. Ha szükséges, a szív tájékát kendővel vagy kefével dörzsölni kell, hogy a vérkeringés meginduljon. Amennyiben lehetséges, a kimentettnek adjunk meleg kávé vagy teát, azután tart-
suk melegen és hagyjuk nyugodni.

Ha az életjelek nem volnának megfelelőek, vagyis ha a szív és a tüdő működése gyenge és zavart volna, akkor újraélesztés szükséges. Az öntudatlant a hátára fektetjük és a kihúzott nyelvét zsebkendő segítségével az alsó állkapcsához kötjük. A háta alá a ruhát csomóban helyezük el, hogy a mell szabad fekvésbe kerüljön és ezután kezdjük meg egy vagy két személy segítségével a mesterséges lélegzést.

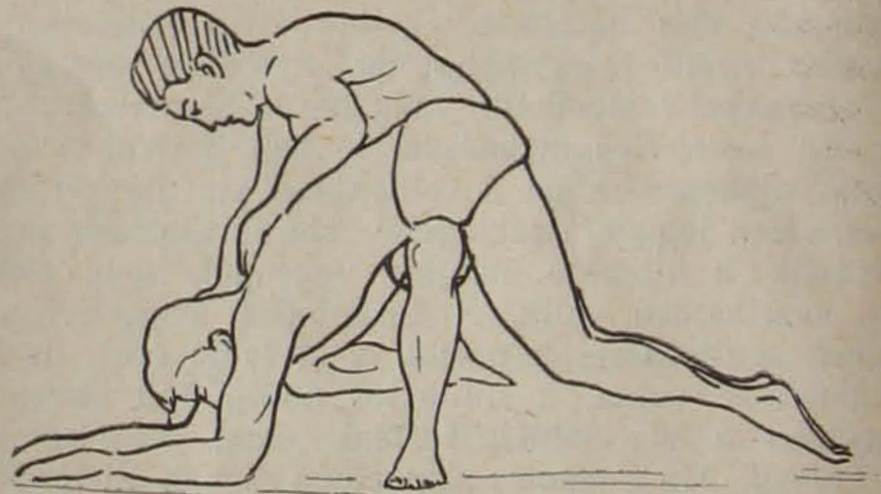
Álljon a mentő az öntudatlan feje mögé szétterpesztett lábakkal, fogja meg annak karjait a csuklók alatt és emelje azokat kinyújtott állapotban hátra. (1. ütem.) Ezután a karokat ugyanazon az úton visszafelé fordítjuk addig, amíg függőleges helyzetbe nem kerülnek, ebben a helyzetben a kart meghajlítva a legelső bordához kell nyomni. (2. ütem.)

Ezeket a mozgásokat a rendes légzésidőközökben ismételjük. A mesterséges lélegzést addig kell folytatni, míg az életjelek már megfelelőek vagy pedig addig, míg az orvos megérkezik, aki a továbbiakban intézkedni fog.

Ha két személy végzi a mesterséges lélegzést, úgy az egyik mentő a második ütemre az öntudatlan karjait csak meghajlítja, a mellkasra gyakorolt nyomást a második személy hajtja végre.

Elengedhetetlen kelléke a mesterséges lélegzésnek, hogy azt csüggedés nélkül és teljesen ütemszerűen végezzük, néha órákon át is. Egy percre 14—15 mesterséges lélegzés essék, ez teljesen elegendő ahhoz, hogy az öntudatlan életre keljen, különösen ha a mesterséges lélegzés tiszta és oxigéndús levegőben történhetik.

Midőn a megmentett már önállóan lélegzik, ugyanazokat az intézkedéseket tegyük meg, melyeket az

8. ábra Újraélesztés.

előbb már ismertettem (dörzsölés, meleg kávé, stb.). Figyeljük meg, hogy később nem állanak-e be légzési zavarok. Az ilyen eseteknél rendszeren körülálló kíváncsiskodókat távolítsuk el, hogy az öntudatlan körül a szabadlevegőt el ne zárhassák.

A zászlósi rendfokozat régebben is megvolt a hadseregben; azonban nem tisztjelölti, hanem tiszt rendfokozatnak számított. 1838-ban törölték el. Ennek a legalacsonyabb tiszt rendfokozatnak az eléréséhez a XVIII. század közepéig elegendő volt egy kis protekció vagy bizonyos összegű pénz, amelyen azt meg lehetett vásárolni. 1766-ban ennek a rendszertelenségnek véget vetettek s az ezredben megüresedett zászlósi helyekre elsőként egy zászló-hadapród (Fahnen-Cadett), másodikul az ezredtulajdonos tetszése szerint bárki, harmadikul az ezred legderékabb hadapródja, negyedikül ismét az ezredtulajdonos jelöltje, ötödikül megint egy zászlóshadapród következett és így tovább az említett sorrendben.

Képek a margitszigeti vitézavatásról: Kormányzó Úr Őfőméltósága a dísztribünön. Tőle balra az első sorban Almássy László a képviselőház elnöke, Vass József népjóléti miniszter, a második sorban díszmagyarban Zsitvay Tibor igazságügyminiszter, aki mögött Sztranyavszky Sándor belügyi államtitkár foglal helyet. Jobbra: Múzsza Gyula főrendiházi tag, vitéz Hellebronth gy. tábornok, Wlassics Gyula báró, a főrendiház elnöke, Darányi Kálmán miniszterelnökségi államtitkár, mögötte Bezegh-Huszágh Miklós budapesti rendőrfőkapitány.

Az utolsó vitézavatás a Margitszigeten.

A kezdődő nyár sötétzöld dús érettségében pompázó Margitsziget június 16-án utoljára ölelte magához ezernyi szépségével, ezernyi virágillatával azokat a komolyarcú keménynézésű férfiakat, kik a robbanó srapnelek füstjében, a kavernák fojtogató levegőjében valóban megérdemelték, hogy hős, lombos fák alatt, virágok között vegyék át az ellenség előtt tanusított hősiességük jutalmát.

Egyelőre az utolsó vitézavatás!

Sok ezren özönlöttek a főváros gyöngye, a gyönyörű Margitsziget felé, hogy szemtanúi lehessenek ennek a fel-emelő szép ünnepségnek.

Az idén, ezúttal utoljára, a tiszti állományból 733 tisztet és 77 várományost, a legénységi állományból 1291-et és 385 vitézi várományost, összesen 2024 vitézt és 462 várományost avattak fel.

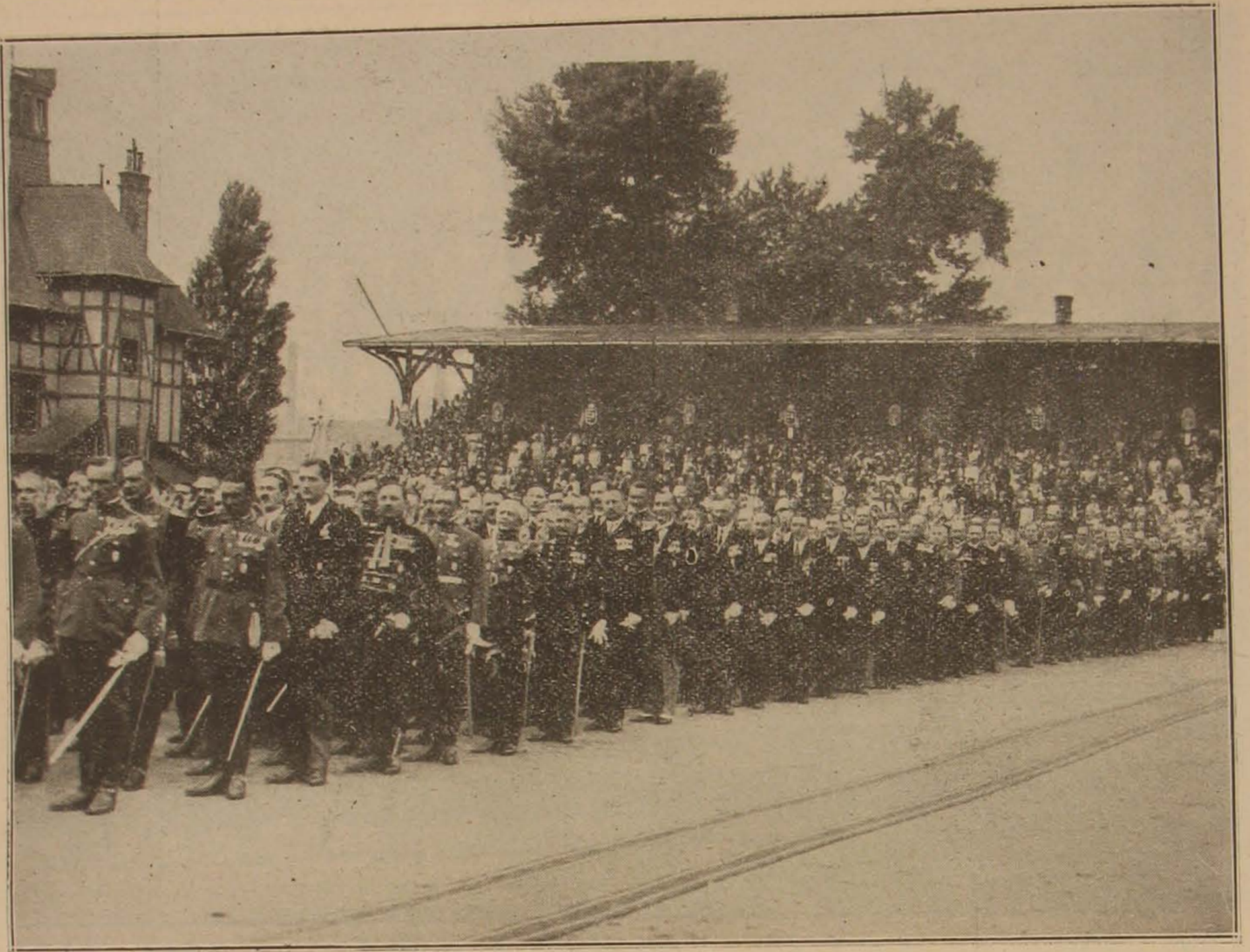
A vasárnap kora reggeli órákban, de már előző napon is sűrűn lehetett látni a fővárosban népies vagy vitézi viselkedésben vidékieket, kiknek mellén ragyogó érctükrökként csillogtak a kitüntetések, kis ezüst, nagy ezüst, nemritkán a legszebb kitüntetés, — az arany vitézségi érem.

A Rendnek már az előző években vitézzé ütött tagjai csaknem teljes számban jelentek meg az avatási ünnepségen és mint Csonka hazánk díszvirága élő díszfalként a dísz-

sátor közelében állottak fel. Mikor Kormányzó Úr Őfőméltósága az ünnepségre megérkezett, a tribünökön nem volt már egy talpalattnyi hely sem. Megjelentek a vitézavatáson az országgyűlés két házának elnökei: Wlassics Gyula báró és Almássy László, Vass József, Csáky Károly és Mayer János miniszterek, sztranyavai Sztranyavszky Sándor belügyi államtitkár, vitéz bulcsi Jánky Kocsárd, a honvédség főparancsnoka, Schill Ferenc tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelője és a vezetőkörök számos előkelősége. A vitézzé avatandó tisztek sorában láttunk több neves tábornokot, A sor elején Szurmay Sándor báró, az uzsoki hős, mellette Soós Károly gyalogsági tábornok, a nemzeti hadsereg első vezérkari főnöke, majd az első magyar kormány honvédelmi minisztere és ugyancsak a vitézzé avatandók között láttuk Schönnér Odiló tábornokot, a budapesti vegyesdandár parancsnokát, továbbá jákfai Gömbös Gyula honvédelmi államtitkárt, ki régi vezérkari századosi egyenruhájában jelent meg.

Hász tábori püspök költői szépségekben gazdag beszédével kezdődött az ünnepség. Utána Melles görögkatolikus esperes, majd Raffay evangélikus püspök, Szabó református lelkész és Józán unitárius püspök intézett beszédet a vitézekhez és áldotta meg őket.

Az egyházi beszédek elhangzása után kezdetét vette a díszszertartás. Harsonajelzés után a főszéktartó háromszor megkongatta a pajzsot és harsány hangon mondották el a felavatandó vitézek a fogadalmi esküit. Amikor vitéz Szinay Béla tábornok, vitézi törzskapitány és a felavatandók szájából

Képek a margitszigeti vitézavatásról: Tisztek eskütétele.

az »Isten minket úgy segítjen!« elhangzott, Kormányzó Úr Öföméltósága az alábbi beszédet intézte a vitézekhez:

— »A magyar faj virága, tizenkétezer vitéz áll őrt ma az ezeréves hazá megmaradt földjén minden olyan törekvéssel szemben, amely a nemzeti gondolat megerősödését és a rend jönmaradását veszélyeztetné.

A Vitézi Rend most lezárja a vitézek avatását, mert a szűkre szabott keretek között előbb arra kell gondolnunk, hogy az eddig már fölavatott vitézek földhöz jussanak s hogy azok számára, akik földjüket már megkapták, meg lehessen teremteni a mai nehéz helyzetben a gazdasági megerősödés föltételeit.

Legyetek a nemzeti gondolat fedönthetetlen oszlopai, amelyeket semmiféle romboló áradat hullámai nem tudnak megingatni; legyetek a magyar hit lángoló júklyái, amelyeknek messze lobog a fényük akkor is, ha netán a csüggedés éjszakája száll a lelkekre; legyetek apostolok, a magyar cselekvés, a magyar munka apostolai akkor is, amikor a szürke hétköznapok idejét éljük. A hazá, amelyért életeteket kockára téve, hősiiesen harcoltatok, földet ad nektek, hogy ezen a földön, ezért a földért éljete. Ne jeledjétek el, hogy az ősök ezt a földet nemcsak vérrel, hanem verejtékkal is öntözték, mert a magyar anyaföld nehéz, odaadó munkát kíván, hogy annak jutalma gyanánt ontsa áldását.

Hegyessy Géza vitézi törzskapitány felolvasta most a felavatandók statisztikáját, melyet fentebb ismertettünk, ennek megtörténével megindult az első vitézi csoport és Öföméltósága előtt féltérdre ereszkedve fogadták Hadúr nevében a vitézzé ütést.

Kormányzó Úr sokakat megszólított a felavatásra kerülő vitézek közül, a vak hősök mindegyikével pedig hosszabban el is beszélgetett. Két órán keresztül tartott az avatási ünnepség, mely alatt a m. kir. 1. honvéd gyalogezred zenekara régi magyar és kuruc dalokat játszott. Igen elmás, kedves ötlet volt a rádió vezetőségétől, hogy az ünnepség lefolyásának leadásán kívül több vitézt megszólaltatott a mikrofon előtt. Tizenegy óra lett, amikor a Kormányzó Úr Öföméltóságának kardja az utolsó vitéz vállát is érintette. Befejezésül a diszmenet következett, a Ludovika Akadémia diszszázlójával az élen. Mély megindultsággal nézte a közönség a rokkantak csoportját, mely a diszmenetet bezárta.

A most felavatott csendőrtisztek és legénységi állományúak névsorát rajtunk kívül álló technikai akadályok miatt csak a legközelebbi számunkban közölhetjük.

Az 1788—90-iki török háborúban a törökök még mindig követték azt a barbár szokást, hogy az elesett vagy sebesülten fogságukba esett ellenségnek a fejét levágták, mert minden ellenséges fejért bizonyos pénzösszeg járt nekik. Dubotza ostrománál a küzdötéren sebesülten maradt 2 tisztet és 52 katonát szintén lefejezték; fejüket pedig a főveggel együtt a várfalra tűzték. A cs. és kir. hadseregben ez a vadállatias eljárás nagy elkeseredést szült, amit még az is fokozott, hogy Belgrádnál az ellenség a hadikövetekre is tüzelt. A török kormányzó két elfogott szolgáját átküldték tehát urukhoz, hogy felhívják ezeknek a barbár szokásoknak a beszüntetésére. A kormányzó azt válaszolta, hogy a lefejezés meggyökeresedett szokása talán megszűnne akkor, ha az élő fogolyért kétszer annyit fizetnének, mint egy-egy ellenséges fejért. Szóval arra célzott, hogy a foglyok életbenhagyását fizesse meg a cs. kir. hadvezetőség.

Az italmérések jelentősége a portyázó szolgálatban.

Írta: **Dr. TÜREI-OSVÁTH ISTVÁN**
m. kir. rendőrfogalmazó.

A csendőrségi közbiztonsági portyázó szolgálatnak egyik lényeges tereptárgya a körzetben fekvő italmérő helyiség. Legyen az akár pálinkamérés, — ami falvakban elég gyakori — akár korcsma, csárda, vendéglő vagy kávéház. Bármiféle italmérést olyan nyilvános helynek kell tekinteni, amelyre mindig különös gonddal ügyeljen a csendőrség.

Mi ennek az oka és célja?

Ezt a különös figyelmet indokolja a kérdéses helyiségek jellege.

Itt gyűlnek össze esténként a napi munka után vagy ünnepnapokon a környék, helyesebben az italmérés fogyasztó-körzetébe tartozó egyének. Rendszeresen csak békés beszélgetésre, poharazgatásra. Legalább is így kezdődik. Ez a szándék azonban nem egyszer eldurvul. Elfajul botránykozássá, verekedéssé, sokszor halálos végű szurkálássá vagy egyéb formájú komoly testi sértéssé. A nagy ellenfelek, a szerelmi vetélytársak itt akadnak legtöbbször egymásra, itt kötnek egymásba és intézik el nem egyszer tanuk asszisztálása mellett azt a kérdést, hogy ki is hát a legény a gáton.

Fontos tereptárgy tehát minden italmérő helyiség elsősorban azért, mert a testi épség elleni bűncselekmények legnagyobb része — ami a falu bűnözésének még ma is vezérlő tünete — itt vagy e helyiségek közelében nyer végrehajtást. Itt kap erősítő tápot a békétlen szándék az elfogyasztott, sokszor mértéktelenül élvezett szeszesitalokban.

Van azonban az italmérő helyiségek fokozott ellenőrzésének, felügyeletének egy másik oldala is. Ez talán még fontosabb, mint a most említett körülmény.

Az italmérésekben, vendéglőkben pihennek meg a legtöbb esetben az áthaladó idegenek. Közöttük azok is, akik nem egyenes úton járnak. Akik kémlelik a vidéket, hol lehetne valami jó fogást csinálni pl. betörés útján. Kémlelik az embereket, hol lehetne eredményesen hangulatot teremteni valami állam- és társadalomellenes mozgalom számára. Itt pihennek meg gyanútlanul, mert a mindenki számára nyitvaálló helyeken ezt feltűnés nélkül tehetik azok, akik a hatóságok által kifogásolható magatartásuk következményei előtt menekülnek, rejtőznek. Hiszen a valóban talpig becsületes, békés szándékú emberek között meghúzódhatnak, elkeveredhetnek. Amíg horogra nem kerülnek.

Az italmérések e jellegzetes tulajdonságait mindig szem előtt kell tartani.

Meg kell jegyezni azt, hogy a falvakban levő italméréseknek a lehetőséghez képest állandó figyelem alatt tartása közbiztonsági szempontból fontosabb, mint a városokban levő ilyen helyiségekkel szemben követendő hasonló eljárás. A városokban az ellenőrzés a kisebb szolgálati terület miatt rendszeresebb, gyakoribb fogantatása már csirájában lehetetlenné tehet, megelőzhet sok olyan rendellenességet, amit falvakban megakadályozni a speciális körülmények — állandó felügyelet hiánya, a nagyobb távolságok miatt hirtelen segélykérés eszközlésének nehézségei messze túlhaladja.

Az italmérő helyiségek e jellegzetességeit megemlítve nem kívántam ellenszenvet, hangulatot kelteni e helyiségek ellen. Ezekre a helyiségekre a lakosság számára szükség

Képek a margitszigeti vitézavatásról: Egy öreg rokkant-népfelkelő avatása.

stb. — közrehatása folytán sokszor a lehetőség kereteit van. Mellette szól a szociális érvek egész sorozata. Csupán arról lehet szó, hogy előnyös-e, célszerű-e a helyiségek számának nagyobb mérvű kiterjesztése, szaporítása, ami egyben egzisztenciájukban érinti a terhek súlya alatt egyébként is roskadozó, már ténylegesen működő italmérő társadalmat.

Az italmérési helyiségeknek, mint jelentős portyázási tereptárgyaknak ellenőrzésében lényeges szerep vár a csendőrség viszonylagos helyi ismeretének. E vonatkozásban különösen a személyi ismeretekre.

Tudjuk azt, hogy a csendőrségnek a körülmények szerint előre kiszabott útiránya van. Amelytől csak komoly szükség esetén tér el. Mindenütt vagy a közelben mindig nem lehet jelen a nagy kiterjedésű szolgálati területen. Bizalmi egyénekre feltétlenül szüksége van erre is, arra is. Ez a körülmény sokszor megkönnyíti a járőr nehéz hivatásának a legcélszerűbb teljesítését.

A kocsmáros, vendéglős, csárdás saját személye, családtagjainak kiismerése rendkívül fontos. Ez egyének jellemének alapos tanulmányozása, megbízhatóságának sorozatos és időközönként megismétlődő kipróbálása hasznos körülmény gyanánt esik latba a csendőrség közbiztonsági szolgálatában.

Falvakban, de különösen a tanyák között falvaktól, városoktól távolos helyeken mindenfelé található italmérések, beszálló vendéglők sokszor a gyűjtőhelyei a bűnözőknek. Azért is, mert rendszeresen olyan helyeken épülnek és folytatják az üzemüket, ahol a forgalmasabb közutak találkoznak vagy keresztezik egymást.

A megbízható italmérő-tulajdonos és házanépe segéd-serve, még pedig komoly, értékes segéd-serve lehet az ilyen vidékeken a csendőrségi megfigyelő szolgálatnak vagy

*A magyar nemzet nem pusztulhat el, s ha sírba tennék is, előbb-utóbb fel fog támadni.
(Saint René Taillandier, francia író. 1817—1879.)*

Képek a margitszigeti vitézavatásról: Fehérmegyei vitézek

nyomozásnak. Nem kívántam célozni arra, hogy ez rendszeressé is váljék. Ennek nincs is meg a lehetősége, mert talán tovább is fejlődhetnék a bizalmaskodás a kelleténél. Aminek pedig a szolgálat, a közérdek vallaná a kárát.

Csupán azt a tényről rögzítem meg, hogy bizonyos adott esetekben — legtöbbször véletlenül — az útszéli italmérés gazdája vagy családja támogathat a munkánkban. Adhat közülük valaki pontos személyleírásokat. Mert ideje és módja van gyanútlanul megfigyelni a helyiségben megforduló egyéneket. Különösen az ismeretleneket, a más tájakra, vidékre valókat. Ezt önkéntelenül is megteszi. A hallott beszélgetések alapján szolgáltathat figyelemreméltó adatokat nagyobb bűnesetekhez, értesíthet egyes társadalmi rétegek gyanus, esetleg veszélyes megmozdulásának körülményeiről.

A tolvaj, a betörő, a bujkáló bűnös rendszeresen betér az útszéli csárdába. Különösen ha úgy érzi, hogy a nyomozó hatóságok elől egérutat nyert. Sokszor kínál eladásra a lopott ingóságokból. Vagy azzal akarja fizetni az elfogyasztott ételek és italok árát. Sokszor megoldja a nyelvét az ital. Többet elmond a kelleténél. Hiszen sok embernek alaptermészete a dicsekvés. Hencseg a sok pénzével. Etet, itat vadidegen egyéneket.

Ezek mind gyanút keltő, könnyen megfigyelhető és hasznosan érvényesíthető adatok.

Olyan egyént, aki megbízhatóságának ismételt tanujelét, bizonyítékát adta, látszólag érdektelen minőségében felhasználhatunk sokszor a gyanus elemek életkörülményeinek a puhatolásánál. Kocsmái beszélgetés formájában bőven esik szó mindenről. Nem egyszer olyan dologról, ami a csendőrt is érdekli.

Ez a vendéglős, csárdás iránt tanúsított bizonyos mérvű bizalom nem jelenti azonban azt, hogy a szükséges óvatosságról bármikor is megfeledkezzünk. Ne feledjük el soha, hogy több a hamis, furfangos ember, mint a jóra való. Különösen sok az olyan, aki önzésből — pláne ha ez az önzés némi anyagi haszonnal is kecsegtet — úgy forgatja a köpönyegét, amint erre éppen szüksége van.

Amily komoly segítséget jelenthet egy italmérés tisztességes gazdája a maga házanépével, talán sokszorosan többet árthat a szolgálatnak a kétszínű, a csalárd.

Lehet besúgója a gonosztevőknek. Ha közvetlenül nem is, hogy a gyanút magáról elterelje és a bizalmat maga iránt felébressze, de közvetve. Szolgáltathat ártatlan, tisztességesnek látszó képpel hamis adatokat. A megfigyelést, a nyomozást téves irányokba vezetheti. Sőt holtpontra juttathatja.

Ezért minden ily módon szerzett vagy kapott adatokat lelkiismeretesen mérlegelni kell. Úgy, hogy a bizalmatlanságot ne vehesse észre az érdekelt emberünk.

Ügyes taktikával mindenkinek a veséjébe láthatunk. A szakma embereivel különben is tisztában kell lennünk. Hiszen állandó ellenőrzés alatt, még pedig többirányú ellenőrzés alatt kell tartanunk a helyiségeket is, de a helyiség gazdáját és házanépét is. Hányszor előfordult már, hogy ezeken a falvaktól, városoktól távolabb eső helyeken gyökeret vert a hamisság, a fondorlat, a bűn.

Ezeket pedig gyomlálgatni kell, mert a dudva gyorsan szaporodik és ha szabadon fejlődhet, akkor el is hatalmasodik. Sokszor komoly, veszélyes ellenfélle erősödik.

Képek a margitszigeti vitézavatásról: Szolnokmegyei vitézek.

Csendőrsorsok.

Irta: FÜLEKI JÓZSEF tiszthelyettes szakaszparancsnok (Toponár).

A *Csendőrségi Lapok* ezévi 3. számában olvastam az öreg juhász esetét, amit *Czier Károly* örmester irt le igen ügyesen. Én is tudok ilyen esetet, nem is egyet, leírom őket az öreg juhász históriája mellé.

*

Az 1901—1903. években a csikszeredai szárnyhoz tartozó pricsketői határszéli őrsön szolgáltam, ahonnan különösen az 1902. év telén, amikor a nagy hófúvások miatt a havasi őrzékek portyázása szünetelt, gyakran jártunk át útijáróiban a csügési őrsig és vissza, hogy a határvonalat portyázzuk.

A csügési őrs legénységét tehát volt alkalmam jól megismerni. Jó bajtársiasságban éltünk egymással és mert a mi őrsünkön ők is gyakran megfordultak, majdnem mindennap találkoztunk.

A csügési őrsön teljesített szolgálatot egy *Tamás Ágoston* nevű csendőr. (A vezetéknevét megváltoztattam.) Ez a *Tamás* csendőr nemcsak a saját őrsén, hanem a környékbeli őrsőkön is a legügyesebb és a legértelmesebb csendőr volt. Mint katona is egyike volt a legjobbaknak, mint csendőr pedig már fiatal csendőr korában kinevezett járőrvezető volt. Általában meglátszott rajta, hogy a katonaságtól szakaszvezetői rendfokozatban jött át a csendőrséghez, ami akkoriban nem volt valami gyakori dolog,

Természetes, hogy *Tamás* csendőr használhatósága és

egyéb érdemei az előjárók előtt is ismeretesek voltak. Sohasem felejttem el, milyen boldogan és örömtől sugárzó arccal újságolta nekem egy szemle után, hogy a százados szárnyparancsnok úr megígérte neki, hogy a jövő esztendőre bevezényelteti az altiszti iskolába. Valamennyien kivétel nélkül elismertük, hogy ő valóban az altiszti iskolába való, mert a bajtársai közül minden tekintetben kitűnt.

Ha jól emlékszem, az 1902. évben egy napon útijáróként megint a csügési őrsre mentem, de egyedül. *Tamás Ágoston* csendőr barátom is egyedül volt otthon. Leültünk a legénységi szobába és közömbös dolgokról beszélgettünk,

Egyszerre csak felhangzott a konyhából az őrsfőző éneke. Behallatszott a legénységi szobába, *Tamás* csendőr barátom pedig egyszerre csak azzal lepott meg, hogy nem megy az altiszti iskolába, hanem leszerel és két hónap múlva megnősül.

Csodálkozva kérdeztem, hogy ugyan kit vesz el feleségül? Felelet helyett a konyha felé intett és azt mondotta: »Hallod? Úgy énekel, mint egy fülemüle, mint egy pesti színésznő! Megélek vele a jég hátán is!«

— Talán csak nem az őrsfőzőt akarod elvenni? — kérdeztem.

— De igen! — felelte röviden *Tamás*. Aztán áradozva kezdte dicsérni az őrsfőzőt. Hogy milyen szerény, milyen dolgos, milyen házias, milyen tiszta, stb. stb., ami jót egy nőről csak állítani lehet, az mind benne volt az őrsfőzőben.

Azt sem tudtam, mit válaszoljak neki. Azaz, hogy tudtam volna, de nem akartam megsérteni.

— Harmincöt éves — folytatta *Tamás* csendőr — igaz

ugyan, hogy egy gyermeke van, de az nem baj, mert a gyermeket eltartják majd az asszony szülei. Mi meg majd csak megéllünk valahogy. A fődolog, hogy szeretjük egymást, igaz-e?

Nem feleltem rá semmit. Ha feleltem volna, azt mondtam volna, hogy a házastársaknak persze, hogy szeretniük kell egymást, de hát miből fognak megélni? Szerelemből? Végre is azonban arra az álláspontra helyezkedtem, hogy az egészhez semmi közöm, a pihenő után felszereltem és útbaindul-tam az örsömbre.

Tamás barátom elhatározását tett követte. Kötelezőjének lejárta után kilépett és megnősült. Egy jó csendőrrel kevesebb maradt a testületben.

1903. év őszén a Tamás Agoston szőlőfalujában új örsöt állítottak fel. A véletlen úgy akarta, hogy én lettem oda örsparancsnoknak kinevezve. Már régen el is felejtettem, hogy az én Tamás csendőr barátom is odavaló, mert a leszerelés után nem ment mindjárt haza, sőt még akkor sem volt otthon, amikor én örsparancsnoknak odakerültem.

1904. év telén, egy rendkívül hideg délután, portyázásom közben, egy ágrólszakadt kinevezésű emberrel találkoztam. Durva darócposztóból készült, foltos és mocskos ruha volt rajta, szakála hosszú és gondolatlan, arca beesett és sápadt volt s ha az úgynevezett cabin és a csiki tarisznya nincsen a hátán, valami idegen csavargónak néztem volna. Az ember rám néz, szemmel láthatóan megismer és hozzám jön:

— Szervusz, Füleki!

Meghökkenem, hogy mi alapon mer engem ez a kolduskinézésű ember letagezni. Megkérdeztem, hogy honnan ismer, mert én őt még sohasem láttam, mire szomorú mosollyal felelt:

— Tamás Agoston csendőr vagyok a csügési örsről!

Alig tudtam a könnyeimet visszatartani. Magamhoz öleltem egykori jó pajtásomat, akit most ilyen siralmas állapotban láttam viszont s azután tapintatosan érdeklődni kezdtem, hogy s miként került ide (nem mondtam, hogy ilyen állapotba).

Tamás csendőr barátom könnyezve mesélte el a kálváriáját. Lehorgasztott fejjel mondotta el, hogy az asszonyban, akiért a csendőrségnél olyan szépen indult jövőjét könnyeiműen tönkretette, csalódott. Házasságuk után már nemsokára megcsalta, azután hűtlenül elhagyta, ami kevés vagyonuk volt, azt két év alatt elprédálta és neki most az a sors jutott osztályrészéül, hogy Romániába jár egy gyárba dolgozni s alig képes annyit keresni, hogy meglegyen a mindennapi betevő falatja. Haza nem akart jönni, mert szégyelte a sorsát, de most mégis csak kénytelen volt vele.

Nagyon szomorú találkozás volt. Hosszasan elbeszélgettünk egymással, aztán elköszönve könnyes szemmel tovább ballagott. Nekem pedig, ahogy még egyszer utánanéztem, a fülemben csendült egy régen hallott ének s ahogy behunytam a szememet, előttem állott az én Tamás csendőr barátom daliás alakja és boldogan mosolygó arca:

— Hallod? Úgy énekel, mint egy fülemüle!...

*

Az 1903. évben a csikgyimesi örsön volt egy Albert nevű magas, derék, kackiásan kipödrött bajuszú, altiszti iskolába előjegyzett csendőr, kinevezett járőrvezető.

Az ötödik szolgálati évének a letelte után leszerelését kérte, a testülettől való megválásának okát azonban sem az örsparancsnokának, sem pedig a bajtársainak nem árulta el.

A csikszeredai szárnyparancsnok — ha jól emlékszem — Almássy Zsigmond százados úr volt. Mikor Albert csendőr a leszerelése végett a százados úrnál kihallgatáson megjelent, a százados úr — ismerve értékét és a használhatóságát — igyekezett őt a leszerelési szándékáról lebeszélni, sőt még azt is kilátásba helyezte neki, hogy a legközelebbi

altisztibe bevezényelteti vagy pedig arra az állomásra helyezi, ahol szolgálni akar, Albert csendőr azonban hajthatatlan maradt: leszerelt.

Néhány hét múlva kiderült a titok. Albert csendőr is megnősült, elvette a gyimesközéplaki örs főzönőjét. Aztán sokáig nem találkoztam vele.

Egyszer Csikszeredán utaztam keresztül. Amint a vonat az állomásra befutott, a kocsikat megrohanták a hordárok, hogy az utasok podgyászainak a levételében egymást megelőzzék. A hordárok között volt Albert csendőr is. Nem volt ugyan olyan állapotban, mint az én Tamás barátom, de irigylésreméltóbban sem. Szégyenkezett előttem, hogy hordáskodásra kellett a fejét adnia. Panaszkodott, hogy alig van keresete, alig keresi meg a felét annak, amit mint csendőr kapott, mert sok a hordár, az utas meg kevés. Könnyes szemmel panaszkodott, hogy mennyire sajnálja a csendőrséget, még kakastollat sem szeret látni, mert olyankor mindig elfogja a szomorúság. Megvan a családjá, de nincs kenyere hozzá, amiből elartsa.

— Hej, csak a százados úrra hallgattam volna! — moncolta még s aztán elváltunk.

*

Ez év elején Toponár község mellett egy pusztán portyáztam, ahol egy ismeretlen munkásemberrel találkoztam. Megmondotta a nevét és elmondta, hogy 15 éve gőzeke-kezelő s mintilyennek elég jó fizetés és tisztességes megélhetése van. Jövedelme átlag meghaladja a magafajtajú alkalmazottak bérét s különben is látszott rajta, hogy rendes, tisztességes ember, akinek nincsenek mindennapi kenyérgondjai.

Mikor a személyi adatokkal végeztünk, végignézett rajtam s azt mondotta:

— Tiszthelyettes úr, én is csendőr voltam! Négy évig szolgáltam a szegedi kerületnél, legutóbb Orsován, ahol aztán 1908-ban kiléptem a csendőrségtől. Nem panaszkodom, hogy rossz dolgom van, megélek Isten után becsülettel, de a csendőri pályát, amíg élök, sajnálom!

Ki tudja, hányadik csendőr voltam én a 15 év alatt, akinek ezeket elmondotta. Pedig lehet, hogy még jobban is járt, hogy leszerelt, lehet, hogy a jövedelme is több volt, mint az enyém, akinek több szolgálati időm van, mint neki lenne, mégis, még mindig sóvár szemmel néz reám még most, tizenöt esztendő múlva is, mert én még mindig csendőr vagyok...

Ki tudja a Sors útjait kiszámítani?...

*

A pricsketői örsön két évig szolgáltam egy Molnár Ferenc nevű csendőrrel, aki olyan jó felfogású és szorgalmas volt, hogy a régi utasítás összes szakaszait kívülről fújta, még ha álmából felköltötték is, de még azt is tudta könyv nélkül, hogy az utasítás melyik szakasza mit tartalmaz. Volt azonban egy nagy hibája: szerette az italt és a kártyát, amiért büntetve is volt.

Kissé könnyelmű életmódjáért az örsparancsnoka természetesen egy kissé szigorúbban kezelte, állandóan dorgálta és korholta. Molnár csendőr ahelyett, hogy az örsparancsnok intelmeit megszívlelte volna, dacos és elkeseredett lett és egy napon — mert földiek voltunk — azt mondotta nekem:

— Földi, leszerelek, itt hagyom ezt a fényes csendőrtestületet, elmegyek, nem bánom, ha napszámmal keresem is meg a kenyereimet!

Alig három heti napszámoskodás után újra jelentkezett a szegedi kerületnél, ahol fogadkozására, hogy gyökeresen meg fog javulni, a kerületi parancsnok úr visszavette.

Visszajövele után egy hónappal az egyik szegedi kerületbeli örsről levelet írt nekem. Sajnálom, hogy nem lehet

Képek a ceglédi csendőr lovasmérkőzésről: Ugratás.

ezt a levelet közzétennem. Egy tökéletesen és gyökeresen megértett ember őszinte vallomása volt ez a levél, beismerése annak, hogy a csendőrség nélkül nem tud élni s belátása annak, hogy aki a jövőjét itt akarja megalapozni, annak nem szabad játszania azzal, hogy marad-e vagy leszerel. Három hét elég volt arra, hogy megtanítsa őt mindezekre.

Sokszor eszembe jut azóta, hogy milyen jó lenne egyik-másik fiatal, rakoncátlan és elbizakodott bajtársunkat a fenytetés helyett inkább egy néhány hónapra leszerelni. Mert hogy ez százszor jobb iskola lenne a fogdánál, annyi bizonyos!

*

Csak úgy magától jött, hogy elmondjam ezeket az eseteket. Nincsen bennük semmi különös, egészen bizonyos, hogy sok bajtársam tud ezeknél különbeket is. De tanulni azért talán mégis lehet belőlük.

Tudom, hogy nem minden leszerelt csendőrré vár a *Tamás* vagy az *Albert* csendőr sorsa. Sokan vannak, akiket a családi vagy egyéb körülményeik kényszerítenek arra, hogy itthagyják a csendőrségi szolgálatot. Nem is ezekhez akartam én szólni, hanem a könnyelműekhez, akik azt hiszik, hogy a csendőrségen kívül fenéig tejfől az élet, akik még a csendőr munkáját is soknak és nehéznek tartják s akikből az örsök örökké elégedetlen elemei kikerülnek. Jó lesz, ha ezek gondolkoznak egy kicsit azokon, amiket itt leírtam.

Tudom, hogy a csendőrségi szolgálat nem könnyű. Isten segítségével huszonkilenc esztendeje portyázom, ismerem tehát a csendőrségi szolgálatnak a nehézségeit is, volt részem bennük is bőségesen. És mégis azt mondom, hogy ha újra kellene kezdeni ezt a huszonkilenc esztendőt, újra csak csendőr lennék, mert szeretem a hivatásomat és büszke vagyok rá.

Kétféle a csendőrsors, mindenki maga választja ki a magáét...

Portyázás Frankfurtban.

Irta: **ERNST ENGELBRECHT (Berlin).**

A kriminalistát leginkább érdeklő város Délnémetországban kétségkívül Frankfurt. Elsőrendű közlekedési gócpont, éppen a határon, Közép- és Délnémetország között. Ennek a földrajzi fekvésnek tulajdonítható, hogy rendszeren itt adnak egymásnak találkát nemcsak a birodalomhoz tartozó német, hanem a szomszédos államok gonosztevői is. Mint az átutazó idegen, aki szívesen szakít magának időt, hogy a régi koronázóváros érdekességeit megtekinthesse, úgy a rendőrség előtt menekülő gonosztevő is gyakran itt tartja első pihenőjét. Szükséges vonatváltoztatások is kényszerítik gyakran néhány órai ott tartózkodásra, ez azonban — hála a frankfurti nyomozó rendőrség buzgó és lelkiismeretes munkájának — rá nézve könnyen végzetessé válhatik.

A városnak régimódi, nehezen áttekinthető városrészei igen alkalmasak arra, hogy az üldözött gonosztevő, legalább is ideig óráig egérutat nyerjen. Csak kevés német városnak vannak ily kiterjedt öreg városnegyedek, ahol a penészszagú, nehézlevegőjű zeg-zugos utcákon órák hosszat elbolyonghat az ember. Az egyes utcák alig valamivel szélesebbek, mint Genuában, Nápolyban vagy mint a Keleten, ahol a felsőbb emeletek ablakain keresztül kényelmesen át lehet mászni a másik házba. Nem is valami tiszta ez a frankfurti óváros. Piszkos gyerkcöcök hada lármázik össze-vissza és tolakodó házalók dicsérik gyatra árúikat. Kis borozók ablakaiból asszonyfejek integetése vagy liangos hívogatása állítja meg az idegent. Ilyen italmérések és maszatos kis boltok váltják fel egymást ezeken az utcákon. A boltokban porcellán csészétől kezdve burgonyáig mindent lehet kapni, de nem mindig kifogástalan minőségben. A házajtókban elhanyagolt külsejű leányok enyelegnek gyanús fiatal suhancokkal, kikkel az ember éjszaka nem szívesen találkozna egyedül. A boro-

zókából és a többi legalacsonyabb rangú korcsmákból förtelmes bűz árad ki. Hiába, ez a harmad, söt negyedosztályú óváros, amelyet az idegen futólag megnéz, érdeklődéssel mustrálgat, de amelynek veszélyei és nyomorúsága rejtve maradnak előtte. A szűk kis utcák mind a »Schnur« — századokkal ezelőtt »Fahr« gasséba torkolnak és csaknem teljesen egyformák. Mindenütt ugyanaz a kép. Egyik oldalon a sötét, penészszagú és egészségtelen utcákban lakni kényszerült nép baja és nyomorúsága, a másikon pedig a népnek erkölcsi süllyedése, amely itt tarka keverékben együtt él csirkefogókkal, utcalányokkal és más gyülevész népséggel. Még 12 évvel ezelőtt számos női utca volt itt, ezek ellen a frankfurti rendőrség erkölcsrendészeti osztálya évtizedeken keresztül kemény harcot folytatott, azonban említésre érdemes eredmény csak akkor következett be, amikor ezeknek az utcáknak az átalakításához nagyon radikálisan neki láttak. A prostituáltak körében igen sok kényszerkilakoltatást végeztek és a leghírhedtebb utcáknak, éppen úgy mint legújabbban Hamburgban, új neveket adtak. Így lett pl. a rosszhírű »Rosengasséból« »Schüppengasse« és a nem kevésbé ismert »Ankergasséból« »Karmelitergasse«. És ezekbe a házakba, melyeknek ajtóiból és ablakaiból különben rút nőszemélyek csalogatták az arra elmenőket, most vegyes lakosság költözött. Tisztességes emberek, de persze sok bitang is, dolgozó emberek, de naplopók is. Valamennyien örültek, hogy a nagy lakáshiány idején olcsó otthonra találtak, bár ez az otthon olykor nem volt egyéb, mint egy sötét kis lyuk.

A frankfurti bűnügyi rendőrség elismerésreméltó munkájának köszönhető, hogy itt utóbbi időben a viszonyok javultak s hogy ezen a környéken a csöcselék továbbterjeszkedését megakadályozták. A nők garázdasága itt mindenestre áloposan megcsappant, bár a sűrűn megnyílt kis borházak és az abból kikandikáló pincéernők arra a

következtetésre készítetik az idegent, hogy a bordélyházak egyszerűen átváltak ily bormérő házakká.

Külön meg kell említeni e környék számtalan zúgszállóját. Csaknem minden öreg piszkos házban lehet egy ilyen »Hotelt« találni. Kitünő menedékhelyek ezek csavargók és mindenféle gonosztevők számára. Szűk, legtöbbször korlát nélküli meredek lépcsők vezetnek fel a legfelső emeletre. Gyakran oly meredek lépcsők, hogy megmászásuk egyenesen életveszélyes. Hosszú, vastag kötél lóg le a padlásról, melyet mindkét kézzel meg lehet fogni, hogy az ember fel tudjon kapaszkodni a lépcsőkön. És oly ragadós, oly maszatos ez a kézitámaszpótlék, hogy a piszok vastag rétege már teljesen eltakarja a kötél rovátkáit. Miként maga a ház, épp olyan piszkosak a lépcsők és vendégszobák is, de szennyességben, piszkosságban felülmúlnak minden mást az ágyak. Az ezekből áradó förtelmes atmoszféra a látogatónak csaknem eszméletét veszi.

De nemcsak lakás- és munkánélküli legények találnak ezekben a barlangokban szállást, hanem sokan az igyekvő munkások közül is, akik az általános lakáshiány és más nehéz viszonyok következtében külön szállásra nem tudnak szert tenni. Sajnálatraméltó emberek, akiknek itt mindenféle gyülevész népséggel egy házban kell lakniok!

A rendőrség természetesen éles figyelmet fordít ezekre a szállásokra és a sok ellenőrzésnek rendesen meg is van a kívánt eredménye. Sok olyat elfogtak már ezeken a helyeken, kiket a frankfurti rendőrség keresett, de olyanokat is, kiket a külföldi hatóságok mint veszélyes gonosztevőt vagy nemzetközi szélhámost köröztek. Ezen »szállodák« alsó italmérő helyiségeiben s általában a környékbéli ivókban egyébként egész kedélyesen rendezkedett be az utca söpredéke. Sör, kimért bor, snapsz és a frankfurtiak nemzeti itala, az almabor mellett mulatoznak a maguk módja szerint és jól érzik magukat egymás között, mert tudják, hogy

Képek a ceglédi csendőr lovasmérkőzésről: Voltizálás.

nem kell semmiféle árulástól tartaniok. Gonosztevők, csavargók, utcalányok ülnek itt bizalmas együttlétben, a nehéz fülledt levegőt már megszokták. A rabló- vagy betörőtársaságok egynémely kiérdemesült veteránja pipázgat itt, öreg napjaira csendes szemlélődéssel foglalkozva. Itt híreket hall a fiatalokról, a betörővilág új generációjáról, fokozott érdeklődéssel hallgatja régi bűntársai felől érkező híreket, különösen pedig az újfajta betörőmódszereket s az így elért eredményeket. Ő már kiöregedett a mesterségéből, már csak hallgatja a fiatal kollégákat és persze nem utasítja vissza, ha azok némelykor egy-egy snapszot fizetnek neki. Amíg a kaszásemler jön és őt, a testileg, lelkileg szétesett öreg legényt magával viszi.

A bűnözők valamivel »disztintíváltabb« fajtája a »Bauernfängerek«, »Nepperek« *) inkább a kis kávéházakat keresik fel előszeretettel és a főpályaudvar közelében levő helyiségeket. Itt vannak törzslokáljaik, innen indulnak társaikkal egy-egy vállalkozó útra, hogy tapasztalatlan, a nagyvárosi életet nem ismerő és a nagyvárosban először tartózkodó legényektől megtakarított pénzüket elszedjék. Aldozataik száma elég nagy és növekedik mindaddig, amíg egy ilyen »Bauernfänger« előbb-utóbb mégis csak egy szemfüles detektív kezeibe kerül.

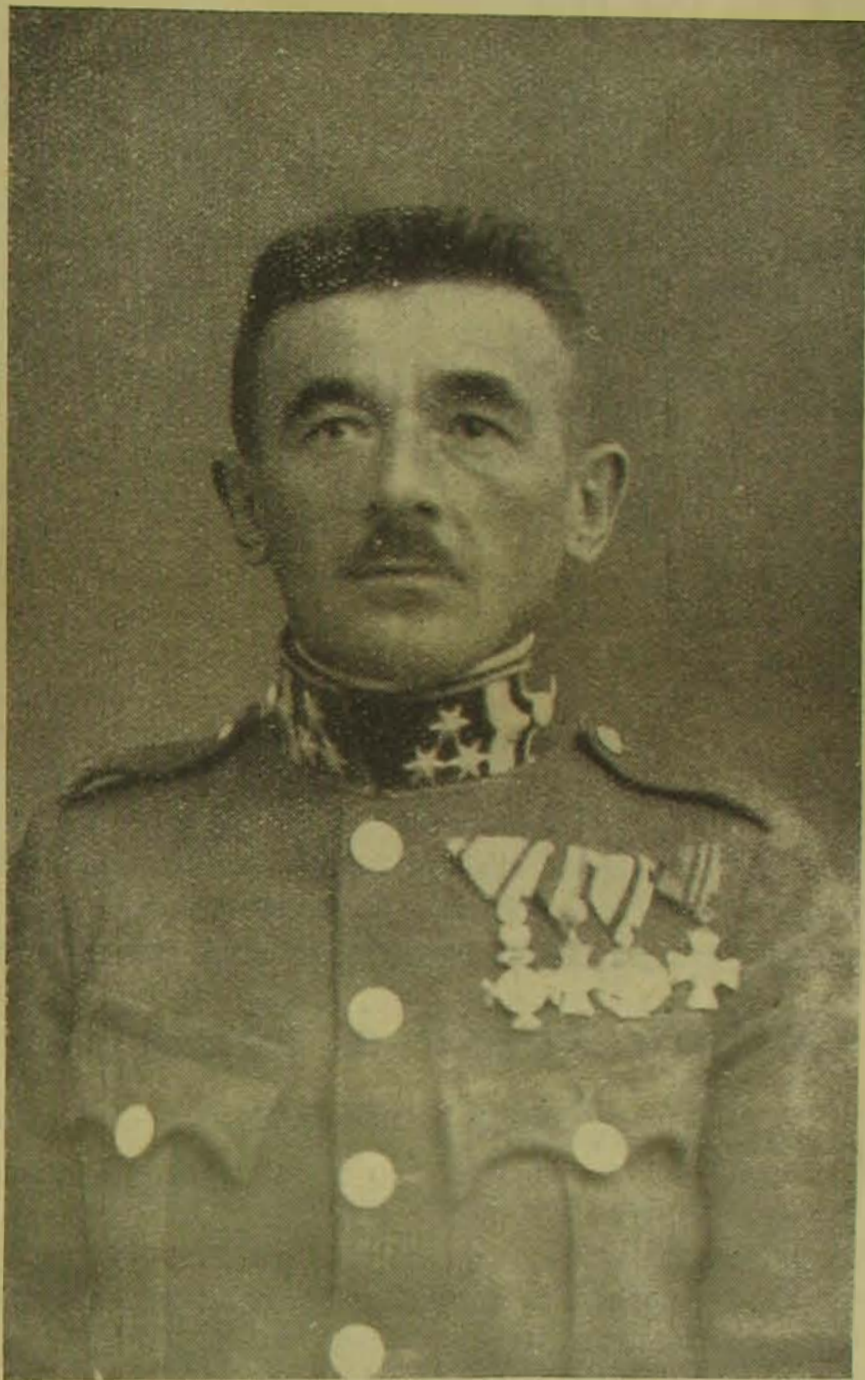
Frankfurtban is, mint minden nagyvárosban, a pályaudvar környékén hemzseg a prostituált nők legnagyobb lömege, kik természetesen leginkább csak a késő esti órákban jönnek sűrűbben az utcára. Viselkedésük sem túlságosan tolakodó. Erről gondoskodik a frankfurti bűnügyi rendőrség, amely érti, hogyan kell a rendet fentartani. Ennek köszönhető, hogy az általános közbiztonsági viszonyok a szép Majnavárosban a rendkívül nagyszámú csöcselék dacára is teljes mértékben kielégítők.

*) Bauernfänger szó szerinti „parasztfogó”, aki tapasztalatlan emberek, főként vidékiek becsapásával foglalkozik. „Nepperek” rendszeren értéktelen fémtárgyakat vagy más dolgokkal kereskednek és ezeket különböző trükkök, rászédési módszerek segítségével mint „igazi aranyat”, „valódi perzsát” stb. sózzák rá a járallan vevőre. Szerk.

A szombathelyi nyomozó-tanfolyam záróvizsgálója.

Június 13-án vizsgázott le Szombathelyen a nyomozó alakulatok 142 nyomozó csendőre, akik polgári ruhában fognak nyomozó szolgálatot teljesíteni. A négy hónapig tartott tanfolyam, amely kizárólag csak a modern bűnügyi nyomozás elméleti és gyakorlati tantárgyait ölelte fel, minden várakozást felülmúló eredménnyel végződött. A vizsgán — amelyen *Schill Ferenc* tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelője elnökölt — a belügyminisztérium VI. c. osztályát *Fischer József* tábornok, a VI. b. osztályt *Schönherr Károly* ezredes, osztályvezetők képviselték; megjelentek továbbá *Shvoy István* altábornagy, honvéd vegyes dandárparancsnok, *Zselyonka József* ezredes budapesti, *Szopkó Győző* ezredes szombathelyi csendőrkerületi parancsnokok, *Klemm László* ezredes, a csendőrség felügyelőjének segédtisztje, valamint a szombathelyi magasabb polgári hatóságok vezetői és főnökei, akiket a vizsgára a szombathelyi csendőrkerületi parancsnokság hívott meg.

A 9 órától 14 óráig szinte megszakítás nélkül tartott vizsga folyamán mind a vizsgabizottságnak, mind pedig a meghívott vendégeknek alkalmuk volt meggyőződni arról a rendkívül alapos és magas színvonalú képzettségről, amelyet a tanfolyam hallgatói szereztek. A tanfolyam tanárainak és hallgatóinak vállvetett, igazi csendőr-lelkiismeretességgel végzett munkája olyan eredményt produkált, amely már egymagában is jogossá teszi a reményt, hogy a nyomozó alakulatok a hozzájuk fűzött várakozásoknak teljes mértékben

Néveri Sándor tiszthelyettes, kiskunhalasi szakaszpáncsnok a szombathelyi nyomozó tanfolyamot „kitünő” eredménnyel, 142 hallgató közül elsőnek végezte el.

meg fognak felelni. Sem a tudás, sem pedig hivatásunk eme új ágazata iránt való lelkesedés nem hiányoznak hozzá s ha az iskola padjaiban tanultakat sikerülni fog a gyakorlatba is a maguk tökéletességében átültetni, az eredmény nem lehet kétséges.

A vizsga befejeztével *Schill Ferenc* tábornok, a csendőrség felügyelője a tanfolyam tanáraihoz és hallgatóihoz intézett magas szárnyalású beszédben méltatta a tanfolyam jelentőségét és jövő kihatásait. »A nyomozó alakulatok felállításával — mondotta *Schill* tábornok úr — új korszak kezdődik a csendőrség történetében, a korral való haladás korszaka. A csendőrség kiválósága közismert, nekünk mégsem szabad a haladás útján megállanunk, mert aki megáll, az lemarad. Használják fel mindazt a sok szép és hasznos dolgot, amit itt a tanfolyamon megtanultak, a csendőrség közös javára és a csendőrség által teljesített közbiztonsági szolgálat tökéletesítésére. A nyomozó alakulatoknak nem az lesz a hivatásuk, hogy az eredményekért az örsökkel versenyre keljenek, hanem, hogy egymást vállvetve támogassák és hogy egymás munkáját kiegészítsék«. Ezekután *Schill* tábornok úr elismerését fejezte ki a hallgatóknak szorgalmukért és megköszönte a tanári kar fáradozását.

A tanfolyam tanárai voltak: *Vitéz Temesvári Endre szds.* (1. szd. parancsnoka, Szut.), *vitéz Bátky József őrnagy* (2. szd. parancsnoka, Szut.), *Czigány József szds.* (Büntetőtörvénykönyv), *Milviusz Attila szds.* (Nyomozás elmélete I. rész), *Posszert Jakab szds.* (Nyomozás elmélete II. rész), *Kiss Aladár szds.* (Nyomozási gyakorlatok I. rész), *Szerencsy*

Arpád szds. (Nyomozási gyakorlatok II. rész), *Micskey Kálmán szds.* (Bűnügyi kémia), *Paksy-Kiss Tibor szds.* (Bűnügyi lélektan), *dr. Gergely Sándor őrnagy* (Gyakorlati nyomozási esetek ismertetése), *vitész Kiss László szds.* (Illemtan), *Benedek Mihály szds.* (írás, fogalmazás, rajz), *vitész Rajnay Károly tanácsnok és Máthé Kálmán altanácsnok* (Kémelhárítás), *dr. Szvoboda Sándor rendőrfőtanácsos* (Politikai nyomozás és szociológia), *dr. Nagy Jenő rendőrség-fogalmazó* (Daktiloszkópia), *dr. Wittrich Antal egyetemi tanársegéd* (Törvénytudományi orvostan) és *Erdélyi Ernő tüzoltó-főparancsnok* (Tűzrendészet).

A tanfolyamot »kitünő« eredményel végezték: 1. *Néveri Sándor* th. V. kerület, 2. *Magyar József* örm. I. kerület, 3. *Szeiranka István* th. VII. kerület, 4. *Kán Miklós* th. I. kerület, 5. *Braun János* th. VI. kerület, 6. *Kozma Mihály* th. VI. kerület, 7. *Bezzeg István* th. III. kerület, 8. *Hajdu László* th. VI. kerület, 9. *Buzogány Lajos* th. VII. kerület, 10. *Veres András* örm. V. kerület, 11. *Mészáros Mátyás* örm. V. kerület, 11. *Mészáros Mátyás* örm. VII. kerület, 12. *Nagy Tamás* örm. VII. kerület, 13. *Kolozsvári Gyula* th. III. ker., 14. *Rakó Sándor* örm. I. kerület és 15. *Papp József* th. VI. kerület. A tanfolyamot elsőnek végzett *Néveri Sándor* tiszt-helyettes arcképét lapunk mai számában közöljük.

Hibakeresés a vázlaton.

Néhány megjegyzés.

Lapunk f. évi 15. számában egy vázlatot közöltünk, amelybe nyilvánvaló hibákat rajzoltunk bele, amelyeket meg kellett találni. Nagy örömünkre szolgált, hogy olyan sokan vettek részt a pályázaton, különösen pedig az, hogy a pályázók legnagyobb része a térképjeleknek és a térképolvasásnak olyan alapos ismeretét árulta el, hogy abból joggal lehet arra következtetni, hogy ez a tudomány az egész testületben örvendetesen magas fokon áll. Persze akadtak hibák, félreértések és téves felfogások is, amelyek szükségessé teszik, hogy velük foglalkozzunk.

A pályázat célja nem az volt, hogy a pályázókat a térképjelek ismeretéből megvizsgáztassuk. A térképjelek ismerete a feladat megoldásához feltétlenül szükséges ugyan, de a feladat maga inkább a nyomozás körébe vág. Mert nem az volt a feladat, hogy azt vizsgáljuk meg, hogy a térképjelek pontosan megfelelnek-e a jelkulcs rajzának, hanem az, hogy azok a nyilvánvaló képtelenségek, amelyeket a vázlatban elhelyeztünk, megtaláltsanak. Ehhez pedig az kellett, hogy a vázlatot jól megnézzük és a hibákat meglássuk. Tehát jól nézni és látni! Ez már nyomozás. Például a helyszíni szemle eredményes megtartásához is főként ez szükséges. Meg kell látni azt, ami lényeges és nem szabad fontosságot belelátni olyan dolgokba, amelyek fontossággal nem bírnak. Hogy nézni és meglátni nem mindegy, arra egy példát hozunk fel. Azt meglátni, hogy a vasúti híd és az egyik fahíd keresztbe vannak rajzolva, nem nehéz. Az előbbi hibát a pályázóknak mégis csak 85%-a vette észre, a másodikat pedig csak 82%-a. Tehát voltak olyanok is, akik ugyanazt a hibát az egyik hídnál meglátták, de a másiknál már nem.

Térjünk a vázlatra. A vázlat nem térkép. A vázlatot nagyjából ugyanazon térképjelekkel rajzoljuk ugyan, mint a térképet, de a térképjeleket, ott ahol szükséges és lehetséges, egyszerűsítjük. A lényeges az, hogy mindent úgy ábrázoljunk, hogy félreértés ne fordulhasson elő abban a tekintetben, hogy mit akartunk ábrázolni. Az erdőnél pld. elég, ha ráismerünk, hogy erdő, de nem kell, hogy az 1:25.000-es jelkulcs apró pontjai a szegélyen bele legyenek rajzolva. Elég volna a szegély apró karikái helyett egy

egyszerű vastagabb vonalat húzni. A helységek ábrázolásánál is általánosan szokásos az az ábrázolási mód, ahogyan azokat a vázlaton rajzoltuk; azokat tavaknak elnézni már csak azért sem lehet, mert a vonalozásuk nem vízszintes, mint a tóé. A kálváriára vezető út melletti fasor ábrázolásánál sem hiba az, hogy a karikák mellől az árnyékvonal hiányzik, mert hiszen először is az eddigi részletes térképen is ilyen az útmenti fasor jele, másodsor pedig a részletes térkép mostani új jelkulcsa szerint is egyszerű karikákkal jelzendő az útmenti fasor.

A vázlat még abban is különbözik a térképtől, hogy nem kell mindent tartalmaznia, ami a térképbe felvehető. Például nem kell a vázlaton minden útnak rajta lennie, elég, ha azokat rajzoljuk meg, amelyekre a vázlat céljának megfelelően szükségünk van. Tehát nem hiba az, ha a vázlaton a tanyáknak nincs nevük, az sem, hogy a tereprészek nincsenek megnevezve, az sem, hogy a helységekben nincs templom rajzolva, az sem, hogy a nevük mellett nincs feltüntetve a posta, táviró stb. Az olyan kifogások, hogy a vázlaton nincs erdészlak, útkaparóház, kút ábrázolva: túlzások, mert hiszen ezeknek nem okvetlen kell a valóságban sem lenniök. Túlzott kívánság az is, hogy a Kisfalutól északra levő képoszlop helyett útmutató-tábla kellene; mit csináljunk, ha már egyszer képoszlop van!

Ezekután lássuk a hibákat. Az olyanokat, amelyek a térképjelek fel nem ismeréséből keletkeztek, úgy magyarázzuk, hogy a mindenáron való hibatalálás igyekezete elvette a tiszta látást. Csak így érthető, hogy volt, aki a vashídat köhídnak nézte, a zsinagógát mecsetnek, a vizimalmot műmalomnak, sőt magassági pontnak, a vasutat kocsitűnek, a töltést bevágásnak, a szekérutat trianoni-, illetve szárnyhatárnak stb. Az pedig, hogy a »szélmalom vitorlája megakadt a lombos fában«, világosan mutatja, hogy a szélmalom csakugyan nem való az erdő közepébe. Aki ezt írta, tanulja meg, hogy az erdőábrázolás karikái csak egyezményes jelek, amelyek együttesen az erdőt jelentik, de nem az abban levő egyes fákat.

Akadtak azután olyan hibák, amelyek bővebb megbeszélést kívánnak.

Voltak, akik kifogásolták, hogy Nagyfalu neve nem a helységtől keletre, sem pedig északra vagy délre, hanem éppen nyugatra iratott. Igaz, hogy a jelkulcs szerint csak legutoljára szabad a nevet nyugatra írni, de itt először is vázlatról van szó és nem a katonai térképről, másodsor félreértés nem lehetséges, harmadsor pedig azon a helyen zavarja az írás a rajzot legkevésbé. A vázlaton levő három helységnévről mindenki láthatja, hogy azok kitalált nevek, éppen úgy, mint az egész vázlat is úgy van kitalálva. Mégis volt, aki kifogásolta, hogy Középlak neve nem helyes, mert helységhez van írva, holott a »lak« csak egy épület lehet. Hát bizony Magyarországon van éppen elég »lak«, sőt Kolozsmegye hidalmási járásában van olyan is, amelynek éppen Középlak a neve. (1910-ben 903 lakosa volt és 179 háza.) Volt, aki megemlítette, hogy a községeknek mindig a »nevét« írjuk és volt, aki szerint a község neve »nagy-község, kisközség«, vagyis nem falu. Ebből látszik, hogy zavaros fogalmak vannak a falu, helység és község körül. Hogy mi a falu, azt nem kell magyarázni, mert azt min-

Az Indo-európai fajok világuralmi elméletével szemben tekintetbe kell venni a magyarok évszázadok folyamán szerzett érdemeit... Szomszédaik közül melyik merésznél azt állítani, hogy bátorság, értelem és a szabadság égő szeretete tekintetében fölényben van velük szemben.

(RECLUS, francia földrajztudós. 1837—1916.)

denki tudja. A falu nem város. Van falusi ember, van városi ember, de nincs községi ember. Mert a község közigazgatási fogalom és igazában nem a házakat stb. jelenti, amikből például a falu áll, hanem a benne lakó emberek összességét. Van olyan község is, amelynek a területén nincsen falu, mert csak tanyákból áll. A város is község. Budapest székesfővárosnak is »községi élelmiszerüzem« van. A helység ugyanazt jelenti, mint a falu vagy város és akkor mondjuk, ha a falut és várost egy kifejezéssel akarjuk megnevezni. Talán finomkodásból, választékosságból nevezik sokan a falut községnek és azt mondják például, hogy »kimegyek a községbe«, holott magyarul jól így mondjuk: »kimegyek a faluba«. Magyarországon igen sok község van, amelynek a nevében benne van a falu, de egy sincs, amelynek a nevében »község« volna. Mert van Gácsfalu, Tótfalu, Tiszaújfalu, de nincs Gácsközség, Tótközség, Tiszaújközség.

A vasútállomástól délkeletre fekvő házcsoporthoz kifogásolták, hogy az az útra van építve. Pedig nincs az útra építve, amint ezt mindenki láthatja. Ha az országút helyett is kocsit rajzoltunk volna, senki sem jött volna arra a gondolatra, hogy a házcsoporthoz az úton rajta fekszik. Persze az országút jele szélesebb, — sőt mindig szélesebb, mint a valóságban — így azután úgy látszik, mintha neki menne az épületnek; pedig nem megy neki, csak nem folytatódik, mint országút. Kifogásolták, hogy ilyen rövid sávra nem építenek országutat (sőt »törvényhatósági közutat«) és hogy tanyához, majorhoz, házcsoporthoz nem vezethet országút. Az országút nem az »ország« útja, hanem egyszerűen olyan műszakilag épített út, amely nem éri el a műút minőségét. Ilyen út rövid is lehet, hiszen minden magánember építhet a birtokán olyan utat, amilyen neki tetszik, tehát olyant is, amelyet a jelkulcs szerint országútnak kell rajzolni.

A vasútállomásra sokan ráfogták, hogy az csak vasúti megálló. Úgy látszik azért, mert csak egy épület van belerajzolva, illetve azért, mert nem pontosan olyan a rajza (és a fekvése!), mint a jelkulcsban, illetve a rajzfüzetben. A jelkulcs csak mintát ad, de nem azt jelenti, hogy minden vasúti állomást egyformára kell rajzolni. Ez a téves felfogás elárulja, hogy a térképolvasási tudomány sokaknál csak a jelkulcs és rajzfüzet tanulmányozásából ered, magát a térképet azonban — úgy látszik — nem igen szokás kézbevenni. Tessék csak megnézni az örskörlet részletes térképén a vasúti állomásokat, aligha lesz rajta két egészen egyforma és valószínűleg egy sem, amelyik egészen olyan volna, mint a jelkulcs rajza. Különben is nem akkor vasúti megálló a v. m., ha az állomásjel mellé csak egy épület van rajzolva, hanem akkor, ha a vasúti vonal rajza nincs megszakítva. A v. á.-nál pedig a vasút rajza megszakad; így a vázlaton is.

Az erdőnél kifogásolták, hogy nincs feltüntetve, hogy milyen a faállománya. Mi úgy látjuk, hogy a jelkulcsnak megfelelően lombos erdő. Az erdőnél többen megjegyezték, hogy az »nem kocsizható« erdő és hogy a benne levő utak »átvágás nélkül« vezetnek. Az erdőben vagy van átvágás, vagy nincs. Ha van, rajzolandó, ha nincs, nem rajzolható. Ha az átvágás (anélkül, hogy azon külön »út« volna) kocsival járható, akkor szekérutat kell bele rajzolni. Ha azonban út vezet át az erdőn, de nem »átvágáson«, akkor nem is kell átvágást rajzolni.

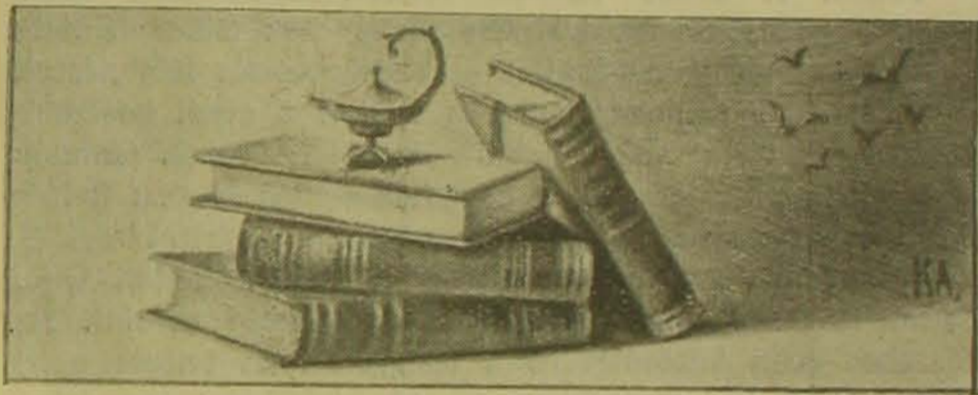
Sok gondot okozott a középlaktól délre levő »gödör«, »száraz árok« stb., mert abban a víznek ki kellene terjeszkednie. Pedig nem terjeszkedik ki. Tehát nem gödör. Annak a két meredek partnak nem kell a patak szintje alá nyúlnia, lehet az a patak szintje fölött levő emelkedés is. És hogy

az, azt az mutatja, hogy a patak nem tölti ki. Azért nem tölti ki, mert nem gödör. Azt is lehet tudni, hogy az a meredekség 1 méternél magasabb, de 2 méternél alacsonyabb. Meg lehet találni a jelkulcsban, hogy miért.

A hidakkal is volt elég baj. »A műúton nem lehet fahid«. Miért ne lehetne? Csak megbirjon 8 tonnát. »A hidakon nincsenek pillérek rajzolva«. Minek rajzolni, ha a hidaknak nincsenek pillérei, mert »egynyílású« hidak. Sok a téves fogalom az »áteresztő« körül. Az áteresztők a jelkulcs 116. pontja szerint »feltöltött közlekedési vonalak útteste alatt levő kis nyílások, melyek a víznek egyik oldalról a másikra való levezetésére szolgálnak. A töltéstest nincs teljesen átvágva, mint a hidaknál, hanem csak egy bizonyos magasságig«. Ebből látható, hogy a 3. hibánál csak hidról lehet szó, de áteresztőről nem, mert töltés nincs is. A 6. hibánál is csak hid hiányozhat, mert a töltés nem is elég magas ahhoz, hogy a »műút« (és nem »víz«) elférjen alatta »áteresztőn« keresztül.

A kálváriánál sokan megemlítették, hogy 12, 14 képoszlopot kellett volna rajzolni. Erre vonatkozólag a jelkulcs 24. pontja azt mondja: »Kálvária-hegyen előforduló képoszlopok közül csak egyesek veendőek fel.«

Ime, mennyi megbeszélésre ad alkalmat egy kis pályázat. A földolog mégis csak: jól nézni és jól látni! A vázlaton való hibakeresésnél éppen úgy, mint a nyomozásnál is. Továbbá: gyakoroljuk a térképolvasást, de *a térképpel a kezünkben!*

CSENDŐR LEKSZIKON.

114. **Kérdés.** *A város belső területén szelíd galambok kárt okoznak veteményes kertben. Büntető jogszabály sújtja-e ily esetben a galambtartó gazdát?*

Válasz. Véleményünk szerint a galambok tulajdonosa büntetendő cselekményt nem követ el ily esetben, mert az 1894. évi XII. t. c. 95. §-ának g) pontjába ütköző kihágás (másnak művelés alatt levő földjére állatok beengedése gondatlanságból) elkövetésének helye a lakott helyek külső területe.

A károsult tehát a galambtartó gazda ellen kártalanító keresettel léphet fel polgári perúton. Ebben a perben azt kell bizonyítania, hogy a galambok tulajdonosa elmulasztotta a rendes gondosságot. Jogában áll egyébként a károsultnak kertjéből a károsító állatokat elűzni. Ha ez nem lehetséges, elpusztíthatók. Jogában áll egyébként a károsultnak a tilosban talált galambokat zálogul is megtartani; ebben az esetben azonban köteles értesíteni az állatok tulajdonosát, vele egyezkedni vagy a pert megindítani. Ha a tulajdonos a zálogot ki nem váltja, a galambokat a községi elöljáróságnak kell átadni.

115. **Kérdés.** *A tettes lövőjegyverből szomszédja lakásának bezárt ajtajára lő anélkül, hogy tudná: van-e valaki a lakásban vagy sem. A lövedék keresztül megy a faajtón s eltalálja a szomszédot, akin könnyebb ideig gyógyuló testi sérülést ejt. Mily büntetelmény ez?*

Válasz. Szándékos az a cselekmény, amelynek eredményét a tettes akarja. A fenforgó esetben a tettes nem tudhatta, hogy lövése ember életében vagy testi épségében kárt tesz s így ezt az eredményt nem is akarthatta. Ezért cselekménye nem szándékos, hanem gondatlan, mert módja és kötelessége lett volna az eredmény bekövetkeztét elkerülni, illetőleg meggátolni. Gondatlanság által okozott súlyos testi sértés vétsége miatt tartozik tehát a tettes bűnvádi felelőséggel; ennek elbírálása a kir. törvényszék hatáskörébe tartozik.

Meg kell vizsgálni ily esetben azt is, hogy a tettesnek volt-e jogosultsága fegyvert tartani, ha nem volt, intézkedni kell a kihágási eljárás megindítása iránt, mert gondatlanság esetén a bűnjelként lefoglalt tárgyakat csak akkor kobozzák el, ha bitorlásuk egyébként tiltó szabályba ütközik.

116. **Kérdés.** A helyben való elővezetés, a cselédszökevények és megszökött munkások elővezetése tekintetében mire van kötelezve a csendőr?

Válasz. A helyben való elővezetésre a csendőr nincs kötelezve. Cselédszökevényt nem a munkaadóhoz, hanem a községi előjárósághoz kell elővezetni, a munkahelyükről megszökött munkásokat azonban a munkahelyükre kell visszakisérni.

117. **Kérdés.** Miért nem lehet a Szut. 339. pontjában tárgyalt veszélyes gonosztevőnek tekinteni a hamis tanuzás, erőszakos nemi közösülés, leányszöktetés, valamint a közokirathamisítás büntettének tettesét?

Válasz. A hamis tanuzás tettesét azért nem lehet veszélyes gonosztevőnek tekinteni, mert csak akkor büntethető 5 évnél tovább terjedhető szabadságvesztés büntetéssel, ha a hamis tanuvallomás miatt a vádlott 5 évnél hosszabb szabadságvesztésre vagy halálra ítéltetett volna. Miután pedig az is lehetséges, hogy a vádlottat még el sem ítélték vagy 5 évnél kevesebb szabadságvesztés büntetésben részesült, ezért a hamis tanuvallomás tetteivel kivételt kellett tenni s nem lehetett a veszélyes gonosztevők közé sorolni. Az erőszakos nemi közösülés és a leányszöktetés tettei azért kivétel, mert ha a cselekmény után házasság jön létre, akkor a cselekmény büntethetősége megszűnik. A közokirathamisítás tettesét azért nem sorolja a Szut. a veszélyes gonosztevők közé, mert csak akkor büntethető 5 éven felül szabadságvesztés büntetéssel, ha közhivatalnok követte el. Nem volna tehát sem észszerű, sem igazságos dolog, hogy a nem közhivatalnok közokirathamisítót ne tekintsük veszélyes gonosztevőnek, ellenben a közhivatalnok közokirathamisítót azok közé soroljuk csak azért, mert az illető — közhivatalnok. A törvény már amúgy is gondoskodik róla, hogy a közhivatalnok súlyosabb büntetésben részesüljön ezért a cselekményért, mintha azt más követi el.

118. **Kérdés.** Valaki szomszédjának juvarozás végett szekeret ad kölcsön. A szomszéd a kölcsönvett szekéren megkezdte a fajvarozást az erdőről, de a szekér egyik kereke összetörik s így a juvarozásra alkalmatlanná válik. A szomszéd erre kifogja lovait a szekérből s a szekeret az erdőn hagyja anélkül, hogy a szekér tulajdonosának erről említést tenne. A szekér hónapokig marad így az erdőn, kitéve az időjárás pusztításainak s véglegesen használhatatlanná válik. Büntetendő cselekményt követett-e el a szekeret kölcsönvevő szomszéd?

Válasz. A két szomszéd közt úgynevezett haszonkölcsön-szerződés jött létre. A haszonkölcsönbe vevő köteles lett volna a szekert ugyanabban az állapotban visszaadni, amilyenben azt kapta. A szerződés jogi természetéből tehát az következik, hogy a szerződésellenes vagy a szekér épségét veszélyeztető használat miatt kártalanításra köteles. A haszonkölcsönbe adónak ez az igénye polgári pör útjára tartozik.

A Btk. csak a szándékos vagyonrongálást bünteti, itt a vagyonrongálás gondatlanságból eredt.

119. **Kérdés.** A tettes a mezőn emberi holttestet talál. A hatóságnak nem jelenti be, hanem tüzet rak s a hullát elégeti. Büntetendő cselekmény-e ez?

Válasz. A talált holttesttel bármily alakban önkényesen rendelkező egyén megszegi a holttest boncolására, eltemetésére vagy más helyre vitelére vonatkozó szabályokat s így a cselekmény a Kbt. 123. §-ába ütköző közegészségügyi kihágás.

120. **Kérdés.** Két egyén egy tanya udvarán egymást ocsmány kifejezések használata mellett becsületsértéssel illeti. Az elkövetett becsületsértés a 151.000—1927. B. M. sz., a közerkölcsiség védelméről szóló rendelet 3. §-a 1. pontjába ütköző kihágással anyagi halmazatban van-e, vagyis ezért a kihágásért a két egyén külön felelőséggel tartozik-e?

Válasz. Az idézett rendelet szerint való kihágást csak nyilvános helyen lehet elkövetni s így a kérdés tárgyaltan. Feltéve azonban, hogy az ocsmány kijelentések nyilvános helyen hangzottak volna el, nézetünk szerint a kihágást külön meg kell állapítani a becsületsértés mellett vagy akkor, ha becsületsértés miatt nem tesznek magánindítványt vagy ezt az eljárás megszüntetését maga után vonó módon visszavonják.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Betöréses lopási esettel kapcsolatban egy gyújtogatás kiderítése.

Nyomozta: BALOGH IMRE tiszthelyettes (Zelickisfalud).

1927 július 7-én vettem át a zselickisfaludi örsöt. Amikor a bűnvádi feljelentések ügyiratait vizsgáltam, láttam, hogy Szenna községben 1923 óta évenként fordultak elő tüzesetek és pedig hol lakóházak, hol melléképületek (istálló, pajta) égtek el, leginkább ősszel betakarítás után és mindig gondatlanság lett megállapítva.

1927 október 5-én 7 órakor egyedül nappali ellenőrző szolgálatba indultam. Kaposszerdahely községbe 1/29 órakor érkeztem s ott arról értesültem, hogy az éjjel Szenna községben tűz volt. Gondoltam, itt az ősz, kezdődnek megint a tüzesetek.

Mondhatnám, majdnem örömet éreztem ennek a hírnek hallatára, mert a sűrűn előfordult tüzesetek és a sablon-szerű megállapítások: »Gondatlanság folytán keletkezett« — nem elégítettek ki s így kapóra jött ez az eset, melynél elhatároztam, hogy fáradságot nem ismerve, a legnagyobb aprólékossággal magam fogok a dolognak végére járni.

Azonnal Szenna községbe siettem, oda 11 órakor megérkezve ez ügyben még eredménytelenül nyomozó ellenőrzendő járortól átvettem a nyomozás vezetését és a következőket állapítottam meg:

Salamon Józsefnek a lakóházától 20 m. távolságban istállója és pajtája tetőzete 8 kocsis takarmánnyal együtt 848 pengő kár értékben elégett.

A leégett istálló, illetve pajta nem volt biztosítva, úgyszintén a takarmány sem. A tűz október 4-ről 5-ére menő éjjel 1 óra tájban az istálló tetején ütött ki. Az istállóban a káros két tehene volt bekötve, melyeket azonban sikerült kimenteni. A tűz kiűtése idejében az istállóban nem tartózkodott senki. Utoljára 20 óra tájban járt ott a káros, amikor a tehenei állását elrendezte. A pajta csak a nyár folyamán épült, melynek ács munkáit Boros István*) 23 éves földmives, ács munkával is foglalkozó, ottani lakos végezte. Meg kell itt mindjárt jegyezni, hogy ennek az ácsnak nevét többször hallottam az örs régebbi legénységétől emlegetni s bizony nem a legjobb vélemények kíséretében. Személyesen az illetőt nem ismertem.

Kikérdeztem alaposan a károst, vajjon nem dobott-e el égő gyújtót, cigarettát, stb., nem ment-e be pipázva az istállóba? De a felelet mindezen kérdésekre nemleges volt.

Miután a gondatlanság esete kizártnak volt tekinthető, gyújtogatást láttam fennforogni, melyet — mert a helyi és személyi ismereteknek teljes hijával voltam — kideríteni nem tudtam. Még csak gyanúsítottként sem lehetett senkit kikérdezés alá vonni, mert sem a káros, sem a lakosság nem mertek senkire gyanakodni.

Ezen eset után minden igyekezetemmel azon voltam, hogy magamnak a szükséges helyi és személyi ismereteket megszerezem. Buza Antal közjegyzőt, ki 16 éve lakott Szennán, felkértem a támogatásra és különösen arra, hogy ha a tüzesetről bármit is megtud, közölje velem. A nyomozás eredménytelensége miatt lehangoltan, gondolataimba mélyedve, kedvetlenül indultam hazafelé. Mielőtt a községet elhagytam volna, megszólított egy ismeretlen, félig iparos kinézésű fiatalember s azt kérdezte tőlem, hogy milyen eredményt értem el. Felelet helyett a nevét kérdeztem s mikor megmondta, hogy Boros Istvánnak hívják, mindjárt eszembe jutott, hogy ezt a nevet említeni már az örsön és a károstól is hallottam. Megkérdeztem, hogy azonos-e azzal a Boros Istvánnal, aki a Salamon elégett pajtája ács munkálatait végezte? Nevezett erre a kérdésre láthatólag izgatott lett, de elnyomta izgatottságát és igennel felelt. Nem árultam el, hogy izgatottsága nem kerülte el figyelmemet és közömbös hangon kérdeztem, hogy miért érdekli a nyomozás eredménye? Rokona talán a károsnak? Azt felelte Boros, hogy nem rokona a károsnak, hanem csak pusztán kíváncsiságból érdeklődik. Ránéztem s leolvastam az arcából, hogy az érdeklődés mögött valamivel több rejtőzködik, mint pusztán kíváncsiság.

»Most még nincs végleges megállapítás, talán egy hónap múlva többet tudok majd a dologról« — mondtam s elköszönve, folytattam utamat.

1927 november 24-én Milánkovics Vendel csendőrrel kivezényeltem magamat az I. sz. örfővezető leporthyázására. Szenna

*) A gyanúsított nevét megváltoztattuk. Szerk.

A harmincéves háború (1618—1648) befejeztével a császár állandó hadseregül 9 gyalogezredet, továbbá 9 vértés és 1 dragonyos ezredet tartott meg, többi csapatait pedig feloszlatta. Az állandónak maradt csapatokat a következőleg helyezték el: Prágában 2 gyalogezred; Brünnben, Laibachban, Glogauban és Komáromban 1—1 gyalogezred; Karinthiában elszórva 2 gyalogezred; Sziléziában elszórva 1 gyalogezred; Linzben, Érsekújváron és Schweidnitzben 1—1 vértés ezred; Felsőausztriában elszórva 1, Csehországban, Morvaországban, Sziléziában, Alsóausztriában, Krajnában és Karinthiában, szintén elszórva, 1—1 vértés ezred; Magyarországon elszórva 1 dragonyos ezred. Az állandó császári sereg legelső csapataiból tehát Magyarország területén mindössze csak 1 gyalog- és 2 lovasezred állomásozott. Megjegyzendő, hogy abban az időben Magyarország nagy része török uralom alatt állott.

községbe mikor megérkeztem, felkerestem Busa Antal közjegyzőt, aki tudomásomra adta, hogy ugyanakkor, mikor Salamon istállója és pajtája leégett, nevezett szomszédjának, özv. Csordás Ferencné szül. Bereknyei Katalin, szennai lakosnak az elégett istállótól 5 m.-re levő hengeres kútjáról a vödörkötelet ismeretlen tettes levágta és ellopta.

A beszélgetést ezután Boros Istvánra tereltem. A jegyző elmondotta, hogy Fazekas Sándor kaposvári lakos ácsmesternek 1926 december 29-én éjjel a kaposvári lakásán lakattal bezárt kamrájából az ácsmesterséghez szükséges 21 darab különböző szerszámot lopott el ismeretlen tettes. Ez ügyben Szennán másnap 30-án a kaposvári rendőrkapitányság egy detektívje nyomozott is, de eredményt nem ért el, a gyanú Boros Istvánra irányult.

Elmondotta továbbá, hogy Boros István Kaposváron 1927. évben elkövetett kerékpárlopás miatt az ottani törvényszék által egy havi fogházra elítéltetett, de a büntetés megkezdését 1928 január 1-ig elhalasztották.

A vödörkötél eltűnésére nézve megkérdeztem özv. Csordás Ferencné, aki előadta, hogy midőn a tüzeset éjjelén 1 óra tájban Salamon istállója kigyulladt, családjával együtt vizes edényekkel az égő istálló mellett lévő hengeres kútjához futott, hogy vizet merítsen s ekkor látta, hogy a 8 méter hosszú vödörkötél vödörhöz kötött végét a vödörláncon felül 10 cm.-re valaki késsel elvágta s a kötél a hengerről hiányzott. Azon kérdésekre, hogy miért nem mondta ezt nekem a tüzeset napján történt kikérdezésekor, előadta, hogy akkor a kötél ellopásáról nem mert említést tenni, mert a tűzkárosulttal haragban volt s attól félt, hogy felmerül ellene az a gyanú, mintha a vödörkötelet bosszúból valaki a családja közül rejtette volna el, hogy a kútjából a tűzoltáshoz vizet ne meríthessenek.

Ezek után a gyanúm teljes súllyal Boros Istvánra terelődött, puhatolni kezdtem az ácsszerszámai után. Kocsis István szennai lakos napszámos legénytől, ki Borossal együtt szokott dolgozni, megtudtam, hogy Borosnak van sok ácsszerszáma, de hogy azokat hol szerezte és hol tartja, nem tudja.

Elhatároztam, hogy Borost alapos kikérdezés alá veszem.

Két bizalmi egyénnel a lakására mentem, ott atyjától, Boros Fülöptől megtudtam, hogy a fia reggel elment Kaposvárra és csak estére jön haza. Nevezettet felszólítottam a fia ácsszerszámainak előadására. Az apa erre azt felelte, azt sem tudja, vannak-e a fiának szerszámai. Este a házkutatást nem tartottam célszerűnek, másnapra pedig — tartva a bűnjelek megsemmisítésétől — nem halaszthattam, a házkutatást azonnal megtartottam. Ez a házkutatás, a legnagyobb öröömre, meglepő eredménnyel járt. A kamrában egy ládában 10, az istálló padlásán pedig, a széna között, 11 darab különféle ácsszerszámot találtam és ugyan csak az istálló padlásán megtaláltam karikába göngyölve azt a bizonyos vödörkötelet, melyről fentebb esett szó.

Miután Boros Fülöp, hogy ezen tárgyakat a fia hol szerezte, megmondani nem tudta vagy nem akarta, őrizet alá vettem. A szerszámokat a község házára szállítottam, a vödörkötelet pedig elvittem özv. Csordás Ferencnéhez, ki azt a családjával együtt a sajátjának ismerte fel. A kút közelében, a kerítés mellett, megtaláltam Csordásné által időközben a vödörláncon levett és eldobott kötél végét, melyet a nálam volt kötél elvágott végéhez illesztettem s a kettő azonos volt. A kötelet a megtalált darabjával együtt szintén a község házára szállítottam, azután a bizalmi egyénekkal a község végére mentem s ott bevártam a nyomozás eredményéről mitsem sejtő Boros Istvánt és hogy senkivel ne érintkezessen, őrizetbe vettem és a község házára kísérttem. Ott az ácsszerszámokra mutattam és kérdeztem

tőle, honnan szerezte azokat, rám bámult s halkán felelte: »Fazekas ácsmestertől loplám el«.

Ezután azt kérdeztem tőle, mit vétett neki Salamon József, hogy annak istállóját felgyújtotta? Boros István műfelháborodással, kemény hangon kérdezte:

— Ki meri azt mondani?

— Ez a kötél! — feleltem és az irományszekrény mögé rejtett vödörkötelet előrántottam és odatartottam szeme elé. Most látta, hogy vesztett ügye van, azonban még egy ideig próbálta csürni-csavarni a dolgot, de azután beismerte a gyújtogatást is és előadta, hogy amikor Salamon József pajtája ácsmunkálatait bevégezte, az a munkájával nem volt megelégedve s több ízben mondta neki, hogy engednek a kapcsok, szétmegy a tető. Efelett érzett bosszújában az istállót felgyújtotta.

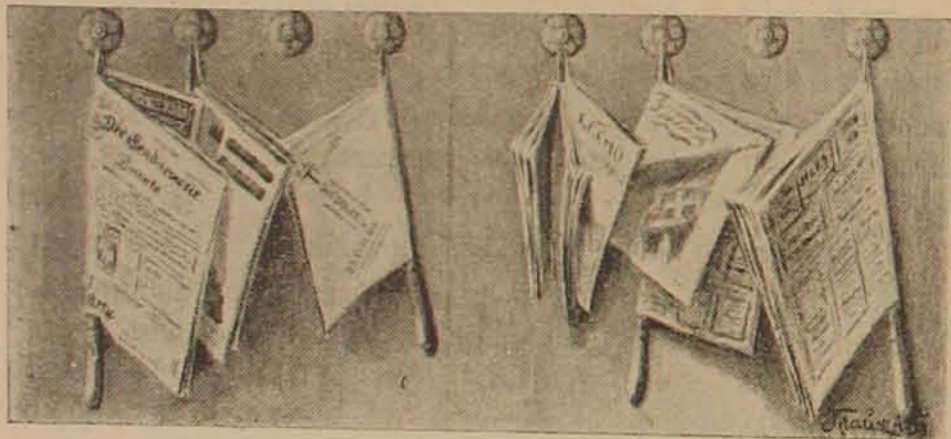
Özv. Csordás Ferencné kútkötelét pedig azért lopta el, hogy a tűzhöz érkezők az oltás céljára vizet meríteni ne tudjanak. A zsebkését, mellyel a kötelet elvágta, szintén őrizet alá vettem.

— No látja, Boros, nemrégem érdeklődött tőlem, hogy a tüzesettel kapcsolatban mit állapítottam meg. Akkor egy kis türelmet kértem. Most azután úgy-e maga is tud mindegeni? — fejeztem be a gyanúsított kikérdezését.

Másnap, 25-én, a hívásomra Kaposvárról megérkezett Fazekas Sándor ácsmester, mikor a szerszámait meglátta, azokat valamennyit sajátjának ismerte fel s nagy volt az öröme, hogy megkerültek.

Gyanúsítottat az összes tárgyakkal együtt a kaposvári kir. ügyészségnek adtam át.

Az ottani törvényszék, 1928 január 11-én, Boros Istvánt 6 évi fegyházra ítélte.

LAPSZEMLE.

(Jugoszlávia.) Zsandermeriszki Vesznik.

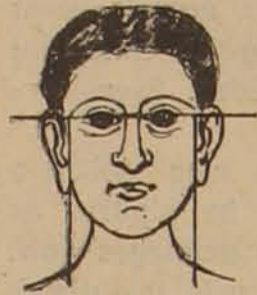
1929 május.

Sztepanovics Sztepan vojvoda (hadvezér, tábornagy szül. 1856) 1929 április 27-én bekövetkezett halála alkalmából a lap közli az életrajzát és annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy nem mehet tönkre az a nemzet, amelynek ilyen nagy fia van. (Sztepanovics a nagy háborúban a 2. hadsereg parancsnoka volt, amely 1916-ban Albánián át a tengerig szorult és onnan átkelt a Szaloniki-i frontra.)

Barle Lajos csendőralezredes a babonának a nép bűnözésére való befolyásáról értekezik. Már az ókorban is súlyosan büntették a jósokat és a jóvendőmondókat (boszorkányokat), de mindezek dacára a babona mai napig is fentartotta magát és jobban el van a nép között terjedve, mint felvilágosodottság és kultúra, különösen az úgynevezett vad- és félvad népeknél. De megvolt és megvan a babona a legmagasabb és a legintelligensebb körökben is. Manapság egyes jóvendőmondók egyenesen az ujságokban hirdetik magukat és annyi dolguk akad, hogy alig győzik, mert a hatóságok nem törődnek ezekkel a régente annyira üldözött csalókkal. Mostanában Yorkban (Egyesült Államok) két fiatalember megölte a szomszédját, mert egy jós azt mondta nekik, hogy a szomszédnak ördöge van s annak segítségével képes a két fiú atyjának a házat felgyújtani. Debrecenben

vizsgálat alatt áll két legény, mert halála után kiástak egy 70 éves, boszorkány hírében álló öreg asszonyt, hogy szöveget verjenek a szívébe. Különös tiszteletre talál a babona a gonosztevők világában, ahol többek között arra is szolgál, hogy a büntett kinyomozását megakadályozza. Gyakran állunk olyan teljesen érthetetlen büntettek előtt, amelyek indító oka rendszeresen babona. (Folyt. köv.)

Platzer Albert zsupáni titkár ismeretlen egyének azonosításáról ír. Már tavaly kifejtette a daktiloszkópia előnyeit a fényképpel szemben. Ezt újból bizonyítja két különböző, de egymáshoz rendkívül hasonló egyénről felvett fényképekkel. További segítő eszköz gyanánt ajánlja a gonosztevők fülét külön és megnagyítva lefényképezni, mert a fülek nagyon különböznek egymástól. Kiváló ismertetőjel a fülek távolsága attól a képzett vízszintes vonaltól, amely normális fejtartás mellett a szembogarakon megy át. Némely egyénnél ez a vonal metszi a füleket, másoknál azonban a fülek jóval ez alatt a vonal alatt maradnak. Ha ettől a vízszintes vonaltól merőleges vonalakat vonunk lefelé, ennek a két vonalnak egymástól való távolsága szintén nagyon változó, aszerint, amint az arc keskenyebb vagy szélesebb. (Lásd az ábrát. Szerk.)

Csurics A. csendőrőrnagy a gyújtogatásról ír. A leg-súlyosabb büntettek egyikének nevezi, mert sokkal több halálesetet és anyagi kárt okozhat, mint amennyi a gyújtogatónak is szándékában volt. Nem egy felgyújtott kunyhó vagy kazal az egész helység vesztét okozta. Gyújtogatásnál nehéz nyomozni, mert a tűz rendszerint a nyomokat és a bűnjelket is elpusztítja. Azért szükséges a nyomozást inkább elméleti alapon végrehajtani. E célra főleg azt kell tudni, hogy kinek lehetett haszna a gyújtogatásból? Gyújtogatás rendszeren a következő okok valamelyikére vezethető vissza: 1. Biztosítási csalás. 2. Elbocsátott munkások, cselédok, elkergetett koldusok bosszúja. 3. Gyűlölködés. 4. Alkalmazottak elégedetlensége. 5. Csavargóknak alkalom, hogy télire bezárják őket. 6. Gyújtogatási mánia. 7. Gonosztevő hajlam. Gyakran csak azért gyújtogatnak, hogy elvonják a figyelmet egy más helyen elkövetett bűncselekményről. Természetes, hogy nem minden tüzeset ered gyújtogatásból. Öngyulladás, villámcsapás is gyakran fordul elő; sok tüzeset gondatlanság folytán keletkezik. Szerző a továbbiakban kifejti, hogy kell a csendőrnek szolgálatát tüzeseteknél végzni. A nyomozásnál arra a körülményre is tekintettel kell lenni, hogy a gyújtogató egy-két napon belül rendszerint megjelenik a színhelyen, hogy lássa az »eredményt«.

Umicsevics Dusan, a Sztara Gradiska-i fogház igazgatója a nyomozásról ír mélyen átgondolt fejtegetést. Nem az a fontos, hogy a gyanúsított a csendőrség előtt beismerje a tettet, mert a beismerést ismét vissza is vonhatja, hanem hogy a csendőrség a nyomozást oly lelkiismeretességgel végezze, hogy az előteremtett bizonyítékok lehetetlenné tegyék, hogy a gyanúsított a büntett következményei alól magát később kivonhassa.

Sz. J. B. jelige alatt egy öreg csendőr folytatja a már több füzetben keresztül húzódó oktatásait fiatal csendőrök számára arról, hogy milyen legyen egy csendőrös parancsnoka. A folytatás az erélyességgel, az elhatározóképességgel és a tapintatossággal foglalkozik.

»Csendőrség és lakosság védekezése gáztámadások ellen« című közlemény kissé zavaros képet nyújt arról, hogy mi minden történhet gáztámadások esetén. Követeli, hogy a csendőrség siessen a lakosság segítségére, de hogy hogyan, azt nem mondja meg. Végül megnyugtatóként kijelenti, hogy a gáztámadások távolról sem oly veszedelmesek, mint az ember hinné.

Jakovljevics Sztepan csendőrszázados: Büntetések és azok végrehajtása hajdan és most. Több közleményből álló sorozat. Az egyes közlemények a következő témákkal foglalkoznak: I. A büntetések rövid története. II. Az ir fokozatos rendszer és a büntetések végrehajtásánál használatos egyéb rendszerek. III. Rabok és foglyok életmódja a Sztara Gradiska-i fogházban. A jelen közlemény az I. fejezetről szól.

Jovanovics J. őrnagy a »Kriminalistische Monatshefte« című német havi folyóiratból idéz néhány közérdekű kérdést és a szerkesztőség feleleteit, mint pl.: Lehet-e más ember ujjlenyomatait a tett színhelyén hagyni, vagyis lehet-e a

Lehet reménységgel sorsunkat enyhíteni,
De egy szalmaszálon nem kell várat építeni.

Péczeli József.

A nyiregyházi gy. tanalosztály próbacsendőrei a laktanya udvarát magukkészítette s nyári étkezésre is alkalmas lugassal, meg virágoskerllettel tették oltthonosabbá. Sőt kertészkedés közben sem felejtették el, hogy minden gondunk s bajunk forrása — Trianon.

saját ujjlenyomatokat hamisítani? Ezt meg lehet tenni, az illető személy tudtával vagy anélkül készített zselatinpecséttel, amelyet kissé bezsírozva a lett színhelyén több tárgyra rányomnak.

Bulics D.: A »csaus« Délserbiában. Török szó, annyit jelent, mint »lovass testőr«. A török csendőrségben (zaptijé) csaus volt a lovascsendőr elnevezése, ezt a kifejezést máig megtartották az egykori török uralom alatt állott vidékeken. Ma a szerb csendőrös parancsnokát nevezik csaus-nak, akit a nép képzelete sokkal magasabb hatáskörrel ruház fel, mint a szabályzat.

A csendőrség parancsnokának rendelete a *Zsandermeriszi Vesznik* és a csendőrségi zsebnaptár szerkesztőségének hatásköréről. (Folytatás.)

Különféle: A drezdai autóklub hatósági intézkedést kért, amely minden lovas alkonyattól kezdve lámpa hordására kötelezzon. A csehszlovák csendőrség és rendőrség új automata-pisztolyt kap. Dániában eltörölték a halálbüntetést. Amerikában felemelték a szeszcsempészet büntetését.

(Franciaország.) L'Écho de la Gendarmerie.

1929 május 5.

L. M. magyarázza a közlekedési csendőrség nehézségeit. Ezek főleg abban rejlenek, hogy nincs elég autójuk, benzínük és kocsivezetőjük. Bőséges ellátást követel, hogy jó munkát lehessen végezni.

Le Voyeur (Lő voajör = figyelő) összehasonlítja a tengerészeti polgári alkalmazottainak lakbéréit a csendőrség lakbéréivel és megállapítja, hogy különböző mértékkel mérnek Franciaországban.

Az *elszásziak* is panaszkodnak. Különösen azok a csendőrök, akik a háború kitörésekor Franciaországba szöktek, beléptek a francia csendőrséghez, 3 évig voltak a fronton és Elzász megszállása után minden kielégítés nélkül ellettek bocsátva. Egy ilyen csendőr most megköszöni, hogy az Écho az ő érdekükben is felemelte szavát. (1928 dec. 2.)

Gabriel Reuillard (Röilljár) leírja a Páris falai előtt keletkezett »vad nyugatot« és különösen a *Chelles* (Sell) vidékén uralkodó viszonyokat, ahol nemcsak Európa összes csöcseléke, hanem arabok, marokkóiak stb. összeverődve, bábeli zürzavarban élnek. *Chelles* csendőrös 1850-ben 6000-nyi lakosság mellett 5 csendőrrel volt rendszeresítve, a lakosság ma kb. 23.000 ember, de az örs létszáma ma is 5, mint 1850-ben. Az újabb időben ott előfordult számos büntett leírása után cikkíró szükségesnek tartja az örs létszámának a felemelését.

A *felső rajnai vadászúrsaság* évente pénzt, érmekeket és okleveleket oszt ki a vadászás megakadályozásában közre-

működő közegeknek. A lap felsorolja az ily módon kitüntetett csendőrök neveit.

1929 május 12.

Amint már többször szellőztette a lap, a francia kormány a *fizetésrendezésre* megszavazott 500 millió frank elosztására készül. A lap közelebbről vizsgálja a kérdést, hogy mennyi juthat ebből a csendőrségre. Legfeljebb évi 400—900 frank a különböző rendfokozatok szerint.

Jelenleg a *közlekedési csendőrség* Franciaországban a legaktuálisabb kérdés a csendőrség számára. Az ismert katonai kiadvállalat *Lavauzelle* (Lavózell) kiadásában megjelent most egy, csendőrök és úthasználók számára irt új segédlet: »Az úttörvény jegyzetekkel és illusztrációkkal ellátva«. Ebben a könyvben érdekes új tipussal találkozunk: »Az utirend önkénteseivel«, akik a csendőrség szerepét jogtalanul — mert önhatalmúlag — maguknak vindikálják, »miután a csendőrség gyalog jár vagy legföljebb 30 kilométeres masinákön, tehát se nem lát semmit, se nem képes a rendzavarókat üldözni«.

1929 május 19.

A *vezércikk* az új fizetési táblázatot tartalmazza. Ez a fizetésemelés visszahat 1929 január 1-től július 1-ig.

A *hadseregbeli századosoknak csendőrségi szolgálathoz való átvételére* 1929 január 1-ével új feltételek léptek életbe, amelyek élénk kritikára szolgáltatnak okot, mert elébe helyezik ezeket a századosokat a csendőrhadnagyokból kikerült századosoknak.

Egy örsparancsnok panaszt emel egy ügyész ellen. Feleséggyilkos ügyében kihallgatva a Tandani csendőrbrigadéros, azt vallotta, hogy a nő nem volt kifogástalan. Erre Cavarroc államügyész felfortyant: »Egy csendőrnek nem szabad az áldozatot terhelni és a vétkest mentesíteni«. A terem tapsolt. A védőügyvéd rögtön felelt: »A tanu lelkiismerete fölötte áll minden szabályzatnak«. Cikkíró szerint nincs igaza az ügyésznek, mert a tanunak — legyen az akárki, tehát csendőr is — nem szabad mást mondania, csak az igazságot; különben egyenesen hamis tanuskodásra volna kötelezve.

Rendeletek: A mozgó köztársasági gárda pelotonjainak (raj vagy félszakasz) szervezete. A csendőraltiszték és csendőrök táborigöltözete. *Fémsisakok* bevezetése a csendőrségnél.

Az *autók ellenőrzéséről* ír egy »fegyvertárs« a május 12-iki füzetben felemlített önkéntes úttörőrségre vonatkozva. Ő is kifogásolja ezt a beavatkozást a csendőrség hatáskörébe, csak az »illetéktelen« szón akad fenn. Felveti azt a kérdést, hogy nem kénytelen-e a csendőr is túltenni magát egy kis »illetéktelenségen«, csak hogy nagyobb bajt megakadályozzon, így pl. nem szabad mozgásban levő autót

ok nélkül feltartóztatni. Ha tehát valaki vezetői igazolvány nélkül vezet, azt nem szabad abban megakadályozni, amíg nem ől vagy meg nem sebesít valakit. Május 1-én azonban úgy a berlini, mint a párisi rendőrség túltette magát ezen az »illetéktelenségen«, csak hogy tartóztathassa az autón járó kommunista kolompásokat. Azt a törvénymódosítást indítványozza, hogy a csendőrség időről-időre megállíthassa az autókat a vezetői képesítés megvizsgálása végett.

A szolgálati rovat ismerteti az 1929 május 4-én kelt, az *egyenruha szabályzat módosításáról* szóló rendeletet. Eszerint a csendőrségnél és a gárdánál úgy a sapkán, mint az egyenruhán is, a rendfokozatok jelzésében lényeges módosításokat léptettek életbe.

(Ausztria.) Der Gendarmeriebeamte.

1929. évi 97. szám.

A lap vezércikkben üdvözli *Nuskó Ferenc* központi igazgatót (megfelel a magyar csendőrségi felügyelőnek) 50. születésnapja alkalmából s méltatja eredményes és céltudatos működését.

»A csendőrség munkában« cím alatt 38 olyan jelentősebb büncselekményt, balesetet, stb.-t ismertet a lap kivonatossan, amelyet a csendőrség az utolsó két hét alatt kinyomozott, illetve amelyeknél hatásosan közreműködött a veszély elhárításában.

»Különböző hírek« rovatában *Rujj János* nyugalmazott csendőr járásparancsnok (kb. a mi allhadnagyunknak felel meg) közli, hogy egy Nyugatmagyarországon lakó volt magyar csendőr nyugdíjasnál, — akit az osztrák csendőrség a saját nyugdíjasainak az állományába átvett — megállapította, hogy havonként 100 sillinggel (kb. 80 P) kisebb nyugdíjat kapott, mint amire igénye volt. Az általa megszerkesztett kérvényre a volt magyar nyugdíjas két hónap alatt megkapta a magasabb nyugdíját, sőt egy bizonyos összeget hátralék címén is kiutaltak neki. Bajtársi együttérzéstől vezéreltetve, minden volt magyar csendőr nyugdíjasnak felajánlja a segítségét.

Egy magát megnevezni nem óhajtó karintiai csendőr szóváteszi, hogy újabban a *szociáldemokratapárt politikamentes hadsereget, csendőrséget és rendőrséget* kíván. Cikkíró úgy gondolja, hogy amikor a szociáldemokraták eme testületek részére a választó és egyéb politikai jogokat kiharcolták, ezt abban a reményben tették, hogy azoknak minden tagja rájuk fog szavazni. Ha most ugyanez a politikai párt illetékes helyen ezeknek a jogoknak a megvonását javasolja, akkor ennek — ha nem is valja be — csak az lehet az oka, hogy a szociáldemokraták reményeikben csalatkoztak.

1929. évi 98. szám.

A *vezércikk* beszámol a háborúban elesett stájerországi csendőrök emléktáblájának Grácban lezajlott leleplezési ünnepségéről.

»A Stájer tartományi csendőrség tevékenysége 1928-ban.« A Stájer tartományi csendőrség, amelynek 1100 fő létszáma van, 1928. évben 61.123 esetben indított saját kezdeményezésből nyomozást; ebből 6843 büntett, a többi vétség és kihágás volt. A szolgálat ellátására 102.234 járőr lett eligazítva, amelyek a fenti nyomozásokon kívül 99.817 felhívásnak is eleget tettek s ezenkívül 2410 esetben teljesítettek segély- és mentőszolgálatot. Nyomozó-levél stb. alapján 5870 egyén lett elfogva. Az 1100 fő csendőr keréken 5.000.000 sillingjébe (kb. 4.200.000 P) került a tartománynak, míg tevékenységével 2.738.927 silling vagyont védett, illetve mentett meg.

Elveszítheti-e egy rendőr kutya a szaglózérzékét? Igen. Vannak — nyilvánosan meg nem nevezhető — folyadékok, amelyeket a betörők a tett színhelyén szétfecskendeznek s amelyek a kutya orrát annyira izgatják, csiklandozzák, hogy órákra, esetleg egy-két napra elveszíti a szaglóz, illetve nyomfeltevő érzékét.

Kivehető-e a fényképekről a tárgyak mérete, nagysága? Van külön erre a célra konstruált fényképezőgép, amelynek alkalmazása azonban korlátolt, mert a földtől csak 1.50 méter magasságra stb. használható. De van ezenkívül egy olyan eljárás, amelyet minden fényképezőgéppel alkalmazni lehet, erről később részletes ismertetés következik.

Amit érdemes megtenni, azt érdemes jól megtenni; egy kicsit több bajlódás sok utólagos bajnak veheti elejét.

Max Müller.

S P O R T.

Csendőrségi lovasmérkőzés Cegléden.

Az idén — június 8-án — az országos verseny helyett csupán a ceglédi lovas tanosztály tartott saját kebelén belül házi lovasmérkőzést Cegléden. Résztvettek a haladók csoportjában a ceglédi és kiskúnhalasi alosztályok kipróbált régi lovasai, a kezdők csoportjában pedig azok az új lovascsendőrök, akik éppen most fejezték be a ceglédi alosztálynál egyéves lovaskiképzésüket. Utóbbiakat érte ezúttal az a kitüntetés, hogy kerületeiket képviseljék a vándordíjért folyó egymás közötti csapatversenyben.

Az ambiciózus kezdők között, akik csaknem valamennyien — 68-an — beneveztek, 7-én selejtezés volt s másnap délelőtt és délután folyt le a ceglédi lovas alosztály körletében a verseny, amely kezdők és haladók díjlovaglásából, díjugratásából és voltizálásból állott.

Megtekintette a versenyt *monostori Erreth Aludár* tábornok, a csendőrség felügyelőjének helyettese s volt nézőközönség is: a laktanyában elhelyezett alakulatok tisztikara, számos érdeklődő hölgy és a szolgálatmentes legénység, akik egy-egy kiválasztott, szép formát mutató ló és lovas ugratásában gyönyörködtek.

A zsüri elnöke *Kund István* vámőralezredes, tagjai: *Huber Ferenc* őrnagy, *Pap László* százados és vitéz *Biró József Árpád* főhadnagy voltak.

Követelmények: Kezdők díjlovaglásánál lépés- és ügetésben egyszerű fordulatok, megállítás, ügetésben ütemváltások, ügetésből beugratás, vágtában egyszerű fordulatok. Kezdők díjugratásánál: tíz darab 80 centiméternél nem magasabb, 1 méternél nem szélesebb akadály. Elbírálás L. Sz. szerint, egyforma hibapontoknál akadályemeléssel. Haladók díjlovaglásánál a fentiekén kívül lépésben az összes oldaljárások, rövid fordulatok, hátra lépés, lépésből beugratás, vágtában rövid fordulatok, sebes ügetés. Haladók díjugratásánál: tíz darab 1 méternél nem magasabb, 1.50 méternél nem szélesebb akadály.

Eredmények: Kezdők díjlovaglásában: 1. *Bittó Ferenc* csendőr »Birivel«, 2. *Holecz Mihály* csendőr, 3. *Vida József* csendőr, 4. *Berki Gyula* csendőr.

Kezdők díjugratásában: 1. *Németh Ferenc* csendőr »Eberrel«, 2. *Bódi Ferenc* csendőr, 3. *Bedók László* csendőr, 4. *Nagy Zoltán* csendőr.

Haladók díjlovaglásában: 1. *Erdei Antal* csendőr »Glória« nevű, idén vásárolt, tolnai tájfajta pótlóval a kiskúnhalasi, 2. *Tasonyi András* törzsörmeister a ceglédi, 3. *Bokor László* örmester a kiskúnhalasi, 4. *Takács János* örmester a ceglédi lovas tanosztálytól.

Haladók díjugratásában: 1. *Pelikán György* csendőr »Dudával« a kiskúnhalasi, 2. *Bakó Lajos* csendőr a ceglédi, 3. *Takács János* örmester a ceglédi, 4. *Bokor László* örmester a kiskúnhalasi lovas tanosztálytól.

Az összeredmény alapján a belügyminiszter úr által adományozott vándordíjat a budapesti I. csendőrkerület legénysége nyerte.

SZAKIRODALOM.

Hadseregünk ellátása a világháborúban.

(1914—1918.)

Különös tekintettel a hadrakelt sereg élelmezésére, a tábori iratok, egyéb hadtörténelmi levéltári anyag- és feljegyzések alapján alsókománai *Álgya-Pap Sándor* m. kir. altábornagy, honvédelmi államtitkár irányítása alatt és a m. kir. hadtörténelmi levéltár közreműködésével irták *Gottl Jenő* ny. államtitkár, hadbiztos-tábornok, *Mojzer László* ny. államtitkár, hadbiztos-tábornok. Második kötet. Események az orosz hadszíntéren 1914. évben és Przemysl vár élelmezése a körülzárolások alatt. Csáthy Ferenc egyetemi könyvkereskedése és irodalmi vállalat r.-t., Budapest.

Még közvetlenül a nagy világégés benyomása alatt állunk és csak most lassankint ébredünk ennek behatása alól. Arra hivatott emberek foglalkoznak a világháború nagy tanulságainak, előkészítésének, hibáinak leírásával. Hiszen a nagyháború tulajdonképpen hamarosan a mozgó hadjáratból az anyag, technika problémájává alakult át. Amennyire most emberi ésszel előre lehet jósolni, úgy valószínűnek látszik, hogy a jövő háborúja még inkább a technika, a találmányok, a meglepetések, az anyag háborúja lesz, ezért kell tanulni, a múlt hibáiból okulni, hogy a jövőben jobban csináljuk. A szerzők ezt a célt akarnak elérni, azért mutatnak rá a sok munkára, amivel az anyagi szolgálat ellátása járt, a sok hibára, tapasztalatlanságra, mulasztásra, sokszor a vis major-ra is, hogy ezekből tanuljunk. A mű főleg az osztrák-magyar 2. hadsereg tevékenységét tárgyalja, mert hisz ennek alkalmazása úgy hadműveleti, mind anyagi tekintetben egyike volt a legérdekesebbeknek. Tudvalevőleg először a balkáni harctérre küldték le, ott a hadvezetőség akarata ellenére sodródott a harcba; elkésve alkalmazták anélkül, hogy Szerbiában a döntést meghozhatta volna és megtépázva, sokszor üres élelmiszer- és lőszerlépcsőkkel és mindenekfölött elkésve érkezett a galíciai hadszíntérre.

Itten az események behatása folytán sokszor zászlóaljankint, útegenként kellett a délről jövő hadtestek csapatait a harcba dobni.

Mindenki, aki anyagi szolgálattal foglalkozott, tudja, hogy mit jelentett, hogy egy vagy pláne több hadosztályt kellett egyszerre más csapatok rovására élelmezni, ezeket lövő- és más hadiszerezettel ellátni.

Az első nagy visszavonulás alkalmával Galiciában hadseregünk igen sokat veszített. Jellemzésül felemlítem, hogy ezen veszteségek a hadiakták szerint a következők voltak: 322.000 ember, 110.000 ló, 216 löveg (179 tábori ágyú, 32 tarack, 5 nehéz tarack), 203 géppuska, 515 lövészeres kocsi, 6 futólagos tábori vasúti osztály, 7 hadosztály egészségügyi intézet, 12 tábori kórház, 5 mozgó tartalékkórház, 2 tábori gyengélkedőház, azonkivül igen sok lövő- és élelmiszer, több száz mozgókonyha, sok vonatjármű, műszaki és egyéb anyag.

Ezen óriási számok is mutatják, hogy az északi hadsereget össze kellett vonni, hogy egy hátrább fekvő vonalban félig-meddig nyugodtabb viszonyok közt az állományok kiegészíttessenek és az anyagi hiányok pótoltassanak.

A hadvezetőségnek sikerült is hamarosan az elveszett tüzérszeranyagot részben pótolni, amennyiben tartalékütegeket bocsátott rendelkezésre, új ütegeket állított fel, a vártüzérségtől vett el ágyúkat, nehéz tarackokat stb., löszert küldött a várak készleteiből (kivéve Przemyslt).

A löszerpótlást eleinte a hátsországból, sőt még a tiroli és karintiai erődökből is szállították.

Szeptember 15—30. közt a hadiipar megfeszített mun-

kával képes volt a hadseregnek 251 lövészeres szállítmányt rendelkezésre bocsátani.

Gondoskodni kellett Krakó vára löszerkiegészítéséről, mert ez a tartaléktól eltekintve, egész készletét kiadta Kummer tábornok csapatainak.

A lövészeres oszlopok hiányzó kocsijait országos járművekkel pótolták.

Az elveszett ruházat, felszerelés pótlása már több gondot okozott. A tartalékkészleteket az új alakulásoknál használták fel, úgy hogy pl. 1914 szeptember végén a hadügyminisztériumnak egyetlen köpeny sem állt már rendelkezésére.

Október elején kiadtak azonban a hadseregnek 50.000 darab sapkát, zubbonyt, nyakkendőt, 180.000 pár cipőt, 150.000 készlet fehérneműt, 34.000 sátorfelszerelést, egymillió takarót (ezekből másfélmilliót igényeltek) és a téli óvszerek egy részét.

Mindenesetre a hadiipar, amelynek semminemű mozgósítási terve nem volt, nagyon szép teljesítményt produkált ez időben. Mert csak ezáltal lehetett ezt a megvert ember-tömeget ismét hadsereggé tenni, amely néhány hét múlva erőteljesen fogott az ellentámadásba s megtorpanította az orosz erőket.

A régi hadseregben lévő öserő, az élniakarás vágya csodálatba ejtette az oroszokat is, melyek az első győzelmük után az osztrák-magyar hadsereget már véglegesen elintézték tartották.

Ez a hadsereg, melyet az oroszok most is visszavertek, rövid néhány hónap múlva tört elő Gorlicénél és üzte vissza most már véglegesen az orosz gőzhengert.

Érdekesek a Przemyslt érintő fejtegetések is. Az ellenoffenzíva alkalmával, melynek meg kellett indulnia politikai és katonai okokból, de amely még nem volt anyagilag teljesen előkészítve, már október 12-én kellett hozzájárulni Przemysl készleteihez, melynek aztán a vár itta meg a levét. Elvettek minden hozzáférhető löszert, élelmiszert, műszaki felszerelést, sőt még a vár őrségének jelentékeny részét is, ellenben 16.000 sebesültet küldtek be a várba, melyeket már nem lehetett elszállítani. A munka ezen részének egyes fázisai drámailag hatnak, szinte filmszerűen peregnek le az olvasó előtt.

Suhay.

H I R E K .

Demars.

Demars!... Melyik az igazibb Igazság, az, amelyet Ezer Év történelmi, földrajzi, politikai szükséglete és természetesség hozott létre vagy amelyet győzelmi mámorban és tájékozatlan vakságban Trianonban Emberek mondtak ki!? Körülbelül ez a tartalma, ez a lényege annak az ünnepi beszédnek, amely a Névtelen hős emlékkövének leplezése alkalmából Magyarország miniszterelnökének szájából elhangzott. Két hétre rá jött a demars. A demars, melyben szomszédaink titkognak a beszédben foglalt »irredenta« kitételek ellen. Demars!... Tudnánk mi erre a demarsra rövid, kategórikus választ is adni. Nem akarunk azonban izléstelenséget elkövetni még jelen esetben sem, amikor minden okunk és jogunk megvolna arra. Egyet azonban nem

hallgathatunk el. A demarsot intézők már nem az első demarsot intézik hozzáuk és egy vagy kettővel több ebből a fajtából, — igazán nem számít. Elfelejtene látszanak azonban szomszédaink, hogy Trianon igazságtalansága immár nem magyar ügy, hanem az egész művelt világé, mert a kiséntánt államait leszámítva, nincs már egyetlen nemzet sem, amely ne tudná és ne látná be, hogy velünk nagy igazságtalanság történt és ne taksálná túlon-túl magasra azt a zsákmányt, amelyet a trianoni béke a demarsot intézőknek juttatott. A demars tehát enyhén, szelíden és finoman szólva legalább is — szerénytelen.

De még valamit!

A demarsot intézők, úgy látszik, nagyon hiányosan ismerik nemcsak az Ezer Év, de a legutolsó, a háború utáni évtized történetét is. Tudniok kellene különben, hogy az 1919-es és 1920-as években az újtörök nemzeti mozgalom élén álló Musztafa Kemál pasza uaponként és tucatszámra kapta a demarsokat. Ha Musztafa Kemál a demarsokban joglullakat túlságosan a szívére vette volna, akkor mu Szmirnában cipőzsinórt árulhatna a hódító görögöknek vagy baksisért balalajkázhatna (Musztafa Kemál tud balalajkázni is) az Aranyszarv partján a világ leggyönyörűbb panorámáját élvező és hatalmi kéjt szűrő demarsoló Hatalmasságoknak. Am Ajjiun-kara-hisszárnál megdőlt a sevresi béke, Lausanne lett belőle, Törökország nagyobb, erősebb lett, mint volt békében s ha Musztafa Kemál a hozzá intézett demarsokat mindmáig megőrizte, úgy azoknak mostani átolvasása bizonyára felér minden humorral, amit a világ összes Borsszem Jankói eddig összehordtuk.

—0—

Majoros István százados megdicsérése. A m. kir. székesfehérvári 2. honvéd vegyesdandárparancsnokság belbiztonsági csoport osztályvezetője Székesfehérvárról történt áthelyezése alkalmából a kerületi parancsnokságnál búcsúlátogatást tett, mely alkalommal azon kérelmet terjesztette elő, hogy Majoros István százados, kerületi előadótisztnek hosszú éveken át pontos, lelkiismeretes, mindenkor kifogástalan munkájával történt legmesszebbmenő támogatásáért hálás köszönete tolmácsoltassék. A székesfehérvári II. sz. csendőrkerület parancsnoka ezen köszönetet Majoros századosnak továbbította és a legfelsőbb szolgálat nevében maga is elismerését nyilvánította.

»Ludovikások! Ludovikás tanárok! Bajtársaink! Barátaink!

A szomorú emlékü proletárdiktatura romboló keze Alma Materünket sem kímélte meg. A Ludovika Akadémia parkjában több szobrot lerombolt; többek között az akadémia alapítását megörökítő Mária Ludovika emlékművet is.

A szobrot Vass Viktor szobrászművész alkotó keze ércebeöntötte. Készen áll az átadásra. Ezt tesszük az ellenforradalom évfordulóján június hó 24-én 10 óra 30 perckor. Ezen házi ünnepélyünk egyszerű és rövid lefolyású lesz. Jöjjetek minél többen. Öltözet: társasági, zubbony. Bejárat: a fő- és szárnyépület közötti Nemzeti Aldozatkésztség szobránál. Akadémia parancsnokság».

Dicséretetek. A m. kir. csendőrség felügyelője Szörényi István alhadnagyot 22 évet meghaladó csendőrségi szolgálati

A régi hadseregben a tiszti fizetéseket 1851-ben gyökeresen megjavították. Addig pl. a II. osztályú alhadnagynak egy évre csak 270 forintja volt s a többi rendfokozatok javadalmazása is megfelelően csekély összegekre rúgott. Ezentúl az ezredes egy évre 1800, az alezredes 1500, az őrnagy 1200, az I. osztályú százados 900, a II. osztályú százados 700, a főhadnagy 500, az I. osztályú alhadnagy 450, a II. osztályú alhadnagy 400, a hadapród pedig 150 forintot kapott. A készülségi pótdíj az említett tiszti rendfokozatokban havonta 45, 35, 30, 20, 20, 12, 12 és 12 forintot tett ki; a hadapródnak készülségi pótdíj nem járt. A hadipótdíj, szintén havi kiméretben, 120, 80, 60, 30, 30, 20 és 20 forintra rúgott; hadipótdíjat már a hadapród is kapott és pedig havonta 15 forintot.

ideje alatt örs-, szakaszparancsnoki, valamint kerületi segédmunkási minőségben köteleinek teljes odaadással, nagy buzgalommal teljesített eredményes tevékenységéért, valamint alárendeltjeinek helyes neveléséért és vezetéséért dícsérő okirattal lüntette ki.

A szegedi V. sz. csendőrkerület parancsnoka a szentesi osztályparancsnokság állományába tartozó Gerendi Ferenc és Nagy György Bálint tiszthelyetteseknek hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt, mint osztályirodai segédmunkások, mindenkor nagy szorgalommal, lelkiismeretes pontossággal párosult működésükért és előjáróiknak hathatós támogatásáért; a szentesi osztályparancsnokság állományába tartozó Lakat László tiszthelyettesnek hosszabb csendőrségi szolgálati ideje alatt, de különösen az elmúlt években a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, mint örsparancsnokhelyettes, örsparancsnoka hathatós támogatásáért, alárendeltjeinek helyes és célirányos befolyásolásáért, nemkülönben fegyelmezett, katonás és példás magatartásáért; a szentesi osztályparancsnokság állományába tartozó Vincze János és Faragó Lajos törzsörmeestereknek egyenként hosszabb csendőrségi szolgálati idejük alatt, de különösen az elmúlt években a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért, alárendeltjeiknek különösen az utóbbi időben helyes és célirányos befolyásolásáért, örsparancsnokuk hathatós támogatásáért, nemkülönben fegyelmezett és katonás magatartásukért; a szentesi osztályparancsnokság állományába tartozó Jankó Imre és Ökrös Ferenc törzsörmeestereknek egyenként hosszabb csendőrségi szolgálati idejük alatt, de különösen az elmúlt években a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért, különösen az utóbbi időben bajtársaikra gyakorolt helyes és célirányos befolyásolásáért, örsparancsnokuk hathatós támogatásáért, nemkülönben fegyelmezett és katonás magatartásukért a szolgálat nevében teljes elismerését fejezte ki s őket nyilvánosan megdicsérte.

A székesfehérvári II. sz. csendőrkerület parancsnoka Majoros István századosot különleges megbízatásban odaadó hazafias buzgalommal teljesített igen eredményes és hasznos szolgálatiért; Berta József a m. kir. székesfehérvári II. sz. csendőrkerület, a székesfehérvári csendőr osztály állományába tartozó tiszthelyettest 19 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt általában, de különösen 1920. év óta egy nagy létszámmal bíró mozgalmas örsnek parancsnoki minőségében, állásköteleinek nagy szorgalommal, mintaszerű pontossággal, buzgó odaadással teljesített eredményes teljesítéséért, valamint alárendeltjeinek helyes neveléséért és vezetéséért; Tordai Ágoston györi csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó törzsörmeestert 1928—29. év telén a rendkívüli nagy hó és hideg következtében elcsigázott és a falvak és lakott helyek környékére húzódott kisebb vadaknak a lakosság által különböző befogó eszközökkel történt pusztításának meggátlása körül nagy leleményességgel és kitartással, szép eredménnyel kifejtett tevékenységéért; Csóka István II. györi csendőr osztály állományába tartozó örmestert Komonczai Kálmán györszentmártoni lakos sérelmére 334 pengő 40 fillér értékben fegyveresen elkövetett rablás tettesének nagy leleményességgel, lelkiismeretes és fáradságot nem ismerő buzgalommal 49 óráig tartó nyomozás során történt lefegyverzése, elfogása, bűnjelek biztosítása és az igazságszolgáltatás kezére juttatásáért; Kárpáti József györi csendőr osztály állományába tartozó alhadnagyot 1926 április 22-én Nagybarátfalu község sérelmére betörés útján elkövetett 34,586.209 korona készpénzlopás tettesének vándorköszörösök személyében nagy leleményességgel, lelkiismeretes és fáradságot nem ismerő buzgalommal 141 óráig tartó nyomozás során történt kiderítéséért; Lukács János I. györi csendőr osztály állományába tartozó tiszthelyettest 1926 április 22-én Nagybarátfalu község sérelmére betörés útján elkövetett 34,586.209 korona

készpénzlopás tetteinek elfogásában a nyomozást irányító szakaszcsoportjának 141 óráig tartó nyomozás során lelkiismeretes és fáradhatatlan buzgalommal való támogatásáért; *Sári Gusztáv* győri csendőr osztály állományába tartozó őrmestert *Horváth Antalné* született *Kapronczai Julianna* és 6 társa, gönyüi lakosok sérelmére 1928. évben különböző időközönként elkövetett 1 rendbeli betöréses lopás és 6 rendbeli, összesen 458 pengő 58 fillér értékű csalás tetteinek nagy leleményességgel, fáradságot nem ismerő buzgalommal való elfogásáért és a bűnjelek biztosításáért; *Puiz György* székesfehérvári csendőr osztály állományába tartozó őrmestert 1929 április 5-én Székesfehérvár városban, a *Havranek József-utcában* keletkezett tűz alkalmával a kirendelt katonai karhatalomnak a vagyonmentésben, a tűzoltóságnak az oltási munkálatokban nagy buzgalommal és fáradságot nem ismerő kitarással való támogatásáért *dicsérel* okirattal látta el; *Sanka Flórián* győri csendőr osztály állományába tartozó őrmesternek *Komenczi Kálmán* győrszentmártoni lakos sérelmére 334 P 40 fill. értékben fegyveresen elkövetett rablás tetteinek 49 óráig tartó nyomozás során lörtént lefegyverzése és elfogásában járőrvezetőjének odaadó, fáradhatatlan buzgalommal való támogatásáért; *Takács Imre* I. győri csendőr osztály állományába tartozó őrmesternek 1926 április 22-én Nagybarátfalu község sérelmére betörés útján elkövetett 34,586.209 korona készpénzlopás tetteinek elfogásában 141 óráig tartó nyomozás során, továbbá *Horváth Antalné* született *Kapronczai Julianna* és 6 társa, gönyüi lakosok sérelmére 1928. évben különböző időközönként elkövetett 1 rendbeli betöréses lopás és 6 rendbeli — összesen 458 pengő 58 fillér értékű — csalás tetteinek elfogásánál járőrvezetőjének fáradhatatlan buzgalommal való támogatásáért; *Mezől Mihály* győri csendőr osztály állományába tartozó őrmesternek 1926 április 22-én Nagybarátfalu község sérelmére betörés útján elkövetett 34,586.209 korona készpénzlopás tetteinek elfogásában járőrvezetőjének 141 óráig tartó nyomozás során fáradságot nem ismerő kitar-

tással való támogatásáért a szolgálat nevében *dicsérel* elismerését nyilvánította.

A szombathelyi III. sz. csendőrkerület parancsnoka a szombathelyi osztály állományába tartozó *Horváth Ferenc* I. tiszthelyettesnek 1928 október 20-án hajnalban Körmend községben elkövetett lopás tetteinek és az orgazdáknak nagy szakavatottsággal irányított nyomozás során rövid időn belül történt kiderítéséért és elfogásáért, továbbá *Nagy Kálmán* törzsőrmesternek és *Horváth János* I. őrmesternek 1928 október 20-án hajnalban Körmend községben elkövetett lopás tetteinek és az orgazdáknak fáradságot nem ismerő buzgalommal teljesített nyomozás során rövid időn belül történt kinyomozása és elfogásáért; a zalaegerszegi osztály állományába tartozó *Szokol István* tiszthelyettesnek hosszas csendőrségi szolgálata alatt hivatásbeli kötelemeinek teljesítésében tanúsított buzgalmaért és főleg a közbiztonság terén kifejtett eredményes tevékenységéért; a szombathelyi osztály állományába tartozó *vitéz Némethi Pál*, *Baráth Sándor* és *Erdős György*, valamint a zalaegerszegi osztály állományába tartozó *Bezzegh István* tiszthelyetteseknek hosszabb csendőrségi szolgálata alatt hivatásbeli kötelemeiknek teljesítésében tanúsított buzgalomukért és főleg a közbiztonság terén kifejtett eredményes tevékenységükért, valamint mindenirányú dicséretes magatartásukért; a szombathelyi osztály állományába tartozó *Köszegi István* törzsőrmesternek hosszas csendőrségi szolgálata alatt kifejtett eredményes működéséért, valamint dicséretes magatartásáért; a zalaegerszegi osztály állományába tartozó *Kolossa István* törzsőrmesternek hosszas csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgalmaért és eredményes működéséért; a kerület törzse állományába tartozó *Hári Vendel* gazdasági tiszthelyettesnek hosszú időn át a törzsgazdasági hivatalnál alkalmazott irodai segédmunkási minőségben kifejtett nagy buzgalmaért, eredményes működéséért, valamint dicséretes magatartásáért; a zalaegerszegi osztály állományába tartozó *Kelemen Sándor* tisz-

T Á R O G A T Ó

a legkönnyebb fuvóhangszer! Saját találmány! Óvakodás utánzatoktól! mert mind melyek nem gyáramból erednek, silány, külföldön készült utánzatok. Hegedűk, Trombiták, Harmonika és az összes hangszerek és hurok legfinomabb kivitelben szállítja az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR

STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5.

Kivánatra árjegyzék bérmentve.

Az egyedüli magyar hangszergyár az országban, Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!

33 év óta a világot uraló eredeti angol **The Champion** kerékpárokat **masszív katonai utigépeket**

5 évi jótállással 20 P havi részletre szállítunk **kerékpáralkatrészeket**

láncot, pedált, kormány lámpát, nyergeket stb. bármely gyártmányú kerékpárhoz **nagyban, eredeti gyári árban** külső gummit 6.50, belsőket 2.10 pengőtől.

Kerékpárok 130 P.-től feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA

kerékpár- és gumminagykereskedők.

Magyarország legnagyobb, legrégebb és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

60 éve áll fenn! - Árjegyzék 1000 képpel ingyen.

„HABITUS“ RUHÁZATI R.-T.

(EZELŐTT: OPERA RUHÁZATI VÁLLALAT)

BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 20. SZ.
AZ OPERA MELLETT.

Férfi és női ruházati cikkek, vásznak, selvmek, fehérműek, szőnyegek a csendőrség tagjainak készpénzárban, **8 havi részletfizetésre**

helyettesnek hosszas csendőrségi szolgálata alatt hivatásbeli kötelmeinek teljesítésében tanusított buzgalmaért és főleg a közbiztonság terén kifejtett eredményes tevékenységéért, valamint minden irányú dicséretes magatartásáért; a szombathelyi osztály állományába tartozó *Marton Mihály* tiszthelyettesnek hosszas csendőrségi szolgálata alatt hivatásbeli kötelmeinek teljesítésében tanusított buzgalmaért és főleg a közbiztonság terén kifejtett eredményes tevékenységéért; a soproni osztály állományába tartozó *Biró Győző* tiszthelyettesnek hosszas csendőrségi szolgálata alatt kifejtett eredményes működéséért, valamint dicséretes magatartásáért; a szombathelyi osztály állományába tartozó *Nagy Gábor* őrmesternek, a soproni osztály állományába tartozó *Major Lajos* tiszthelyettesnek, valamint a zalaegerszegi osztály állományába tartozó *Ferencz János* és *Borbás Pál* törzsőrmestereknek hosszas csendőrségi szolgálatuk alatt kifejtett eredményes működésükért, valamint dicséretes magatartásukért; a szombathelyi osztály állományába tartozó *Beczók József* törzsőrmesternek, *Horváth Mihály*, *Kolonics Jenő*, *Varga István IV.* és *Farkas Pál* őrmestereknek; a soproni osztály állományába tartozó *Sebestyén József* őrmesternek, valamint a zalaegerszegi osztály állományába tartozó *Németh József III.* és *Szabó Jenő* törzsőrmestereknek és vitéz *Dombai János* őrmesternek többévi csendőrségi szolgálatuk alatt kifejtett eredményes működésükért, valamint dicséretes magatartásukért; a szombathelyi osztály állományába tartozó *Tóth Kása Péter* és *Tuba Ferenc* tiszthelyetteseknek hosszas csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgalomukért és eredményes működésükért; a szombathelyi osztály állományába tartozó *Ihász Lajos* törzsőrmesternek hosszas csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgalmaért és eredményes működéséért; a szombathelyi osztály állományába tartozó *Bebes László* törzsőrmesternek és a zalaegerszegi osztály állományába tartozó *Kovács Ferenc* törzsőrmesternek többévi csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgalomukért és eredményes működésükért; a szombathelyi osztály állományába tartozó *Bencsics Péter* törzsőrmesternek azért, mert hosszas csendőrségi szolgálata alatt példás magaviseletet tanusított és a közbiztonság terén is eredményesen működött; a szombathelyi osztály állományába tartozó *Kiss Gyula* őrmesternek azért, mert hosszas csendőrségi szolgálata alatt példás magaviseletet tanusított és a közbiztonság terén is eredményesen működött; a szombathelyi osztály állományába tartozó *Németh József VII.* és *Lisztés János* őrmestereknek

azért, mert többévi csendőrségi szolgálatuk alatt példás magaviseletet tanusítottak és a közbiztonság terén is eredményesen működtek; a kerület törzse állományába tartozó *Tóth János I.* tiszthelyettesnek segédmunkási minőségben kifejtett szorgalmáért, eredményes működéséért, valamint dicséretes magatartásáért; a kerület törzse állományába tartozó *Jenei József* gazdasági tiszthelyettesnek a törzsgazdasági hivatalnál hosszú időn át segédmunkási minőségben kifejtett szorgalmáért, eredményes működéséért, valamint dicséretes magatartásáért; a szombathelyi osztály állományába tartozó *Hegedüs János* és *Ejfenpergel Kálmán* csendőröknek, akik 1928 október 20-án hajnalban Körmeny községben elkövetett lopás tettesének és az orgazdáknek fáradságot nem ismerő buzgalommal teljesített nyomozás során rövid időn belül történt kiderítése és elfogásában járőrzetöjüket hathatósan támogatták; a szombathelyi osztály állományába tartozó *Pintér József II.* őrmesternek, ki a reá bízott polgári szakképzettségbe vágó munkákat nagy buzgalommal és oly kifogástalanul végezte, hogy ezáltal a kincstárnak lényeges anyagi megtakarítást ért el; a soproni osztály állományába tartozó *Horváth Sándor II.* tiszthelyettesnek 1927 november 6-án Süttör község szőlőjében elkövetett gyilkosság tettesének 151 órán át tartó hosszú és fárasztó nyomozás során történt kiderítéséért és elfogatásáért, továbbá vitéz *Keresz János* tiszthelyettesnek, *Végh István*, *Módos Gergely* és *Nagy Sándor* őrmestereknek 1927 november 6-án Süttör község szőlőjében elkövetett gyilkosság tettesének 151 órán át tartó hosszú és fárasztó nyomozása alkalmával a tettes kiderítése és elfogásában a nyomozást vezető szakasparancsnokuk hathatós támogatásáért a szolgálat nevében dicsérő elismerését fejezte ki.

Elöléptek: A székesfehérvári II. sz. csendőrkerületben fegyverszaki főmesterré: *Fehér Nándor* fegyverszaki mester, Törzsőrmesterré: *Szép József* és *Szabó Ferenc II.* őrmesterek. Őrmesterré: *Barada József* csendőr. — A szegedi V. sz. csendőrkerületben törzsőrmesterré: *Faragó Illés* őrmester. Őrmesterré: *Bódi János*, *Demeter Imre*, *Nagy Imre*, *Czeglédi Sándor* és *Varga István II.* csendőrök. — A miskolci VII. sz. csendőrkerületben törzsőrmesterré: *Bertalan Antal*, *Nemes János*, *Kristóf József*, *Grónás Pál* őrmesterek. Őrmesterré: *Czeglédi István*, *Valyó József* és *Sir Gyula* csendőrök.

Házasságot kötöttek: A székesfehérvári II. sz. csendőrkerületben *Molnár János* törzsőrmester *Varga Dinával* Pápan.

Hegedű Harmonium

Tárogató csak itt a valódi
Cimbalom
Harmonika
Clitera

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művészesen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára

Egyedüli magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Csendőrségnek részletfizetés kedvezmény

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

6—12 hónapig terjedhető részletfizetésre készpénzáron, ellenőrizhető eredeti gyári árjegyzék szerint.
HATSCHEK és FARKAS
optikai és fényképezési szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körút 28. (Közp. városháza épületében).
Fiók: VI., Andrássy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérje legújabb nagy képes árjegyzékünket.

IRÓGÉPEK

Remington, Royal, Underwood, Ujlaki, Mercedes, Adler, Smith, Ideal, utazó és egyéb rendszerűek havi 20—40 pengős részletre készpénzáron **garanciával.** — Szakszerű **javitóműhely.** — Kérjen ajánlatot. —

„ENERGIA” Írógép és Irodafelzerelési Vállalat, Budapest, V, Alkotmány-u. 31. (Vilmos császár-út sarokház) Telefon: Aut. 141-05

— A miskolci VII. sz. csendőrkerületben *Németh Ferenc* tiszthelyettes *Marczincsák Rozáliával* Sárospatakon.

Napos 3 szobás, hallos stb. modern öröklakás (Budapest, a Bösörményi-úton, közel a csendőrlaktanyához) kedvező feltételekkel, méltányos áron, szabadkézből *eladó*. Közelebbi adatok szerkesztőségünkben.

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsárol csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon“ rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományu legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön fel-

számítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számú csekkszámájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám“.

Tihany. 1. Az étkezdei támogatás összegét nem a közgazdálkodás tagjai fizetik be a közgazdálkodásba, mert ezeket a havonta kiutalt összegeket az örs pénztárbizottsága veszi fel, bevételezteti a közgazdálkodás pénztárába és az étkezésben tényleg résztvevőknél az étkezés árából, vagyis a havi betét összegéből levonásba hozza. Az étkezdei támogatást tehát csak azok kapják kézhez, akik az étkezésben nem vesznek részt, akik pl. szabadságon vannak vagy betegek stb. Így rendelkezik a 92.307—VI. b. 1927. sz. B. M. rendelet. Világosan kitűnik ebből a rendelkezésből, hogy az étkezdetámogatás célja az, hogy a közgazdálkodások a napi betéteket ne legyenek kénytelenek túlmagasra emelni, illetve a túlmagasra emelt napi betétek ellenében a közgazdálkodás tagjai a kincstártól külön erre a célra rendszeresített támogatást kapjanak. Ha pl. a napi betét 2 pengő, a tagoknak havonta 60 pengőt kellene befizetniük a közgazdálkodásnak. A valóságban azonban csak 40 pengőt fizetnek, mert minden egyes tag részére folyósít a kincstár havonta 20 pengő étkezdetámogatást, ezt az összeget minden étkezésben résztvevőnek a javára kell írni s így a tulajdonképeni havi betét nem 60, hanem csak 40 pengő. Az említett rendelet értelmében a próbacsendőrök az étkezdetámogatás nem illeti meg, azok tehát az előbb tárgyalt esetben a zsoldjukból fizetik be a teljes 60 pengőt, illetve mert időiglenesen vezényelve teljesítenek az örsön szolgálatot, a 60 pengőnek 20%-kal felemelt összegét. Kérdése tehát a levelében felvetett formában nem állja meg a helyét, mert a próbacsendőr teljesen függetlenül attól, hogy a többieknek a kincstár mennyi étkezdesegélyt nyújt, a napi betét 20%-kal felemelt összegét köteles befizetni. Leveléből egyébként olyasfélét olvasunk ki, hogy önök nem tesznek eleget a fent tárgyalt rendelet intencióinak. Úgy látjuk, hogy önök alacsonyabb napi betétet állapítanak meg, kézhez kapják a havi 20 pengő étkezdetámogatást és azt a napi betétek pótlásaként a közgazdálkodásnak befizetik. Ebben az esetben a próbacsendőr jár jobban, mert ebben az esetben is csak a napi betétet, illetve annak 20%-kal felemelt összegét kell

A CSENDŐRSÉGI LAPOK RÉSZÉRE

H I R D E T É S E K E T

valamint hirdetésekre vonatkozó mindennemű megkeresést vagy panaszt

ALÁBBI CIMRE KÉRJÜK KÜLDENI:
CSENDŐRSÉGI LAPOK kiadóhivatala (Hirdetés) Budapest

I., Országház-utca 30. szám.

A CSENDŐRSÉGI LAPOKBAN

csak olyan teljesen **megbízható cégek hirdetéseit közöljük**, amelyektől olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

befizetnie; rá nézve kizárólag a mindenkor napi betét az irányadó. 2. Nem lehet közgazdálkodást helyesen vezetni úgy, ha nem ismerik a Cs. 20. utasítás legegyszerűbb rendelkezéseit sem. Az említett utasítás III. fejezet 8., 9. és 10. pontjai határozottan és világosan megmondják, mit kell tenni a levelében kért esetben. Önök tehát olyan problémán rágódnak 1929-ben, amit már 1911-ben, tehát közel két évtizede utasításban szabályoztak a testület akkori vezetői. Nem akarunk mi gáncoskodni és bűnsót törni senki orra alá, de ekkora tájékozatlanság láttára nem vagyunk képesek attól a gondolattól szabadulni, hogy sok csendőr legnagyobb hibája éppen ez a gyámoltalan tájékozatlanság, ami kizárta, lehetetlenné teszi, hogy valaha is igazi csendőrök lehessenek az ilyenekből. Mert hogyan igazodjunk el a csendőr egy bonyolult nyomozásban, az élet problémáiban, ha a maga utasításaival, még azok zsebbevágó részével is ennyire nincs tisztában? Ne haragudjon, de ennyire igazat talán még soha sem írtunk e lap hasábjain s higgye el, hogy nekünk vannak adataink és tapasztalataink e tekintetben. Csak ismételtük tehát, hogy alaposág nélkül nincs jó csendőr. Az említett utasítás 9. pontjához meg kell még jegyeznünk, hogy a postatakarékpénztár ma nem 3, hanem 5% kamatot fizet s így a mi felfogásunk szerint önöknek is ennyit kell fizetniük a használt vagyonrész után. Vagyis 97 pengő 53 fillér 5%-os kamattal arra az időre, amíg bajtársuk Cegléden volt.

Nyugdíjba készülő törzsörmeister. Jelíget nem írt, mi írtunk önnek. A polgári életben úgy tenné mindenképpen az ön helyében, hogy — szétütne maga körül. Nálunk azonban katonai fegyelem van, mindennek megvan a maga útja-módja, csak igénybe kell azt venni. A levele első panaszát adja elő őrsparancsnokának, ha a sérelme iránt nincs kétsége s kérje, hogy az döntésre az osztályparancsnoksághoz terjesszék elő. Ami a fiatalabbak magatartását illeti, ha már maga nem tud közöttük rendet teremteni, ott van őrsparancsnoka, akinek nem szabad ilyesmit eltűrnie, mert az ilyen jelenségek nemcsak az ön, tehát egyesek tekintélyét veszélyeztetik, hanem általában a feljebbvalói tekintélyt is. Nem lehet a fiatalabbak izléstelen és tekintélyt sértő tréfáinál bujócskát és találós kérdéseket játszani, hanem ráncba kell szedni az egész társaságot. Úgy látjuk, hogy ön igen jóindulatú, de rendkívül erélytelen ember lehet. Higgye el, hogy itt van a baj gyökere. Ezt kell látnunk a nősülési történetében is, amiről szinte hihetetlen dolgot ír. S főleg ahogyan leírja! Ami a motorkerékpárjának a megrongálását illeti, erre csak azt mondhatjuk, hogy ha valaki a mi motorkerékpárunkat rongálná meg (ha volna), azt bizony nem vinné el szárazon. Hogy ki a rongáló, azt pedig csak ki lehet nyomozni néhány ember közül? Egyszerűen: teremtésen rendet maga körül, erre a Szolgálati Szabályzat 1. Részének számos rendelkezése ad önnek is módot s ha aztán szükségesnek látja az előjárók erélyesebb intézkedéseit, ott a szolgálati út. Nincs az a probléma, ami ezen az úton gyors és gyökeres megoldást ne találna, csak idejében rá kell lépni.

Ibolya. Nincs itt semmiféle ellentét. A 156.600—VI. b. 1925. sz. belügyminiszteri rendelet 1. §. 14. pont utolsó bekezdése értelmében a napidijakat azokra a szemlémentes napokra is fel lehet számítani, amelyeket az illető esetleg a saját állomáshelyén tölt el. A 4. §. 2. pont A. alpont

II. alfejezetében foglalt ama rendelkezés, hogy az állandó helyőrségi állomáson keresztülutazás a kiküldetést a napidijak szempontjából megszakítja, nincs ellentétben az előbb írtakkal, mert ez a megszakítás csak a napidijak folytatóságára vonatkozik. Ha pl. valaki X. őrsön a szemlélt szombaton 18 órakor befejezi és a következő megszemlélendő őrsre csak az állandó állomáshelyén át juthat el, ahova mondjuk ugyanaznap 19 órakor megérkezik, ezzel az órával az eddig folytatólagosan számító napidijakat le kell zárni. Ha azonban, tegyük fel, a legközelebbi megszemlélendő őrsre 19 óra 1 perckor indul vonat, akkor az újabb napidij ezzel az idővel kezdődik még abban az esetben is, ha a szemlélt valóságban csak hétfőn reggel indul is útba, a vasárnapot pedig állomáshelyén tölti. Ön ott téveszti el a dolgot, hogy a napidijak megszakítását úgy fogja fel, hogy azokat csak akkor lehet újból kezdeni, amikor a valóságos elutazás történik. Ez nem szemlémentes napokra vonatkozóan így is van, de a szemlémentes napokon az 1. §. 14. pont utolsó bekezdése a napidij felszámítására kétségtelen alapot nyújt. Hogy azután ennek a felszámításnak mi a technikája, azt a szemléltök és a gazdasági hivatalok nagyon jól tudják.

Édes hazám. 1. Az 1886. évi V. t. c. és az 1898. évi XX. t. c. szabályozza a trachoma kötelező gyógyítását. Elv az, hogy a szegénysorsúak gyógyításának a költségeit a kincstár fedezi, a módosok erre maguk kötelesek. A községek adnak erre a célra általános összeget, vagy ahol szegény a község s több a beteg, akkor az állam adja az orvosnak az általányt. Az orvossal minden beteg gyógykezelhető magát, megjelenhet a módos ember is, a gyakorlatban ennél a betegségnél nem nézik szigorúan senkinek sem az anyagi viszonyait, mert a gyógyítása közérdek. Aki a gyógykezelésnek ellenszegül, a 622—1898. sz. belügyminiszteri rendelet értelmében az 1876. évi XIV. t. c. 9. §. szerint büntetendő. 2. Olvassa el a minden őrsnek kiadott 16.300 VI. b. 1920. sz. Illetményfüzet 16. §. B) fejezetét, ott pontosan megtalál mindent, amit kérdez. Bizony ilyesfélével illenék tisztában lenni, hiszen a saját anyagi érdekéről van szó s azt csak igazán tudni kell, mi illeti meg az embert s mi nem. 3. Szolgálati úton a pécsi kerületi parancsnoksághoz kell felterjeszteni a kérelmét, mert Harkány fürdőbe csak a pécsi kerületi parancsnokság révén lehet esetleg kedvezményesen bejutni. Hogy az idegi fürdőidényben van-e erre lehetőség, azt nem tudjuk.

Zringi 1508. 1. Olvassa el lapunk múlt évi 9. számában a 48. sz. lekszikonválaszunkat. 2. Az útmesteri tanfolyamba igényjogosultsági igazolvánnyal ellátottak bejuthatnak, 4 kö-zépiskola az igazolvány mellé nem szükséges.

Válasz. Az 1929. évi XIV. t.-c. 1. §. 2. pontja alapján házasságon kívül született gyermek részére járó tartásdíj vagy tartásdíj megváltásként járó összeg fejében a csendőrlegénységi egyének szolgálati illetményeire bírói úton végrehajtást lehet vezetni. Szóval le lehet vonni, ha így érthetőbb a dolog. A törvény visszamenőleges hatályt nem ad magának, ilyen visszamenőleges követeléseket tehát a törvényre alapítani nem lehet.

T. M. Olvassa el lapunk f. évi 15. számában »H. J. örm., Nyiregyháza« jelígre küldött üzenetünket.

Izland. Valószínűleg az összel, többet nem tudunk róla.

BE CZÁSSY ANDOR

Ékszerszalónja a Société Horlogère de Porrentruy Phénix Watch Co, Julliard et Cie Cortébert és La Chaux de Fonds Cortébert Watch Co svájci óragyárak magyarországi képviselője

BUDAPEST, Kossuth Lajos utca 4. szám, 1. emelet, 2. ajtó.

ajánlja a m. kir. honvédségnél, a m. kir. államrendőrségnél szolgálati óra gyanánt forgalomba hozott és **kitünően bevált Phénix és Cortébert gyártmányú szolgálati-zsebórákat**, valamint **Luxor ébresztő órákat**.

A Phénix és Cortébert órák, valamint a Luxor ébresztő óra a m. kir. csendőrség tagjai által közvetlenül a cégtől rendelhető meg levelezőlapon, vagy levélben a pontos cím és személyi adatok megjelölésével. Az első részlet a megrendelést, illetve az óraleszállítást követő hó 1. napján esedékes. — Raktáron tart ezenkívül mindennemű arany-, ezüst- és ékszerárut a legmérsékeltebb árakon és kívánatra, levélbeli megkeresésre, megbízottját gazdag választékkal küldi vidékre is.

A **Phénix** és **Cortébert órák** valódi **svájci gyártmányok**, tiszta nikkeltokban, 15 rubinos szerkezettel bírnak és **10 évi jótállással havi 5 pengős** részletfizetéssel mindössze **30.— P-be** kerülnek

A Phénix és Cortébert órák fölül állnak minden más hasonló gyártmányú óráknak. Teljesen pormentesen zárnak és úgy lovaglásnál, mint bármilyen erősebb rázkódtatás mellett is a lehető legpontosabbak, ezért **szolgálati célokra különösen alkalmasak**.

A Luxor ébresztő német gyártmány csinos külsővel, erősen világító számlappal és ismétlő ébresztő szerkezettel bír. Ára — ugyancsak 6 havi részletfizetésre — 24.— pengő.

Megrendelő katonai parancsnokságoktól számtalan elismerést és megelégedést nyilvánító levél birtokában van a cég.

Gazdasági átalány 3 611. Olvassa el az örsgazdászati-kezelési utasítás 194. lapoldalán lévő elosztót, abban pontosan megtalálja, hogy hány rendszeresített ló után mennyi átalány illetékes. Az illetékszabályzat 66. §-a határozottan kimondja, hogy minden rendszeresített ló után naponta 40 fillér átalány illetékes (amit ön a levelében pontosan idéz is). Ha tehát egy örsön a rendszeresített lovak száma 10, a valóságban azonban csak 5 vagy akár csak 3—4 ló van az örsön, az átalány a rendszeresített 10 ló után illetékes. Az ön kérdése majdnem olyan, hogy nappal világít-e a nap vagy éjszaka? A kérdés egyébként más szempontból megfontolásra ad okot. Mert vannak olyan örsök, ahol a rendszeresített lólétszám pl. 10 és tényleg csak 4 ló van az örsön. Vannak viszont olyan örsök, amelyekben a rendszeresített lólétszám 4 és a valóságos lólétszám is 4 (sőt olyan örsöt is ismerünk, ahol a rendszeresített 4 lóval szemben a valóságban 5 ló van). Vagyis a rendszeresített és valóságos lólétszámok tekintetében az örsök között igen nagy aránytalanságok vannak s ez a körülmény az átalányoknak az összes valóságos lólétszámhoz viszonyított arányos elosztását lehetetlenné teszi. Mi azt hisszük, hogy ezen érdemes volna gondolkodni s a módot is meg lehetne találni arra, hogy ez az aránytalanság az átmenet idejére is megszűnjék.

Vitatkozó, Karád. Társasági öltözetben a társasági sapka viselése kötelező, kényelmes öltözetben pedig viselhető akár társasági, akár táborig sapka. Olvassa el az öltözeti táblázat említett két rovatát, ott ezt megtalálja. Ehhez csak meg azt kell tudnia, hogy a társasági öltözet rovatban felsorolt cikkek viselése kötelező, míg a kényelmes öltözet rovatban felsoroltak csak viselhetők mindenkinék tetszése szerint. Ha valaki társasági öltözetben akar lenni olyankor is, amikor kényelmes öltözetben is járhatna, ezt megteheti, fordítva azonban nem.

Bihar. Még nem tudja, melyik alosztályhoz kapja a beosztását s így nem volna értelme, hogy egyáltalában bárhová is áthelyezést kérjen addig is. Mi még honnan tudhatnánk az ön jövőbeli beosztását?

Érdeklődő. Rossz jelige. Kérdéseire: 1. Maga a tény, szerintünk, nem akadály, egyébként ugyanazoknak a feltételeknek kell megfelelnie, mint amelyek általában irányadók. 2. Az örsön állandó előjárók az örsparancsnok és helyettese, a többiek rendfokozatra való tekintet nélkül beosztottak s szolgálaton kívül egymás között a feljebbvaló és alantós viszonyában állanak. Közöttük az alá- és fölrendeltségi szolgálati viszony csak szolgálatban lép életbe.

Kossuth. Olvassa el lapunk 1927. évi 1. számában »Rozsály« jeligére küldött üzenetünket, az ott írtak ma is irányadók.

Tata. A gazdasági átalány arra szolgál, hogy a takarítás költségeit is abból fedezzék, az irodaátalány pedig az irodai cikkek pótlására szolgál. Egyébként olvassa el a mai számunkban »Nőtlen csendőr« jeligére küldött üzenetünket.

S. A. törm., Somogyszentmiklós. Olvassa el lapunk múlt évi 9. számában közölt 48. lekszikon válaszunkat.

Arab. A folyó évi 4. számunkban ugyanerre a jeligére küldött üzenetünk arra vonatkozott, hogy hány évi örmesteri rendfokozatban töltött szolgálati idő után történik a törzs-örmesteri előléptetés. A törzsörmesteri rendfokozatban a magasabb fizetési fokozat eléréséhez szükséges szolgálati idő tekintetében általában az 1926. évi 22. Cs. K.-ben közzétett 121.377 eln. VI. c. 1926. sz. B. M. körrendelet az irányadó, amely kimondja, hogy az előléptetés a belügyminiszter úr által esetről-esetre kiadandó külön intézkedés szerint történik. Ezzel kapcsolatban jelent meg az 1927. évi november 26-án kelt 121.745 eln. VI. c. 1927. sz. B. M. rendelet, amely a törzsörmesteri rendfokozatban eltöltött 2 évhez köti a magasabb fizetési fokozatba való előléptést. Ez a rendelet a Cs. K.-ben nem jelent meg.

Vértes. Kérdésére kielégítő választ talál a Csendőrségi Lapok június 10-iki számában. Ott a lekszikon rovatban azonos tárgyú kérdésre feleltünk. (98., 99. sz. kérdés és felelet.)

Duna. Három hónapi havizsoldot számíthat fel átköltözési költség címén, egyebet nem, mert a fuvar a község ingyen adta, borralalót pedig a kincstár nem térít meg.

Bors Sándor ny. csendőr, Szigetszentmiklós. Örökbefogadott gyermek után a nyugállományú csendőregyének is kérhetnek családi pótlékot, de csak egy után. Ha valaki egynél több gyermeket fogad örökbe, a többi után családi pótlékra igényt nem támaszthat. A kérvényt a nyilvántartó gazdasági hivatal útján a belügyminiszter úrhoz (VI. b. osztály) kell felterjesztetni. Igazolni kell, hogy: 1. a gyermek teljesen kereset és munkaképtelen (ez az életkorából is kitűnhetik), 2. hogy a kérelmező az örökbefogadott gyermeket minden támogatás nélkül, kizárólag és állandóan maga tartja el s hogy vele közös háztartásban él, 3. hogy a nyugdíján kívül sem a kérelmezőnek, sem az örökbefogadott gyermeknek nincsen külön jövedelme vagy keresete s hogy az örökbefogadott bármilyen címen ellátásban nem részesül, 4. hogy a kérelmező háztartásában nincsen más önálló keresettel bíró családtag, 5. hogy az örökbefogadott gyermeknek nincsen más — a kérelmezőnél közelebbi — olyan rokona vagy hozzátartozója, ki az illetőnek eltartására elsősorban volna kötelezhető. Mindezeket a községi előjáróság igazolhatja.

Nőtlen csendőr. 1. Olvassa el az örsgazdászati-kezelési utasítás 80. §. 2. pontjának 5. bekezdésében foglaltakat, ahol szóról-szóra megtalálja a választ kérdésére. Ügyesebben kell forgatni az utasításokat, különösen ha a rendeletek egyenesen hivatkoznak egyes paragrafusokra. Egyszerű figyelmes átolvasással túl lehet jutni az ilyen problémákon. 2. Olvassa el a Szut. 182. pontjának az első bekezdését.

Várna. Egyszerű szürke eset minden komplikáció és különösebb érdekesség nélkül, de azért lehet belőle tanulni. Talán sorát ejtjük.

Saját készítményű BÚTORAIMAT

malmenlességet
engedélyezek.

Gyári telefon: 980—95.

MÜLLER LAJOS bútorgyáros Dohány-u. 37

—o—

Mintaraktár telefon: J. 373—18.

10 százalékos árkedvezményvel kaphatják fényképes igazolványuk felmutatása mellett a csendőrség tagjainak 12 havi részletvásárlásnál teljes ka-

Világceg: Sferberg

királyi hangszergyár BUDAPEST

Rákóczi út 60. — Képes árjegyzék ingyen

A MÁV. és a csendőrség hivatalos szállítója

világhírű THE WHITWORTH kerékpárok

csendőröknek 16 pengős havi részletre. Kerékpár alkatrészek, lánc, pedál stb. gyári árban, külsők P. 6'80-tól, belsők P. 2'10-től. Új kerékpárok 135 pengőtől kezdve.

LANG IMRE műszerész-mester, kerékpár és gyermekkocsi gyári raktára. Budapest, Teréz-krt. 3. (sarok üzlet). Árjegyzék 950 képpel ingyen

Ne ügynök útján vegyen.

Lábizzadás, kézizzadás és hónaljizzadás csak helyes testápolással szüntethető meg.

E célra szappan helyett használjunk

SUDORÁN-t

Bővebb ismertetés a június 1-i számban. — Készíti: MOLNÁR JÁNOS vegyészeti laboratóriuma **BOZSOK** (Vas megye). — Megrendelések vitéz Szabadvány Ferenc Köszög címre intézendők.

SÁRGA JÁNOS
ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, MŰÖTVÖS

KIRÁLYI ÜDV. SZÁLLÍTÓ

ALAPITVA: 1895. KOLOZSVAR

BUDAPEST, IV. KIGYÓ-UTCA 5.

KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN · KLOTILD PALOTA

TÖRV. V.

BUTOR részletre olcsón VI., Ó. Budapest 3. utca
Postások és rendőrség szállítója.

Távolsági kimutatás.

(Pályázat).

A községek és terep- tárgyak megnevezése		14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	Leporlyázásra szükséges idő pihenővel együtt
		Tófalu dűlő	Gimborakut	Munkásházak	Sóki tanya	Mentéddomb	53. sz. vasuti őrház	Zaka csárda	Mónosbirtok	Utkeparóház	Tardoslak	Jórend tanya	Havaskut	Balla tanya	
1	Bere község	7.9	5.8	3.3	2.4	4.8	2	1.2	3.5	2.6	4.0	4.3	1.2	1.3	
2	Balla tanya	6.9	6.5	4.3	3.6	6.4	2.9	2.2	5.1	1.2	2.8	3.4	2.1		
3	Havaskut	5.1	5.6	4.1	4.2	8.3	3.6	5.9	4.8	1.6	3.1	3.2			
4	Jórend tanya	3.6	6.9	5.4	9.8	15.5	6.2	5.8	8.2	6.0	3.8				
5	Tardoslak	9.2	8.1	6.5	8.7	11.2	4.8	4.9	4.3	3.7					
6	Utkeparóház	12.1	10.3	5.2	6	7.5	3.4	3.5	2.3						
7	Mónosbirtok	13.7	10.2	4.7	3.3	3.6	2.2	2.6							
8	Zaka csárda	11.0	7.9	2.3	3	4.2	0.9								
9	53. sz. v. őrház	11.7	8.9	3.3	1.8	4.7									
10	Mentéddomb	13.9	11.8	6.5	2.4										
11	Sóki tanya	9.2	6.1	1.9											
12	Munkásházak	6.2	4.9												
13	Cimborakut	4.9													

A fenti távolsági kimutatás alapján össze kell állítani egy 20 órás őrzőjáratot a Szut. 245. pont 1. és 2. bekezdéseiben foglalt figyelembevétel mellett.

A helyes megfejtők között egy zsebkönyvet fogunk kisorsolni. — Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. Megfejtési határidő: július 10. Az eredményt a július 20-i számunkban fogjuk közölni.

Megfejtés.

A folyó évi 16. számunkban közölt keresztrejtvény megfejtése:

Vízszintes sorok:

1. A szent korona, 13. missa, 14. oláhok, 15. kóró, 16. hinta, 20. dér, 21. hálóinget, 22. ina, 24. srófa, 26. gubán, 27. co, 28. on, 30. bántsd, 31. lo, 32. sár, 34. Omge, 35. alb, 36. izgul, 37. ir, 38. Kaba, 39. viole (viola), 41. só, 42. Etu, 45. ék, 46. nu (nur), 47. a magyart, 50. szánt, 52. mágnás, 53. zalánkeményi.

Függőleges sorok:

1. A mohácsi vész, 2. sirásó, 3. Zsolt, 4. eskór, 5. ma, 6. te, 7. kong, 8. ol, 9. ra (ár), 10. oh, 11. Noé, 12. akrá-gobnetsi (istenbogárka), 16. hiób, 17. infámis, 18. tente, 19. a táska, 20. dib-dáb, 23. nulla, 25. angró, 28. orgonál, 29. ne, 33. ázik, 34. oleat, 38. kugam (maguk), 40. luna, 42. egyé, 43. tanu, 44. Uray, 48. mák, 49. ame (Dame), 51. za (az).

A keresztrejtvényt helyesen fejtették meg 75-en.

A sorsolásnál a könyvet **Szenkovits Antal** tiszthelyettes (Budapest) nyerte meg, akinek azt egyidejűleg elküldöttük.

A j. évi 14. számunkban közölt »Csendőr tiszparancsolat« pályázatunk nem hozott kielégítő eredményt, a pályázatot egyelőre elejtjük s a pályadíjat nem adjuk ki.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly.